

ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΘΕΜΑ: Απολύσεις Προσωπικού και τιμές
Χρηματιστηρίου

ΜΕΛΕΤΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ: NEC, ELECTRONICS, TOSHIBA,
VOLKSWAGEN & COCA COLA

ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΧΡΗΣΤΟΣ ΦΛΩΡΟΣ

ΟΜΑΔΑ ΦΟΙΤΗΤΩΝ: ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ ΕΙΡΗΝΗ ΧΑΤΖΗΝΙΚΟΛΑΟΥ –ΣΟΝΕΛΑ
ΚΟΤΕ

ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΙΟΥΛΙΟΣ 2015

Πίνακας Περιεχομένων

<u>Πρόλογος.....</u>	<u>4</u>
<u>1.Κεφάλαιο Πρώτο : Εισαγωγή - Αιτίες και</u>	
<u>Χαρακτηριστικά της Οικονομικής Κρίσης του 2008</u>	<u>5</u>
1.1 Αιτίες και Λόγοι της Χρηματοπιστωτικής και Χρηματοοικονομικής Κρίσης του 2008.....	5
1.2 Επιπτώσεις της Κρίσης στις Τράπεζες και τα Χρηματοοικονομικά Ιδρύματα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη	10
1.3 Παράγοντες που Επιδρούν Σχετικά - Εξάπλωση της Κρίσης σε Παγκόσμια και Ευρωπαϊκή Βάση	14
1.4 Προσαρμογή Επιχειρηματικών Οργανισμών στη Κρίση.....	18
<u>2..... Κεφάλαιο Δεύτερο : Τρόπος και Ρόλος Λειτουργίας</u>	
<u>Επιχειρήσεων στις Μέρες μας και η Ψυχολογία</u>	
<u>Επενδυτών – Επενδύσεων.....</u>	<u>22</u>
2.1 Η Ύπαρξη των Επιχειρήσεων στις Μέρες μας	22
2.1.1 Τρόπος Λειτουργίας Επιχειρήσεων στη Σημερινή Κοινωνία.....	25
2.1.2 Τα Πλεονεκτήματα και οι Αδυναμίες των Επιχειρήσεων	26
2.2 Θεωρία των Επενδυτών για Επενδύσεις στις Μέρες μας.....	27
2.2.1 Διάκριση Επενδύσεων	27
2.2.2 Η Ψυχολογία των Επενδύσεων.....	28
2.2.3 Υποθέσεις για την Ψυχολογία των Επενδύσεων	31
2.3 Το Στοιχείο της Καινοτομίας και Χαρακτηριστικά του στις Επιχειρήσεις στο Οποίο Μπορεί να Οδηγήσει η Καλή Ψυχολογία των Επενδύσεων.....	33
<u>3.....Κεφάλαιο Τρίτο : Ο Τρόπος της Λειτουργίας της</u>	
<u>Αγοράς και των Επενδύσεων στις ΗΠΑ</u>	<u>35</u>
3.1 Τρόπος Επενδύσεων και Λειτουργίας Αγοράς των ΗΠΑ.....	35
<u>4. Κεφάλαιο Τέταρτο : Μεγέθη Ανεργίας στις Μέρες μας</u>	
<u>και η Επίδραση των Απολύσεων Εργαζομένων στην</u>	
<u>Διεθνή Οικονομία.....</u>	<u>41</u>
4.1 Το Φαινόμενο της Ανεργίας στις Μέρες μας Λόγω Οικονομικής Κρίσης και των Συνεχιζόμενων Απολύσεων από Μέρους των Επιχειρήσεων.....	41
4.2 Η Επίδραση των Απολύσεων στην Διεθνή Οικονομία	46
<u>5.Κεφάλαιο Πέμπτο : Μεθοδολογία Έρευνας</u>	<u>46</u>
5.1 Τρόπος Συλλογής Δεδομένων	51
5.1.1 Πρωτογενή και Δευτερογενή Δεδομένα	51
5.1.2 Περιορισμοί Έρευνας.....	52
<u>6. Κεφάλαιο Έκτο : Ημερομηνίες και Ανακοινώσεις</u>	
<u>Απολύσεων Εργαζομένων από Μέρους των</u>	
<u>Επιχειρήσεων Coca Cola, Toshiba, Nec Electronics,</u>	

<u>Volkswagen Καθώς και Παρουσίαση Αποτελεσμάτων</u>	
<u>Έρευνας</u>	<u>53</u>
6.1 Ημερομηνίες Απολύσεων Εργαζομένων από Μέρους των Επιχειρήσεων ...	53
6.2 Παράθεση Αποτελεσμάτων Έρευνας.....	54
6.3 Συμπεράσματα Αποτελεσμάτων Έρευνας	65
<u>Επίλογος – Συμπεράσματα.....</u>	<u>67</u>
<u>Βιβλιογραφία - References.....</u>	<u>72</u>

Πρόλογος

Σκοπός της παρούσης πτυχιακής εργασίας, είναι η ουσιαστική συλλογή και εξέταση στοιχείων αναφορικά με την επίδραση των απολύσεων στις επιχειρήσεις και το κατά πόσο οι συγκεκριμένες απολύσεις μπορούν να επιδράσουν την πορεία των μετοχών των επιχειρήσεων στην περίοδο της οικονομικής κρίσης, αναλύοντας σχετικά παραδείγματα τεσσάρων (4) επιχειρήσεων. Προκειμένου λοιπόν η εν λόγω μελέτη να θεωρείται ορθή και αντιπροσωπευτική ως προς τα στοιχεία που εξετάζει, διαχωρίζεται σχετικά σε έξι (6) αντίστοιχα κεφάλαια.

Έτσι λοιπόν αναφέρεται πως το πρώτο κεφάλαιο σχετίζεται με την Εισαγωγή - Αιτίες και Χαρακτηριστικά της Οικονομικής Κρίσης του 2008, στο δεύτερο κεφάλαιο αναφέρεται ο Τρόπος και ο Ρόλος Λειτουργίας Επιχειρήσεων στις Μέρες μας και η Ψυχολογία Επενδυτών – Επενδύσεων, στο τρίτο κεφάλαιο σημειώνεται ο Τρόπος της Λειτουργίας της Αγοράς και των Επενδύσεων στις ΗΠΑ, στο τέταρτο κεφάλαιο αναφέρονται τα Μεγέθη Ανεργίας στις Μέρες μας και η Επίδραση των Απολύσεων Εργαζομένων στην Διεθνή Οικονομία, στο πέμπτο κεφάλαιο αναφέρεται η Μεθοδολογία Έρευνας και τέλος στο έκτο κεφάλαιο σημειώνονται οι Ημερομηνίες και Ανακοινώσεις Απολύσεων Εργαζομένων από Μέρους των Επιχειρήσεων Coca Cola, Toshiba, Nec Electronics, Volkswagen Καθώς και η Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων Έρευνας.

1. Κεφάλαιο Πρώτο : Εισαγωγή - Αιτίες και Χαρακτηριστικά της Οικονομικής Κρίσης του 2008

1.1 Αιτίες και Λόγοι της Χρηματοπιστωτικής και Χρηματοοικονομικής Κρίσης του 2008

Προκειμένου να οριοθετηθούν οι αιτίες και οι λόγοι της χρηματοπιστωτικής και χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το υψηλό ποσοστό ύφεσης που εντοπίζεται σε ολόκληρη την Ευρώπη λόγω του δυσμενούς οικονομικού κλίματος που έχει επιφέρει τα προηγούμενα χρόνια η οικονομική κρίση που παρουσιάστηκε το 2008.

Έτσι λοιπόν, θα πρέπει να σημειωθεί πως ο πληθωρισμός ήταν ουσιαστικά η κύρια αιτία και η οποία αποτέλεσε πρόβλημα για τις επιχειρήσεις, το πρώτο εξάμηνο του έτους 2008 (O'Neill, 2011). Αυτό που διαπιστώνεται είναι πως οι επιχειρήσεις άντεχαν στην οικονομική ύφεση, όσο είχαν τη δυνατότητα να «προμηθεύονται» κεφάλαια από την αγορά και όσο βέβαια οι τράπεζες προσέφεραν δάνεια σε αυτές με σκοπό να καλύπτουν τις ανάγκες τους. Βέβαια, εκτός του φαινομένου του υψηλού πληθωρισμού και ο οποίος προκάλεσε υψηλούς ρυθμούς ύφεσης, εντοπίζονται και ορισμένοι άλλοι παράγοντες, οι οποίοι αναφέρονται ως εξής. Συγκεκριμένα αυτά είναι (Buis, Duval, 2011) :

- Πληθωρισμός-Τιμολογήσεις-Κεφάλαια: Συγκεκριμένα η αρχική αιτία για την αύξηση του πληθωρισμού θεωρήθηκε η αύξηση του πετρελαίου και η οποία έκανε την εμφάνιση της το έτος 2008, με ιδιαίτερα συνεχείς και υψηλούς ρυθμούς. Η δεύτερη και πιο πρόσφατη αιτία, θεωρήθηκε η αύξηση του πληθωρισμού σε αγορές όπως η Κίνα και η Ινδία. Τέλος οι περισσότερες μεγάλες επιχειρήσεις ως αντίδοτο στο πληθωρισμό, αποφάσισαν να εφαρμόσουν μια ανοδική στρατηγική τιμολόγησης, αυξάνοντας τις τιμές των προϊόντων τους και υπηρεσιών, δημιουργώντας μείωση στις αγορές – κατανάλωση των συγκεκριμένων αγαθών και υπηρεσιών.

- Μείωση προσλήψεων - Αύξηση παραγωγής: Μέσα σε διάστημα έξι μηνών, δηλαδή έως τα τέλη 2009, παρατηρήθηκαν ραγδαίες μειώσεις προσωπικού, ως απόρροια της δυσμενούς οικονομικής κατάστασης των εταιρειών και ως πιθανή λύση μείωσης εξόδων. Συγκεκριμένα στις βιομηχανίες και στις οικονομικές υπηρεσίες, παρατηρήθηκαν περισσότερες περικοπές στο προσωπικό.

Θα πρέπει να σημειωθεί επίσης πως σχεδόν σε όλες τις βιομηχανίες εμφανίστηκαν δράσεις αύξησης της παραγωγικής τους ικανότητας, κάτι που οδήγησε σε μεγάλο διαθέσιμο stock προϊόντων και υπερπροσφορά αγαθών, λόγω μικρότερης ζήτησης αυτών. Πιο συγκεκριμένα όμως, διαπιστώνεται πως η κρίση δημιούργησε μια ευρύτερη ανησυχία στις τάξεις των βιομηχανιών και επιχειρηματιών. Σύμφωνα με σχετικές έρευνες, αποδεικνύεται πως (Calomiris, 2011):

- Ιδιαίτερο μεγάλο ποσοστό επιχειρηματιών και βιομηχάνων φοβάται για τη δράση που ήδη είχε αναπτύξει σε διεθνές επίπεδο και πως κάποια στιγμή θα πρέπει να περιοριστεί αρκετά, δημιουργώντας προβλήματα στη λειτουργία των επιχειρήσεων τους
- Εκείνοι όμως οι οποίοι δεν ανησυχούν ιδιαίτερα, είναι επιχειρηματίες που έχουν αναπτύξει δράσεις στην Ασία, μιας και η συγκεκριμένη ήπειρος, δείχνει να είναι λιγότερο επηρεαζόμενη από τη κρίση.

Συνεχίζοντας για τα αίτια και τις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην λειτουργία των επιχειρήσεων, θα λέγαμε πως οι εταιρείες που δραστηριοποιούνται στο εξωτερικό, προσπάθησαν να περικόψουν συγκεκριμένα έξοδα στα γραφεία τους. Βάση των ανωτέρω, θα λέγαμε πως το Φθινόπωρο του 2008, οι διεθνείς αγορές άρχισαν να παρουσιάζουν μια ευρύτερη δυσλειτουργία. Συγκεκριμένα οι μεγάλες επιχειρήσεις επιδίωξαν τη πλήρη διεθνοποίηση, τα οικονομικά συστήματα κατέρρευσαν, οι μεγάλες τράπεζες επενδύσεων «μεταμορφώθηκαν» σε συνδυασμό με τις τιμές του πετρελαίου που αυξήθηκαν και άλλα πολύτιμα αγαθά που παρουσίασαν ανατιμήσεις.

Επιπρόσθετα, μεγάλες επιχειρήσεις παρουσίασαν στους ισολογισμούς μεγάλα ελλείμματα, ενώ συγχρόνως παρουσιάστηκε μεγάλη πτώση του εμπορίου. Ως δράσεις αναστροφής της υφιστάμενης κατάστασης θεωρήθηκαν οι ακόλουθες (O'Neill, 2011):

- Αλλαγές στη στρατηγική των επιχειρήσεων με βάση τις πιέσεις του περιβάλλοντος.
- Στήριξη οικονομιών από τις κυβερνήσεις.
- Στήριξη των μεγάλων βιομηχανιών - Για παράδειγμα οι ΗΠΑ ενίσχυσαν τις αυτοκινητοβιομηχανίες.
- Οι μεγάλες επιχειρήσεις προσπάθησαν να γίνουν πιο ευέλικτες, πιο δραστικές και πιο ανταγωνιστικές.

Πολλοί είναι και εκείνοι βέβαιοι που αναφέρουν πως η οικονομική κρίση ξεκίνησε ουσιαστικά από τις τράπεζες οι οποίες επιθυμώντας να επιτύχουν περισσότερα κέρδη, υποεκτίμησαν τους κινδύνους που ανελάμβαναν επενδύοντας τα χρήματα των καταθετών. Τα κέρδη των τραπεζών προέρχονται από τα δάνεια που δίνουν και όχι από τις καταθέσεις, οι οποίες θεωρούνται «παθητικό» αποθεματικό. Και αυτό διότι από τα δάνεια εισπράττουν τόκους, δηλαδή έχουν κέρδος, ενώ στις καταθέσεις πληρώνουν τόκους, άρα τους δημιουργούν ζημιά. Έτσι λοιπόν, προκειμένου να αυξήσουν τα κέρδη τους, οι τράπεζες προσέφεραν όσο περισσότερα δάνεια μπορούσαν, τόσο σε επιχειρήσεις όσο και σε ιδιώτες .

Στις χώρες της Ευρώπης, τα δάνεια που προσφέρονταν σε ανθρώπους χωρίς κανένα εισόδημα και τελικά χωρίς δυνατότητα αποπληρωμής, αποκαλούνταν *subprime* και αυτά ήταν τα πρώτα που δημιούργησαν το πρόβλημα, προκαλώντας ένα σχετικό ντόμινο προβλημάτων στις τράπεζες. Δεν ήταν όμως μόνο τα στεγαστικά που είχαν πρόβλημα, αλλά ένα πλήθος δανείων και επενδύσεων σε σύνθετα τραπεζικά προϊόντα τα οποία έχασαν τελείως την αξία τους και κατέστρεψαν κυριολεκτικά τις μεγαλύτερες τράπεζες της Ευρώπης (Buis, Duval, 2011).

Βέβαια θα πρέπει να σημειωθεί πως τα «προϊόντα» αυτά σήμερα τα ονομάζουμε «τοξικά», ενώ πριν από λίγους μήνες θεωρούνταν η επιτομή της τραπεζικής πρακτικής. Πώς δημιουργήθηκε όμως το πρόβλημα στις τράπεζες και ουσιαστικά επεκτάθηκε ως μια μεγάλη σε έκταση οικονομική κρίση; Με τα προβλήματα των δανείων να παρουσιάζονται το ένα μετά το άλλο, οι τράπεζες δεν είχαν ρευστότητα, οι υπόλοιπες τράπεζες έπαψαν να χρηματοδοτούν η μία την άλλη και τελικά όλες μαζί σταμάτησαν όλες τις χρηματοδοτήσεις κάτι που είχε ως αποτέλεσμα οι επιχειρήσεις να μην μπορούν να λειτουργήσουν, έπαψαν να πληρώνουν, προέβησαν σε απολύσεις, πολλές από αυτές σταμάτησαν την λειτουργία τους και έτσι η κρίση «σάρωσε» και συνεχίζει να «σαρώνει» την οικονομία παγκοσμίως.

Σε σχέση με τη χρηματοδότηση και τη λειτουργία των επιχειρήσεων, θα πρέπει να σημειθούν και οι σχετικές δράσεις που διεξήχθησαν αλλά και που διεξάγονται στις μέρες μας, προκειμένου να χαλιναγωγηθεί η κατάσταση και να εφαρμοστούν ορισμένοι περιορισμοί. Μια από τις πρώτες κινήσεις, ήταν οι τράπεζες και οι κυβερνήσεις να αντιμετωπίσουν τη κρίση μέσα από εγγυημένα δάνεια σ' επιχειρήσεις. Αυτό που αναφέρεται βέβαια είναι πως η οικονομική κρίση του έτους 2008, επέφερε τελικά μεγάλο πλήγμα, στο καλά οργανωμένο σύστημα που αναφερόταν στη διεθνοποίηση της παγκόσμιας αγοράς και όπως αναφέρονταν και πίστευαν οι ειδικοί έως τότε.

Βάση των ανωτέρων, γίνεται αντιληπτό πως η κρίση επηρέασε επίσης όλες τις Ευρωπαϊκές Οικονομίες και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην συγκεκριμένη ήπειρο. Ως αποτέλεσμα, οι κυβερνήσεις στη προσπάθεια τους ν' ανατρέψουν τη δυσμενή αυτή κατάσταση, αύξησαν τους φόρους, κάτι που μπορεί να επέφερε κέρδη στις εθνικές οικονομίες, αλλά οδήγησε στη χρεοκοπία πολλές επιχειρήσεις .

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί πως ο τραπεζικός δανεισμός μείωσε τη καταναλωτική ικανότητα της αγοράς, η δυναμική των τραπεζών οι οποίες δεν εισέπρατταν τους τόκους καθώς και την εισροή φόρων για τις κυβερνήσεις, οι οποίες δεν μπορούσαν και δεν είχαν πόρους να επενδύσουν στη υγεία, στη παιδεία,

στις υποδομές κ.λ.π. Οι επιχειρήσεις επιδίωξαν να έχουν άλλες πηγές δανεισμού με λιγότερο ρίσκο. Προέβησαν λοιπόν σε αλλαγή του επιχειρησιακού τους μοντέλου, εστιάζοντας σε ποιο ευέλικτη παραγωγική διαδικασία, μειώνοντας τους δανεισμούς, μικραίνοντας το κύκλος ζωής των προϊόντων τους κ.λ.π. Το πρόβλημα όμως ήταν και είναι η ανταγωνιστικότητα μεταξύ των κρατών σ' όλα τα επίπεδα, η οποία επιδείνωσε τη κρίση.

Ένας βασικός λόγος στη συγκεκριμένη αδυναμία των εταιρειών ήταν η αποτυχία του μοντέλου της παγκοσμιοποίησης αλλά και οι μη σκεπτόμενες αποφάσεις τους σ' όλα τα επίπεδα. Επιπροσθέτως, επιβαρυντικές ήταν και οι υψηλές στοχοθετήσεις των επιχειρήσεων οι οποίες οδήγησαν σε πωλήσεις χωρίς αντίκρισμα. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα μεγάλα και μη καλυπτόμενα οικονομικά «ανοίγματα» επιχειρήσεων και οι οποίες δεν είχαν την δυνατότητα να ανταπεξέλθουν στις οικονομικές τους υποχρεώσεις μηνιαίως.

Οι τράπεζες σταματάνε να δίνουν δάνεια και αυξάνουν τα επιτόκια των δανείων που έχουν δώσει. Τα νοικοκυριά δυσκολεύονται να πληρώσουν τις δόσεις των στεγαστικών, των καρτών κτλ. Οι τράπεζες αρχίζουν να κατάσχουν τα σπίτια και τα αυτοκίνητα, και τα νοικοκυριά περιορίζουν την κατανάλωσή τους γιατί δεν έχουν χρήματα. Ταυτόχρονα οι τράπεζες διακόπτουν τη χρηματοδότηση των επιχειρήσεων ή τους αυξάνουν τα επιτόκια.

Οι επιχειρήσεις δυσκολεύονται να πληρώσουν και κάνουν απολύσεις. Ταυτόχρονα έχουν μειωθεί οι πωλήσεις τους επειδή τα νοικοκυριά μείωσαν την κατανάλωση. Τα κέρδη τους περιορίζονται και περνάνε σε ζημιές. Αρχίζουν τις απολύσεις και τη μείωση μισθών, ενώ πολλές κλείνουν. Όσοι χάνουν τη δουλειά τους δεν έχουν εισόδημα για να καταναλώσουν ούτε για να πληρώσουν τα δάνειά τους. Η μείωση της κατανάλωσης συνεχίζεται προκαλώντας νέα κλεισίματα επιχειρήσεων και νέα προβλήματα στις τράπεζες, που συνεχίζουν να περιορίζουν τα δάνεια και ούτω καθ' εξής. Αυτό είναι το πέρασμα της κρίσης από τις τράπεζες στην πραγματική οικονομία και στα νοικοκυριά (Calomiris, 2011).

Απ' ότι αναφέρεται στις μέρες μας, κανένας δεν μπορεί να γνωρίζει με ακρίβεια σε τι ποσό κυμαίνονται οι οικονομικές εκκρεμότητες και ζημίες των επιχειρήσεων στην Ευρώπη, εξαιτίας της οικονομικής κρίσης. Οι περισσότεροι πάντως πιστεύουν ότι υπάρχει ακόμα πολύς χρόνος, ώσπου να αντιληφθούμε το βάθος της κρίσης και να βγάλουμε συγκεκριμένα συμπεράσματα για τη διάρκειά της. Το πλέον αισιόδοξο σενάριο είναι να αποδώσουν τα μέτρα των κυβερνήσεων και να αποκατασταθεί η ρευστότητα του τραπεζικού συστήματος. Αν αυτό συμβεί, οι τράπεζες θα αρχίσουν να χρηματοδοτούν ξανά την παγκόσμια οικονομία και η ισορροπία θα αποκατασταθεί σχετικά σύντομα.

1.2 Επιπτώσεις της Κρίσης στις Τράπεζες και τα Χρηματοοικονομικά Ιδρύματα στην Ελλάδα και στην Ευρώπη

Η ελληνική τραπεζική αγορά και σε σχέση με την Ευρωπαϊκή αγορά, φέρει κάποιες διαφορές αλλά και ιδιομορφίες. Φυσικά σοβαρό λόγο παίζουν τα ελληνικά χαρακτηριστικά των αγορών αλλά και το τραπεζικό σύστημα με τα ιδιόμορφα χαρακτηριστικά του. Βασικό χαρακτηριστικό είναι η μεγάλη συγκέντρωση της ελληνικής τραπεζικής αγοράς στην οποία πρωταγωνιστές είναι οι ιδιωτικές αλλά και δημόσιες τράπεζες αντίστοιχα. Στοιχεία όπως το ύψος και η εξέλιξη των μεριδίων των τραπεζών σε αγορές καταθέσεων και χορηγήσεων αποτελούν και τον συγκεντρωτικό χαρακτήρα της τραπεζικής αγοράς (Lingg 1996).

Αναφερόμενοι στις επιπτώσεις της κρίσης του 2008, θα λέγαμε πως η αρχή της εστίαστηκε αρχικά στις Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής, έχοντας ως σημείο αναφοράς τον κλάδο των κατασκευών. Σήμερα, οι ΗΠΑ παράγουν σχεδόν το ¼ του παγκόσμιου προϊόντος αφού το ΑΕΠ (Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν) τους το 2007 ανήλθε σε 13,8 τρις δολάρια, έναντι 54,6 τρις του διεθνούς προϊόντος. Αν μάλιστα συλλογιστούμε ότι πολλές αμερικάνικες πολυεθνικές δραστηριοποιούνται εκτός συνόρων (κυρίως στην Κίνα και τις Ινδίες) θα συμπεράνουμε ότι οι ΗΠΑ συμβάλλουν σχεδόν στο 35% της ετήσιας διεθνούς παραγωγής. Αυτός είναι και ο βασικότερος λόγος για τον οποίο τα μακροοικονομικά προβλήματα των Ηνωμένων Πολιτειών επηρεάζουν άμεσα τον υπόλοιπο κόσμο (O'Neill, 2011).

Πολλοί είναι εκείνοι οι οποίοι πιστεύουν ότι η κρίση προβλέφθηκε από πολύ λίγους επειδή δεν οφείλεται σε έναν μεμονωμένο παράγοντα αλλά σε συνδυασμό παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί επέδρασαν πολλαπλασιαστικά ο ένας στον άλλον, δημιουργώντας μια εκρηκτική αρνητική δυναμική και ένα φαύλο κύκλο χρεοκοπιών και πτώσεων των τιμών των περιουσιακών στοιχείων που ξεπέρασε τα όρια των Η.Π.Α. και επεκτάθηκε παγκοσμίως, κυρίως στην Ευρώπη.

Ορισμένοι μεμονωμένοι παράγοντες και ανισορροπίες στην παγκόσμια οικονομία είχαν επισημανθεί από τους πανεπιστημιακούς. Η συνδυαστική αρνητική επίδρασή τους στον χρηματοοικονομικό τομέα, όμως, δεν είχε εκτιμηθεί πλήρως. Οι παράγοντες που συντέλεσαν στην έναρξη της κρίσης στις ΗΠΑ, κατηγοριοποιούνται από τους ειδικούς σε μακροοικονομικούς και χρηματοοικονομικούς. Οι σημαντικότεροι εξ αυτών αναφέρονται οι μακροοικονομικοί παράγοντες και οι οποίοι περιλαμβάνουν τα εξής στοιχεία (Ο'Neill, 2011):

- Η ανισορροπία ανάμεσα στις χώρες του πλανήτη όσον αφορά το διαφορετικό βαθμό αποταμίευσης και επένδυσης, που εκδηλώθηκε με υψηλά ελλείμματα τρεχουσών συναλλαγών των Η.Π.Α. και υψηλά πλεονάσματα των χωρών της Ασίας, ιδιαίτερα της Κίνας. Οι ανισορροπίες οδήγησαν σε μεταφορά κεφαλαίων από την Ασία προς τις Η.Π.Α., δηλαδή σε φτηνό χρήμα, μεγάλη ρευστότητα και χαμηλά πραγματικά επιτόκια στις Η.Π.Α. (Obstfeld and Rogoff (2009), Caballero and Krishnamurthy (2009). Τα χαμηλά πραγματικά επιτόκια έδωσαν ώθηση στις ήδη υπάρχουσες ανισορροπίες του χρηματοοικονομικού τομέα.
- Η φούσκα των τιμών των ακινήτων στις Η.Π.Α. Από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, οι τιμές των ακινήτων ξεκίνησαν μια ανοδική πορεία, η οποία αν και προβλημάτισε πολλούς αναλυτές, αφέθηκε ελεύθερη να εξαπλωθεί. Η άνοδος των τιμών των κατοικιών σταμάτησε στα μέσα του 2006 και, έκτοτε, οι τιμές άρχισαν να πέφτουν.
- Η πτώση των τιμών των κατοικιών οδήγησε σε καθυστερήσεις των δόσεων των νοικοκυριών προς τις τράπεζες. Ορισμένα νοικοκυριά άρχισαν να αντιλαμβάνονται ότι η αξία του σπιτιού που πρόσφατα αγόρασαν έπεσε

κάτω από την αξία του δανείου τους και ότι τους συνέφερε απλώς να παραδώσουν τα κλειδιά στην τράπεζα και να φύγουν από το σπίτι. Η χρεοκοπία των νοικοκυριών οδήγησε και σε μειωμένες εισροές στα ταμεία των τιτλοποιημένων δανείων.

- Η πολιτικοοικονομική ιδεολογία που επικρατούσε στις Η.Π.Α. και τις υπόλοιπες αναπτυγμένες χώρες, σύμφωνα με την οποία οι αγορές είναι αποτελεσματικές και οι πολίτες ορθολογικοί στην οικονομική συμπεριφορά τους. Ο Ο'Neil (2011) αναφέρεται εκτεταμένα και με πολλά παραδείγματα στο άρθρο του στον παρόντα τόμο στο ζήτημα αυτό, που το θεωρεί κομβικό της κρίσης. Τα χρηματοοικονομικά ιδρύματα οδηγήθηκαν σε ριψοκίνδυνες επενδύσεις χωρίς να τιμολογούν σωστά τον κίνδυνο (O'Neill, 2011).
- Οι εποπτικές αρχές και αυτές φαίνεται να είχαν πλήρως ενστερνιστεί την υπόθεση της αποτελεσματικής αγοράς, ιδιαίτερα ο πρώην επικεφαλής της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των Η.Π.Α. (Federal Reserve), Alan Greenspan, όπως φαίνεται από τις απαντήσεις που έδωσε στην εξέταση του αμερικανικού Κογκρέσου για την κρίση στις 23 Οκτωβρίου 2008.

Συνέπεια αυτού ήταν η απορρύθμιση, δηλαδή η κατάργηση πολλών από τους περιορισμούς στη δράση του χρηματοπιστωτικού τομέα που είχαν επιβληθεί από την εμπειρία της κρίσης στη δεκαετία του '30. Στους χρηματοοικονομικούς παράγοντες αντίστοιχα και οι οποίοι προξένησαν την κρίση, καταλυτικό ρόλο «έπαιξαν», ιδίως στις Η.Π.Α., οι ακόλουθες συνισταμένες (Buis, Duval, 2011):

- Η ραγδαία αύξηση των δανείων μειωμένης εξασφάλισης (subprime) χωρίς να επιδεικνύεται η ανάλογη τραπεζική εγκράτεια και ο έλεγχος για τον πιστωτικό κίνδυνο, που συνέβαλλαν στην αύξηση των τιμών των κατοικιών.
- Οι νέες μορφές τιτλοποιήσεων, με πολύπλοκους δομημένους τίτλους, που είχαν διαφορετικές ονομασίες και εκφάνσεις, όπως τα Collateralized Debt Obligations (CDO). Τους τίτλους αυτούς λίγοι καταλάβαιναν σε βάθος και μπορούσαν να τιμολογήσουν σωστά, ενώ οι αξιολογικοί οίκοι τους παρείχαν υψηλές βαθμολογήσεις. Ιδιαίτερα οι επενδυτικές τράπεζες, αυτές που δημιουργούσαν τις τιτλοποιήσεις ή αυτές που υπήρξαν σημαντικές

μεσάζουσες στην πρωτογενή αγορά τους, ήταν εκείνες που κυρίως διακρατούσαν το «equity tranche» των τιτλοποιήσεων, δηλαδή το κομμάτι με το μεγαλύτερο ρίσκο απωλειών αλλά και την υψηλότερη αναμενόμενη απόδοση.

- Η ενδογενής γένεση ρίσκων από τον συνδυασμό των επιμέρους αρνητικών παραγόντων. Η πολλαπλασιαστική εκρηκτική δυναμική που δημιουργείται σε εποχές κρίσης δημιουργεί τα δικά της επιπλέον ρίσκα. Πιστεύω ότι θα επηρεάσει και το μέλλον της εποπτείας του χρηματοοικονομικού χώρου. Άλλωστε, ο συστημικός κίνδυνος που εμφανίστηκε στην κρίση ανέδειξε ότι η προηγούμενη επιμονή των εποπτικών αρχών στον περιορισμό του κινδύνου ανά τράπεζα ή χρηματοπιστωτικό ίδρυμα ή ανά χρηματοοικονομικό προϊόν είναι ανεπαρκής.
- Η νέα κερδοσκοπική κουλτούρα στον τραπεζικό τομέα με βάση τη γένεση προσόδων. Οι αμοιβές των στελεχών σε όλες τις βαθμίδες συνδέονταν με τα βραχυχρόνια έσοδα, χωρίς να λαμβάνεται υπόψη ο αναλαμβανόμενος κίνδυνος, ούτε οι μακροχρόνιες επιδόσεις. Αυτή η πρακτική ήταν στενά συνδεδεμένη με την επικράτηση της αντίληψης περί αποτελεσματικότητας της αγοράς και ορθολογικών προσδοκιών
- Οι αξιολογικοί οίκοι, οι οποίοι κατηγορήθηκαν για ανεπάρκεια ή/και για μεροληψία που πιθανόν να πήγαζε από το γεγονός οι εκδότες των τίτλων ήταν αυτοί που πλήρωναν για την αξιολόγηση. Οι οίκοι αυτοί άργησαν να καταλάβουν ή να ενστερνιστούν το μέγεθος του προβλήματος, προφανώς επηρεαζόμενοι από την κερδοφορία που έφερναν οι αξιολογήσεις των τιτλοποιήσεων. Μετά την κρίση, οι εποπτικές αρχές επανεξετάζουν το καθεστώς λειτουργίας τους.
- Η υψηλή μόχλευση, που σημαίνει λιγοστά ίδια κεφάλαια και υψηλός δανεισμός σε σχέση με το ενεργητικό ενός χρηματοοικονομικού ιδρύματος. Μάλιστα ο δανεισμός που χρηματοδοτούσε τις επενδύσεις την εποχή εκείνη ήταν κυρίως βραχυχρόνιος. Έτσι, όταν οι τιμές των περιουσιακών στοιχείων στα οποία είχαν επενδύσει οι επενδυτικές τράπεζες άρχισαν να πέφτουν και οι αγορές αντιλήφθηκαν την κεφαλαιακή απώλεια των δανεισμένων επενδυτικών τραπεζών, τότε δυσκόλεψαν ή και αρνήθηκαν την ανανέωση

της βραχυχρόνιας χρηματοδότησης, αναγκάζοντας έτσι τις επενδυτικές τράπεζες να προβαίνουν σε περαιτέρω πωλήσεις άλλων υγιών περιουσιακών στοιχείων, οι οποίες με τη σειρά τους πίεζαν τις τιμές των περιουσιακών στοιχείων ακόμα περισσότερο προς τα κάτω.

- Η απομόχλευση, δηλαδή η άρνηση στην ουσία νέου δανεισμού στα χρηματοοικονομικά ιδρύματα που επένδυαν για ίδιο λογαριασμό με δανεικά κεφάλαια, έπαιξε τον κυριότερο ρόλο στην επέκταση της κρίσης πέραν του στενού χώρου των δανείων subprime σε όλες τις χρηματοοικονομικές δραστηριότητες. Η απομόχλευση οδήγησε στη συνέχεια και στο πέρασμα της χρηματοοικονομικής κρίσης στην πραγματική οικονομία.

1.3 Παράγοντες που Επιδρούν Σχετικά - Εξάπλωση της Κρίσης σε Παγκόσμια και Ευρωπαϊκή Βάση

Αν και η επιδείνωση της κρίσης υπήρξε σταδιακή, αφού οι εποπτικές αρχές αντιδρούσαν με όλο και μεγαλύτερες παρεμβάσεις, ορόσημο του μεγέθους της αποτελούν τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 2008. Τότε η κρίση έλαβε πλέον δραματικές διαστάσεις, καθώς οι εξελίξεις απέδειξαν ότι τα συμβατικά μέσα πολιτικής αδυνατούσαν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα, ενώ εκ των υστέρων αποδείχτηκε λανθασμένη η πολιτική μη διάσωσης της Lehman Brothers.

Στις 10 Σεπτεμβρίου η Lehman Brothers ανακοινώνει τεράστιες απώλειες για το τελευταίο τρίμηνο και, έπειτα από ένα πενθήμερο αγωνιώδους αναζήτησης αγοραστή, αναγκάζεται να κηρύξει πτώχευση τη Δευτέρα, 15 Σεπτεμβρίου. Ήταν η πρώτη μεγάλη τράπεζα που χρεοκοπούσε. Είχε προηγηθεί ένα Σαββατοκύριακο έντονων διαβουλεύσεων στο κεντρικό κτήριο της Ομοσπονδιακής Τράπεζας της Νέας Υόρκης στη Liberty Street, με παρουσία του επικεφαλής της New York Fed και μετέπειτα υπουργού οικονομικών Timothy Geithner, του Προέδρου της Fed Ben Bernanke, και του υπουργού Οικονομικών Henry Paulson (O'Neill, 2011).

Δεν βρέθηκε αγοραστής για τη Lehman αφού ο επίδοξος αγοραστής, που ήταν η Barclays, επέμενε σε παρόμοιες εγγυήσεις με αυτές που είχαν δοθεί στην JP Morgan για την εξαγορά της Bear Stearns τον προηγούμενο Μάρτιο. Έτσι

αποφασίστηκε να αφεθεί η Lehman να καταρρεύσει. Στις ίδιες διαβουλεύσεις, όμως, βρέθηκε αγοραστής για την Merrill Lynch, που αντιμετώπιζε και αυτή την απειλή της χρεοκοπίας, υπό το βάρος συνολικών ζημιών από την κρίση \$51,8 δισ. (σύμφωνα με το Bloomberg). Την ίδια μέρα, στις 15 Σεπτεμβρίου, η Merrill Lynch ανακοινώνει την εξαγορά της από την Bank of America για \$50 δισ. Μέσα σε ένα Σαββατοκύριακο δύο από τις μεγαλύτερες επενδυτικές τράπεζες του κόσμου έπαψαν να υπάρχουν. Η χρεοκοπία της Lehman εξαφάνισε την όποια λίγη εμπιστοσύνη είχε μείνει στη διατραπεζική αγορά και τα επιτόκια εκτοξεύτηκαν σε ιστορικά υψηλά.

Η αγορά ουσιαστικά ήταν και πάλι κλειστή και θα παρέμενε έτσι για μεγάλο χρονικό διάστημα. Η απόφαση να αφεθεί η Lehman να καταρρεύσει είχε σκοπό να μειώσει τον ηθικό κίνδυνο (moral hazard), αλλά ξαφνικά δημιουργήθηκε ένα ντόμινο ανησυχιών. Η ανησυχία μεταφέρθηκε κυρίως στους ασφαλιστικούς οργανισμούς που είχαν πουλήσει ασφάλειες έναντι του κινδύνου χρεοκοπίας οργανισμών όπως η Lehman, χρησιμοποιώντας παράγωγα προϊόντα (Credit Default Swaps). Μεγαλύτερος κίνδυνος υπήρχε για την αμερικανική AIG, τη μεγαλύτερη ασφαλιστική εταιρία του κόσμου, της οποίας ο κομβικός ρόλος απειλούσε να προκαλέσει την πλήρη κατάρρευση του παγκόσμιου χρηματοπιστωτικού συστήματος. Ο συστημικός κίνδυνος ήταν πλέον τεράστιος, αφού το κόστος της κατάρρευσής της ήταν πολύ μεγαλύτερο από ό,τι της διάσωσής της.

Έτσι, την επόμενη μέρα μετά τη χρεοκοπία της Lehman, στις 16 Σεπτεμβρίου 2008, η αμερικανική κυβέρνηση ανακοινώνει ένα πακέτο σωτηρίας \$85 δισ. για την AIG με αντάλλαγμα το 80% της εταιρείας. Η AIG κρατικοποιείται, κάτι πρωτοφανές για την αμερικανική αγορά. Το τραπεζικό τοπίο άλλαζε δραματικά, καθώς η λίστα τραπεζών και αμοιβαίων κεφαλαίων που χρεοκοπούσαν ή εξαγοράζονταν μεγάλωνε διαρκώς. Οι μόνες δύο μεγάλες επενδυτικές αμερικανικές τράπεζες που είχαν απομείνει (Goldman Sachs, Morgan Stanley) μετατράπηκαν στις 22 Σεπτεμβρίου 2008 σε εμπορικές (bank holding companies) προκειμένου να αποκτήσουν απρόσκοπτη πρόσβαση σε χρηματοδότηση από την Fed.

Στις 25 Σεπτεμβρίου 2008 η Washington Mutual με συνολικά στοιχεία ενεργητικού αξίας \$328 δισ. (η έκτη μεγαλύτερη τράπεζα στις Η.Π.Α.) κλείνει και πωλείται στην JPMorgan Chase. Το ντόμινο συνεχίζεται στη Ευρώπη, καθώς η Fortis, ο πολυεθνικός τραπεζικός και ασφαλιστικός γίγαντας διασπάται και εν μέρει κρατικοποιείται τον Οκτώβριο του 2008. Το ίδιο συμβαίνει και με την αγγλική Bradford & Bingley και την βελγογαλλική Dexia. Στα τέλη Σεπτεμβρίου - αρχές Οκτωβρίου του 2008 οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες της Ισλανδίας, η Kaupthing, η Glitnir και η Landsbanki (η οποία λειτουργούσε ως Icesave στην Νορβηγία και το Ην. Βασίλειο) πτώχευσαν και τέθηκαν υπό καθεστώς ελέγχου από την Ισλανδική Αρχή Χρηματοοικονομικής Εποπτείας.

Οι ισλανδικές τράπεζες είχαν θυγατρικές εκτός συνόρων της Ισλανδίας και είχαν προσελκύσει καταθέσεις, προσφέροντας υψηλότερα επιτόκια από τους τοπικούς ανταγωνιστές τους στην Ολλανδία, το Ην. Βασίλειο και την Σκανδιναβία. Ο αριθμός των καταθετών τους σε αυτές τις χώρες ξεπερνούσε τον πληθυσμό της Ισλανδίας. Η χρεοκοπία αυτή δημιούργησε κρίση στις σχέσεις της χώρας με τις χώρες δραστηριοποίησης των τραπεζών της, για το αν και πώς θα αποζημιώνονταν οι πελάτες τους στο εξωτερικό. Η διαμάχη, η οποία συνεχίζονταν μέχρι και τις αρχές του 2011, αφορούσε το αν και πώς η Ισλανδία θα αποπληρώσει δάνειο συνολικού ύψους €3,8 δισ. (44% του ΑΕΠ το 2009) προς την Ολλανδία και το Ην. Βασίλειο, που χρησιμοποιήθηκε για την αποζημίωση των καταθετών.

Καθώς η κατάσταση έβαινε εκτός ελέγχου, κυβερνήσεις και κεντρικές τράπεζες αποφάσισαν να παρέμβουν δυναμικά. Η σημαντικότερη προσπάθεια ήταν η δημιουργία ταμείου στις Η.Π.Α. του αποκαλούμενου TARP (Troubled Asset Relief Program), ύψους \$700 δισ. ή 5% του ΑΕΠ των Η.Π.Α., για την αγορά από το Υπουργείο Οικονομικών «τοξικών» προϊόντων από τις τράπεζες. Το σχέδιο εγκρίθηκε από το Κογκρέσο έπειτα από δύο δραματικές ψηφοφορίες στις 3 Οκτωβρίου. Είναι χαρακτηριστικό ότι οι σχετικές ψηφοφορίες καλύφθηκαν ζωντανά παγκοσμίως, ακόμα και από ελληνικά κανάλια.

Στις 30 Σεπτεμβρίου η Ιρλανδία ανακοινώνει ότι εγγυάται το σύνολο των καταθέσεων στις ιρλανδικές τράπεζες. Αύξηση του ορίου εγγύησης των καταθέσεων

ανακοινώνεται και σε πολλές άλλες χώρες. Στις 8 Οκτωβρίου η Fed, η ΕΚΤ, η Τράπεζα της Αγγλίας και οι κεντρικές τράπεζες του Καναδά, της Σουηδίας και της Ελβετίας μειώνουν εκτάκτως και συντονισμένα σε μία πρωτοφανή κίνηση τα επιτόκια κατά 0,5%. Είναι η πρώτη μείωση στην οποία προβαίνει η ΕΚΤ από την αρχή της κρίσης (O'Neill, 2011).

Οι πτωχεύσεις / διασώσεις τραπεζών συνεχίζονται σε όλο τον κόσμο το χειμώνα του 2008-2009. Αποδεικνύεται ότι με ελάχιστες εξαιρέσεις, όπως το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, όλοι κινδυνεύουν. Στη Γερμανία, η Hypo Real Estate διασώζεται με κόστος €50 δισ. και με τη συμμετοχή άλλων ιδιωτικών τραπεζών. Στο Ηνωμένο Βασίλειο, με κόστος £37 δισ. εθνικοποιείται η Royal Bank of Scotland (το 60% στην ιδιοκτησία του κράτους), ενώ συγχωνεύονται και εθνικοποιούνται η Lloyds TSB και η HBOS (το 40% στην ιδιοκτησία του κράτους).

Στις Η.Π.Α., η Wachovia, η τέταρτη μεγαλύτερη τράπεζα, εξαγοράζεται από την Wells Fargo για \$15 δισ. χωρίς όμως κρατική βοήθεια. Τον Οκτώβριο του 2008, η κυβέρνηση των Η.Π.Α. ανακοινώνει ότι θα χρησιμοποιήσει \$250 δισ. από το TARP για την εξαγορά μεριδίων σε χρηματοπιστωτικά ιδρύματα. Αυτό αποτελούσε μερική εθνικοποίηση με σκοπό, όμως, σύμφωνα με τον πρόεδρο Bush: «να σώσει την ελεύθερη αγορά». Στην Ιρλανδία, τους πρώτους μήνες του 2009 εθνικοποιήθηκε η Anglo Irish Bank, η τρίτη μεγαλύτερη τράπεζα της χώρας .

Παρά τα προηγούμενα μέτρα, η κρίση εντάθηκε τους πρώτους μήνες του 2009 και ο φόβος κατάρρευσης συνέχισε να υπάρχει, καθώς αμφισβητούνταν η βιωσιμότητα όλων των μεγάλων αμερικανικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Ταυτόχρονα, η χρηματοοικονομική κρίση περνούσε στη πραγματική οικονομία όλων των χωρών του πλανήτη, διαψεύδοντας έτσι τη θεωρία της αποσύνδεσης των οικονομιών (decoupling) (O'Neill, 2011).

1.4 Προσαρμογή Επιχειρηματικών Οργανισμών στη Κρίση

Αναφερόμενοι στην προσαρμογή των επιχειρηματικών οργανισμών στην εποχή της Κρίσης, θα λέγαμε σχετικά πως αυτές οι κινήσεις αναφέρονται στην οριοθέτηση της Στρατηγικής της Νομισματικής πολιτικής που ακολουθεί συγκεκριμένες φάσεις η κάθε χώρα στην ήπειρο στην οποία ανήκει. Αρχικά, δίνεται ένας σαφής ορισμός της σταθερότητας των τιμών, και συγκεκριμένα, αφορά την αύξηση του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕΔΤΚ) για τη ζώνη του κάθε νομίσματος σε ποσοστό μικρότερο του 2% σε ένα μεσοχρόνιο διάστημα (Σόρος, 2008).

Έτσι, προτείνεται η προσέγγιση των δύο πυλώνων. Ο πρώτος πυλώνας είναι ο νομισματικός, λόγω της θεώρησης του πληθωρισμού ως ένα νομισματικό φαινόμενο. Ξεκινώντας από την ισότητα της ποσοτικής θεωρίας του χρήματος ($m+n=r+y$, δηλαδή η προσφορά χρήματος και η ταχύτητα κυκλοφορίας του ισούνται με το επίπεδο τιμών και το πραγματικό ΑΕΠ), καταλήγουμε στο ακόλουθο συμπέρασμα. Ο ρυθμός αύξησης της προσφοράς χρήματος συμβαδίζει με ένα συγκεκριμένο στόχο πληθωρισμού και με δεδομένο το ρυθμό μεγέθυνσης του ΑΕΠ και της ταχύτητας κυκλοφορίας του χρήματος (Σόρος, 2008).

Ο δεύτερος πυλώνας είναι πολύ ασαφής γιατί χρησιμοποιεί μία ευρεία γκάμα δεικτών για τη μελλοντική εξέλιξη των τιμών. Αυτοί οι δείκτες περιλαμβάνουν τους μισθούς, τη συναλλαγματική ισοτιμία, τις τιμές των ομολόγων, την καμπύλη παραγωγής, δείκτες δημοσιονομικής πολιτικής, δείκτες τιμών και κόστους κ.α. και τη χρησιμοποίηση νέων τεχνικών και υποδειγμάτων για την καλύτερη κατανόηση της οικονομικής κατάστασης στο παρελθόν και το παρόν και την πρόβλεψη μελλοντικών εξελίξεων (Σόρος, 2008).

Αυτές οι δύο προσεγγίσεις αναφέρονται σε διαφορετικό χρονικό ορίζοντα. Συγκεκριμένα, ο πληθωρισμός αποδίδεται σε δύο κατηγορίες επιδράσεων. Στις βραχυπρόθεσμη έως μεσοπρόθεσμη αλληλεπίδραση μεταξύ προσφοράς και ζήτησης, που βασίζεται στην οικονομική ανάλυση και στις μεσοπρόθεσμες έως μακροπρόθεσμες τάσεις του πληθωρισμού που συσχετίζονται με το ρυθμό

μεταβολής της ποσότητας του χρήματος και βασίζονται στη νομισματική ανάλυση. Έτσι, η οικονομική ανάλυση αφορά την αξιολόγηση των τρεχουσών οικονομικών και χρηματοοικονομικών εξελίξεων και τις συνέπειες τους για τον πληθωρισμό βραχυπρόθεσμα έως μεσοπρόθεσμα, ενώ η νομισματική ανάλυση αξιολογεί τις γενικότερες συνθήκες ρευστότητας βασιζόμενη σε πληροφορίες σχετικά με τους παράγοντες μεταβολής της ποσότητας χρήματος .

Συμπερασματικά, η Στρατηγική της Νομισματικής Πολιτικής της κάθε χώρας θέτει ως στόχο τον πληθωρισμό της τάξης του 2% και λαμβάνει υπόψιν μεταβλητές που επηρεάζουν το μελλοντικό πληθωρισμό, όπως ο ρυθμός αύξησης της προσφοράς χρήματος (ο οποίος δεν πρέπει να ξεπερνάει το 4,5%). Έτσι, θα επιδιώκεται η διατήρηση του ρυθμού πληθωρισμού κατώτερου του 2% μεσοπρόθεσμα, δηλαδή θα αποφεύγεται η διαμόρφωση του πληθωρισμού σε πολύ χαμηλά επίπεδα .

Συγκεκριμένα, ο υψηλός πληθωρισμός δυσχεραίνει την οικονομική ανάπτυξη προκαλώντας πρόσθετο κοινωνικό κόστος και μεγαλύτερες στρεβλώσεις στο φορολογικό σύστημα. Από την άλλη πλευρά, ο χαμηλός θετικός ρυθμός πληθωρισμού παρουσιάζει σημαντικά πλεονεκτήματα, όπως ότι παρέχει περιθώριο ασφαλείας για την αποφυγή του κινδύνου αποπληθωρισμού, λαμβάνει υπόψη ότι ο δείκτης τιμών καταναλωτή μπορεί να υπερεκτιμά τη μεταβολή των τιμών λόγω σφαλμάτων μέτρησης και δέχεται τη διαμόρφωση διαφορετικών ρυθμών πληθωρισμού στις χώρες της Λατινικής Αμερικής .

Ωστόσο, υπάρχουν δύο παράγοντες που θέτουν υπό αμφισβήτηση το στόχο για τον πληθωρισμό στις χώρες αυτές. Πρώτον, λόγω γρήγορων τεχνολογικών αλλαγών τα συνήθη μέτρα τείνουν να υπερεκτιμούν το πραγματικό ύψος του πληθωρισμού κατά 0,5-1,5% και επιπλέον, τα μέτρα αυτά δε λαμβάνουν υπόψη τις βελτιώσεις στην ποιότητα. Έτσι, αν το ύψος του πληθωρισμού βρεθεί της τάξεως του 0,5-1,5%, ο πραγματικός μισθός θα είναι μηδενικός. Δεύτερον, οι διαταραχές που λαμβάνουν χώρα απαιτούν ρυθμίσεις σε σχετικά πραγματικούς μισθούς (Σόρος, 2008).

Συγκεκριμένα, αν ο πληθωρισμός είναι θετικός, μπορούμε να πετύχουμε μείωση των πραγματικών μισθών χωρίς αντίστοιχη μείωση των ονομαστικών μισθών – κάτι το οποίο θα συνέβαινε αν είχαμε μηδενικό πληθωρισμό. Έτσι, οι νομισματικές αρχές στοχεύουν σε ένα ποσοστό πληθωρισμού της τάξης του 2% Βάσει των ανωτέρω καταλήγουμε στο συμπέρασμα ότι το άριστο επίπεδο πληθωρισμού είναι της τάξης του 2,5-3.5% ετησίως για τις χώρες αυτές αλλά και γενικότερα.

Οι πράξεις ανοικτής αγοράς είναι το πιο σημαντικό εργαλείο νομισματικής πολιτικής της κάθε κεντρικής Τράπεζας. Πρόκειται για την αγορά και την πώληση χρεογράφων ή χρηματοοικονομικών παραγώγων με σκοπό την αύξηση ή τη μείωση της ρευστότητας στην αγορά χρήματος. Έτσι, η συγκεκριμένη τράπεζα στοχεύει στην αγορά ή την πώληση χρεογράφων στην ανοικτή αγορά ή σε αντίστροφες συναλλαγές χρησιμοποιώντας χρεόγραφα, τις λεγόμενες κύριες παρεμβάσεις επαναχρηματοδότησης.

Το συγκεκριμένο σύστημα διαθέτει πέντε είδη μέσων για τη διενέργεια πράξεων ανοικτής αγοράς. Το σπουδαιότερο μέσο είναι οι αντιστρεπτές πράξεις. Το σύστημα της χώρας αυτής δύναται ακόμη να χρησιμοποιεί οριστικές πράξεις, την έκδοση πιστοποιητικών χρέους, πράξεις ανταλλαγής νομισμάτων και την αποδοχή καταθέσεων καθορισμένης διάρκειας. Οι πράξεις ανοικτής αγοράς διενεργούνται με πρωτοβουλία της Κεντρικής Τράπεζας της κάθε χώρας, η οποία αποφασίζει και με ποιο μέσο και υπό ποιους όρους και προϋποθέσεις θα εκτελεστούν. Μπορούν να εκτελούνται με τακτικές δημοπρασίες, με έκτακτες δημοπρασίες ή με διμερείς διαδικασίες. Με βάση το σκοπό τους, το αν διενεργούνται σε τακτά χρονικά διαστήματα ή εκτάκτως και τις διαδικασίες τους, οι πράξεις ανοικτής αγοράς της συγκεκριμένης διακρίνονται στις εξής τέσσερις κατηγορίες (Σόρος, 2008).

Οι πράξεις κύριας αναχρηματοδότησης, οι πράξεις πιο μακροπρόθεσμης αναχρηματοδότησης, οι πράξεις εξομάλυνσης των βραχυχρόνιων διακυμάνσεων της ρευστότητας και οι διαρθρωτικές πράξεις μέσω της έκδοσης πιστοποιητικών χρέους, μέσω αντιστρεπτέων πράξεων και μέσω οριστικών πράξεων.

Δεύτερον, οι πάγιες πιστώσεις ή πάγιες διευκολύνσεις προσφέρουν και απορροφούν τη ρευστότητα άμεσα. Οι τράπεζες στη κάθε χώρα μπορούν να δανείζονται από τις οριακές πιστωτικές διευκολύνσεις χωρίς όριο, υπό την προϋπόθεση ότι θα παρέχουν επαρκείς εγγυήσεις. Το οριακό δανειστικό επιτόκιο λειτουργεί ως το ανώτατο όριο για το επιτόκιο άμεσων συναλλαγών. Επίσης, οι τράπεζες μπορούν να χρησιμοποιήσουν τις καταθετικές διευκολύνσεις για να πραγματοποιούν ημερήσιες καταθέσεις. Αυτό το επιτόκιο λειτουργεί ως το κατώτατο όριο για το επιτόκιο άμεσων συναλλαγών.

Τέλος, η Κεντρική Τράπεζα κάθε χώρας με επεμβάσεις στο ελάχιστο όριο διαθεσίμων μπορεί να επηρεάσει τις συνθήκες στην αγορά χρήματος (π.χ. μία αύξηση το ελάχιστο όριο διαθεσίμων θα προκαλέσει μείωση στην προσφορά χρήματος). Το σύστημα ελάχιστων υποχρεωτικών αποθεματικών ισχύει για παράδειγμα για τα πιστωτικά ιδρύματα της ζώνης της Λατινικής Αμερικής και αποσκοπεί κυρίως στη σταθεροποίηση των επιτοκίων της χρηματαγοράς και στη δημιουργία (ή διεύρυνση) ενός διαρθρωτικού ελλείμματος ρευστότητας. Τα υποχρεωτικά αποθεματικά κάθε ιδρύματος καθορίζονται με βάση ορισμένα στοιχεία του ισολογισμού του.

Προκειμένου να επιτύχει τη σταθεροποίηση των επιτοκίων, το σύστημα ελάχιστων υποχρεωτικών αποθεματικών του χρηματοοικονομικού συστήματος μιας χώρας παρέχει στα ιδρύματα τη δυνατότητα να τηρούν τα ελάχιστα υποχρεωτικά αποθεματικά τους σε μέσα μηνιαία επίπεδα. Ωστόσο, δεν έχει ακόμα εξακριβωθεί κατά πόσο αυτό το τρίτο εργαλείο νομισματικής πολιτικής αυξάνει την αποτελεσματικότητα της (Σόρος, 2008).

2. Κεφάλαιο Δεύτερο : Τρόπος και Ρόλος Λειτουργίας Επιχειρήσεων στις Μέρες μας και η Ψυχολογία Επενδυτών – Επενδύσεων

2.1 Η Ύπαρξη των Επιχειρήσεων στις Μέρες μας

Αποτελεί γεγονός στις μέρες μας, πως ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων λόγω της οικονομικής κρίσης συνεχώς εντείνεται, ενώ η παρουσία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μοιάζει να κατέχει όλο και μεγαλύτερη σημασία για την οικονομία μιας χώρας σε συνδυασμό με την καταπολέμηση της ανεργίας αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης (Παπαδάκης, 2006).

Ωστόσο αποτελεί επίσης γεγονός πως η διαρκώς εντεινόμενη παγκόσμια οικονομική κρίση την οποία διανύουμε, έχει σαν αποτέλεσμα την επιδείνωση των δεικτών της πλειονότητας των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Στην Ελλάδα, αυτοί επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό, δεδομένης της ύφεσης που λαμβάνει χώρα και της προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης η οποία μέχρι στιγμής κάθε άλλο παρά την αποτρέπει.

Πολλοί υποστηρίζουν πως ο κυρίαρχος θεσμός μιας κοινωνίας, είναι οι επιχειρήσεις. Ο θεσμός αυτός είναι ίδιος και ισοδύναμος με άλλους σαν αυτόν της αγοράς ή του κράτους. Μια κοινωνία είναι οικονομικά καλά και υγιής από την στιγμή που υπάρχουν και λειτουργούν επιχειρήσεις και υπάρχει μια παραγωγή που συνεισφέρει σε πλούτο, σε καταπολέμηση της ανεργίας και σε δημιουργία νέων θέσεων εργασίας (Αγιοσμυρνάκης, 2006). Επίσης, παρέχει εκπαίδευση και κατάρτιση στα μέλη της κοινωνίας. Μέσα από την λειτουργία επιχειρήσεων δίνεται η δυνατότητα επενδύσεων και κοινωνικής ή οικονομικής ανάπτυξης (Παπαδάκης, 2006).

Η ύπαρξη επιχειρήσεων είναι καταλυτική για την καλή οικονομία μιας κοινωνίας και επιπλέον δημιουργεί νέες θέσεις εργασίας. Συντελεί, επίσης, στην παραγωγικότητα και στην ενδυνάμωση της επιχειρηματικής καινοτομίας. Σύμφωνα με τους ειδικούς, κανένας αποδεκτός ορισμός δεν μπορεί να χαρακτηρίσει μια

επιχείρηση. Απλά αναφέρεται σε κάποιες συγκεκριμένες κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες μιας χώρας (Μαρκίδης, 2001). Ο αριθμός των εργαζομένων στην μικρομεσαία ή σε όποια μεγέθους επιχείρηση, μπορεί να είναι διαφορετικός από χώρα σε χώρα και να ποικίλλει λόγω της διαφοράς του πληθυσμού ο οποίος και καθορίζει διάφορα μεγέθη.

Χαρακτηριστικά στην Κίνα μια μικρομεσαία επιχείρηση μπορεί να απασχολεί 300 εργαζομένους, στην Αμερική 400 και στην Γαλλία κάτω από 45. Έτσι στην Ε.Ε. ισχύει ότι μικρομεσαία επιχείρηση είναι εκείνη η οποία απασχολεί τουλάχιστον μέχρι και 250 εργαζόμενους και ο κύκλος των εργασιών της ανά χρόνο, «αγγίζει» μέχρι και τα 40 εκατομμύρια ευρώ ενώ ο ισολογισμός της δεν υπερβαίνει τα 27 εκατομμύρια ευρώ. Στην Ελλάδα ο παραπάνω ορισμός διαφοροποιείται με την έννοια ότι μια ελληνική μικρομεσαία επιχείρηση μπορεί να απασχολεί και μέχρι 100 άτομα προσωπικό (Αγιοσμυρνάκης, 2006).

Θα πρέπει αντίστοιχα να σημειωθεί πως κυρίαρχο χαρακτηριστικό μιας ελληνικής μικρομεσαίας επιχείρησης είναι ότι συνήθως λειτουργεί ως οικογενειακή και ο ιδιοκτήτης της είναι και εκείνος που την διαχειρίζεται. Ο ορισμός που δίνεται από την Τράπεζα Ελλάδος για την παραπάνω μικρομεσαία επιχείρηση, είναι εκείνος που αναφέρει ότι τέτοιου είδους επιχείρηση μπορεί να λογίζεται ως μεταποιητική και να παρουσιάζει μέσο κύκλο εργασιών έως και 2.500.000 ευρώ κατά την τελευταία τριετία. Ο ορισμός αυτός αποδίδεται και λόγω χρηματοδότησης από το αντίστοιχο κεφάλαιο της Νομισματικής Ένωσης στις μέρες μας (ICAP – Οδηγός Επιχειρήσεων – Έκδοση 2009). Το ποσοστό μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα αλλά και στην Ε.Ε. ξεπερνά το 99%. Οι μικρές επιχειρήσεις έως εννέα εργαζόμενους, ανέρχονται στο 97% στην Ελλάδα (Παπαδάκης, 2006).

Αντίστοιχα στην Ε.Ε., οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ανέρχονται στο 92%. Τα ποσοστά εργαζομένων που απασχολούν είναι 56% και 35% σε αντίστοιχη βάση και δεν είναι τυχαίο ότι μελλοντικά οι νέες θέσεις εργασίας θα προέρχονται από τέτοιου είδους επιχειρήσεις (ICAP – Οδηγός Επιχειρήσεων – Έκδοση 2009). Επίσης, είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι και η αντιμετώπιση απέναντι σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις είναι ιδιαίτερα ευνοϊκή, αφού γίνεται μια σοβαρή προσπάθεια

προκειμένου να υπάρξει καλύτερη φορολογία και διορθωτικές κινήσεις στην αγορά για την ανάπτυξή τους. Για να μπορέσουν όμως και οι ίδιες να λειτουργήσουν πραγματικά θα πρέπει και η ελληνική οικονομία να έχει σωστές βάσεις. Υπεύθυνοι για αυτό είναι οι κρατικοί παράγοντες, οι οποίοι δίνουν έμφαση σε καλή λειτουργία δικτύων των μικρομεσαίων επιχειρήσεων καθώς και στην ύπαρξη και ανάπτυξη επενδύσεων από ιδιώτες και δημόσιους φορείς .

Η γραφειοκρατία θα πρέπει να γίνει απλούστερη, αφού αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο χρόνια τώρα αποτελεί εμπόδιο για τις μικρομεσαίες, όσον αφορά την συναλλαγή τους με το δημόσιο. Σημαντικό είναι και το θέμα που έχει να κάνει με το τραπεζικό σύστημα με το οποίο συνδιαλλάσσονται οι επιχειρήσεις αυτές. Από την στιγμή που λυθούν τα παραπάνω θέματα, θα υπάρξει και ένα σωστό νομοθετικό πλαίσιο και μια υγιής δημόσια διοίκηση, η οποία θα έχει σαν βασικό της στόχο την ανάπτυξη των οικονομικών συναλλαγών και γενικότερα την οικονομική ανάπτυξη της κοινωνίας (Μαρκίδης 2001).

Επιπρόσθετα, τα αιτήματα και τα δικαιώματα των επιχειρήσεων θα πρέπει να προστατεύονται από το νομοθετικό και διοικητικό πλαίσιο στην Ελλάδα για παράδειγμα. Η προστασία του Έλληνα καταναλωτή θα πρέπει να τεθεί σε προτεραιότητα, η γραφειοκρατία με το δημόσιο να γίνει απλούστερη διαδικασία και οι όποιες διαφορές με αυτό να λυθούν και να μην αποτελούν εμπόδιο. Οι νόμοι και οι θεσμοί που ισχύουν για μια κοινωνία στις μέρες μας, ισχύουν και για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις οι οποίες δεν μπορούν να λειτουργούν ανεξάρτητες. Οι φορολογικοί κανόνες και οι ασφαλιστικές δικλίδες, τέλος, αφορούν όλους και σκοπεύουν στην προστασία των καταναλωτών και την προστασία των εργαζομένων σε αυτού του είδους τις επιχειρήσεις.

Τέλος, θα πρέπει να σημειωθεί πως τα στοιχεία τα οποία πρέπει να εφαρμοσθούν για την καλύτερη λειτουργία των επιχειρήσεων στις μέρες μας και ιδιαίτερα εντός του δυσοίωνου οικονομικού πλαισίου που βιώνει η χώρα, είναι τα παρακάτω (Παπαδάκης, 2006):

- Ύπαρξη ενιαίου φορέα διοικητικών αδειών και διαδικασιών

- Ρυθμίσεις απλές και κωδικοποιημένες γύρω από άδειες σε ετήσιες βάσεις
- Παροχή φορολογικών κινήτρων
- Αναπτυξιακά κίνητρα που αφορούν την δημιουργία έργων υποδομής μικρομεσαίων επιχειρήσεων και τα οποία θα στηρίζονται σε βάση ανάπτυξης οργανισμών περιφέρειας.

2.1.1 Τρόπος Λειτουργίας Επιχειρήσεων στη Σημερινή Κοινωνία

Η ιδέα ότι όσο πιο μεγάλη είναι μια επιχείρηση είναι επιτυχημένη και φυσικά έχει και περισσότερα πλεονεκτήματα, είναι μια αντίληψη η οποία ίσχυε την δεκαετία του 1970 (Champy & Hammer 1996). Βασικά και καθοριστικά στοιχεία για την καλή εικόνα μιας επιχείρησης αλλά και για την επιβίωσή της στην ανταγωνιστική αγορά στις μέρες μας, θεωρείται το μέγεθος παραγωγής της σε συνδυασμό με τις οικονομίες κλίμακας. Τα στοιχεία βέβαια αυτά ήταν απαραίτητα για την ανάπτυξη των μεγάλων επιχειρήσεων αλλά αποτελούσαν ταυτόχρονα εμπόδιο για τις μικρομεσαίες αντίστοιχα.

Γεγονός πάντως είναι ότι τα οικονομικά αποτελέσματα που αποδίδουν οι διάφορων ειδών επιχειρήσεις στις μέρες μας, δεν συμβαδίζουν πάντα και με το μέγεθος τους. Ο αριθμός των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στην Ελλάδα είναι αρκετά μεγάλος με αποτέλεσμα η Ελλάδα να χαρακτηρίζεται ως η χώρα των μικρομεσαίων επιχειρήσεων. Ο αριθμός συνήθως των ατόμων που απασχολούν είναι έως 100 και με λιγότερους τους 10.

Ο τομέας που απασχολούνται είναι ο δευτερογενής ή ο τριτογενής. Αντίστοιχα υπάρχουν και οι μικρές επιχειρήσεις οι οποίες συνήθως απασχολούν 10 ή και λιγότερα άτομα ως προσωπικό. Έπειτα από έρευνα η οποία διεξήχθη από μέρος της ΕΣΥΕ την περίοδο 1998 - 2008, αναφέρεται ότι η μέση ετήσια μεταβολή απασχόλησης ήταν υψηλή σε μικρομεσαίες επιχειρήσεις από ότι σε μεγαλύτερες ή τις πολυεθνικές. Η ίδια μελέτη επιβεβαιώνει ότι την περίοδο 1998 - 2006 οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις σημείωσαν μια άνοδο σε βάρος των μεγαλύτερων επιχειρήσεων. Επίσης, είναι εξίσου σημαντικό το στοιχείο κατά το οποίο φαίνεται

πως και οι λεγόμενες «μικρές» επιχειρήσεις σημείωσαν αύξηση του αριθμού εργαζομένων (ICAP – Οδηγός Επιχειρήσεων – Έκδοση 2009).

2.1.2 Τα Πλεονεκτήματα και οι Αδυναμίες των Επιχειρήσεων

Ο αριθμός των μειονεκτημάτων και των πλεονεκτημάτων μιας επιχείρησης, είναι σχετικά μεγάλος στις μέρες μας. Από τα πιο βασικά μειονεκτήματα που παρουσιάζουν οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις, είναι εκείνο της χαμηλής παραγωγικότητας η οποία αποδίδεται στο γεγονός ότι είναι δύσκολο να χρησιμοποιηθεί η σύγχρονη τεχνολογία σε τέτοιου είδους επιχειρήσεις. Επίσης και η οργανωμένη παραγωγή δεν παρουσιάζεται σε μεγάλο ποσοστό. Οι λειτουργίες του Μάρκετινγκ δεν εφαρμόζονται συνήθως ή και δεν υπάρχουν καθόλου, όπου το ίδιο ισχύει πολλές φορές και για τον ρόλο της διοίκησης και η οποία παρουσιάζεται ως αδρανής (Αγιοσμυρνάκης, 2006).

Πολλές μικρομεσαίες επιχειρήσεις δεν διαθέτουν τις ανάλογες εγγυήσεις που χρειάζονται για την λειτουργία τους και η πρόσβασή τους σε κεφαλαιαγορές δεν θεωρείται μια εύκολη υπόθεση. Επομένως, η πιο συνηθισμένη λύση για αυτές είναι ο βραχυπρόθεσμος δανεισμός προκειμένου να καλύψουν τις υποχρεώσεις τους αλλά και τις ανάγκες τους. Επίσης σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιείται η μέθοδος leasing¹, factoring² αλλά και εκείνη της venture capital³ (Παπαδάκης 2006).

Είναι επόμενο λοιπόν να μην μπορούν να έχουν αύξηση σε επενδύσεις και να παρουσιάζουν μια δυσκολία στον σχεδιασμό επενδυτικών προγραμμάτων. Το σύγχρονο Μάρκετινγκ, η χρήση στρατηγικού προγραμματισμού ή των τεχνικών της σύγχρονης διοίκησης είναι στοιχεία τα οποία ή δεν χρησιμοποιούνται σε μεγάλο

¹ Σύγχρονος τρόπος χρηματοδότησης, που επιτρέπει σε μια επιχείρηση ή σε έναν ελεύθερο επαγγελματία να αποκτήσει την χρήση (και τελικά την κυριότητα) κινητών και ακινήτων επενδυτικών αγαθών

² Το Factoring, ή πρακτορεία επιχειρηματικών απαιτήσεων αποτελεί μια συμβατική σχέση ανάμεσα σε έναν πράκτορα κι έναν προμηθευτή, στα πλαίσια της οποίας ο προμηθευτής εκχωρεί στον πράκτορα το σύνολο ή μέρος των απαιτήσεων του έναντι των οφειλετών του

³ Το χρηματοδοτικό εργαλείο που συνδυάζει άριστα τα συστατικά της ανάπτυξης είναι τα επιχειρηματικά κεφάλαια

βαθμό ή απλά δεν υφίστανται σε τέτοιες επιχειρήσεις. Τα στοιχεία στα οποία αποδίδεται ιδιαίτερο βάρος είναι η ικανοποίηση του πελάτη και η μέτρηση αυτής, ο ανταγωνισμός που αποτελεί και σοβαρό κίνδυνο καθώς και η θέση τους στην αγορά σε σχέση με κάποιες άλλες επιχειρήσεις αναλόγου ή μεγαλύτερο μεγέθους. Είναι σημαντικό δε και το γεγονός ότι και στα θέματα των εξαγωγών παρουσιάζουν σημαντικά μειονεκτήματα και αδυναμίες, σύμφωνα με αντίστοιχες μελέτες που έχουν διεξαχθεί όλα αυτά τα χρόνια (Champy & Hammer 1996).

Αναφορικά δε με τα πλεονεκτήματα που παρουσιάζουν οι επιχειρήσεις, αυτά αναφέρονται ως εξής (Μαρκίδης, 2001) :

- Ευελιξία σε παραγωγή
- Εύκολη αφομοίωση νέας τεχνολογίας και καινοτομιών
- Προσαρμογή στις συνθήκες των αγορών
- Γρήγορες επιχειρηματικές αποφάσεις
- Σημαντική συμβολή σε ανάπτυξη και απασχόληση σε απομακρυσμένες περιοχές
- Προσωπικές πελατειακές σχέσεις

2.2 Θεωρία των Επενδύτων για Επενδύσεις στις Μέρες μας

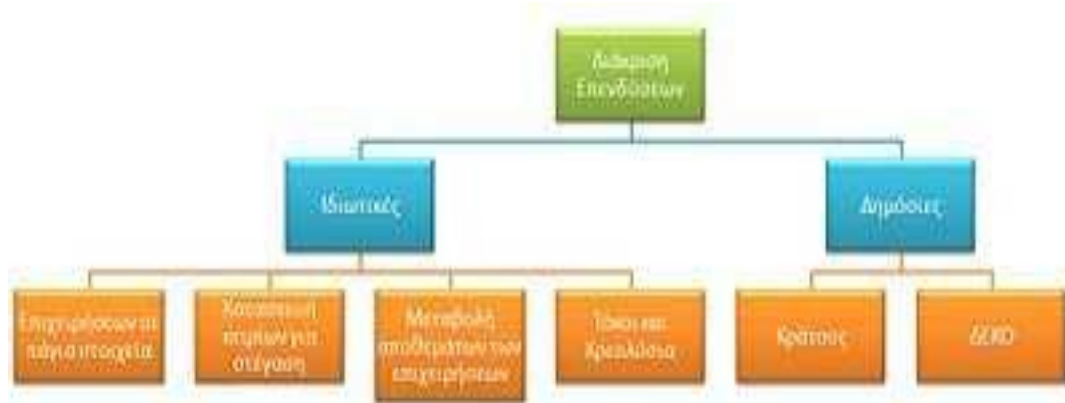
2.2.1 Διάκριση Επενδύσεων

Οι επενδύσεις σε μια οικονομία διακρίνονται σε ιδιωτικές και δημόσιες ανάλογα με το φορέα (ιδιωτικό ή δημόσιο) και το σκοπό (κέρδος ή κοινωνική ωφέλεια) (Αλεξάκης, 2003).

- Ιδιωτικές επενδύσεις - Οι ιδιωτικές επενδύσεις χρηματοδοτούνται συνήθως με αυτοχρηματοδότηση, αύξηση μετοχικού κεφαλαίου ή δανεισμό και περιλαμβάνουν δαπάνες για κατοικίες, πάγιες εγκαταστάσεις των επιχειρήσεων και αύξηση των αποθεμάτων των επιχειρήσεων. Οι ιδιωτικές επενδύσεις παγίων κεφαλαιουχικών αγαθών είναι εκείνες οι οποίες έχουν μεγάλη σημασία για την ανάπτυξη και τη διεύρυνση της παραγωγικής βάσης της οικονομίας.
- Δημόσιες επενδύσεις - Οι δημόσιες επενδύσεις (δρόμοι, σχολεία,

νοσοκομεία, έργα υποδομής κλπ) χρηματοδοτούνται με εσωτερικό ή εξωτερικό δανεισμό, φορολογίες και αυτοχρηματοδότηση (από τις κατασκευαστικές εταιρείες οι οποίες εισπράττουν τέλη από τους χρήστες των έργων υποδομής, π.χ. αεροδρόμια, μετρό, εθνικούς δρόμους, για συγκεκριμένο χρονικό διάστημα που καθορίζεται από τη σύμβαση με το δημόσιο). Συνήθως διακρίνονται σ' εκείνες της κεντρικής διοίκησης (Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων) και των ΔΕΚΟ.

Σε ορισμένες περιπτώσεις όμως, στις δημόσιες επενδύσεις, περιλαμβάνονται μόνον εκείνες της κεντρικής διοίκησης, ενώ οι επενδύσεις των ΔΕΚΟ θεωρούνται ιδιωτικές επενδύσεις. Αυτό συμβαίνει γιατί οι επενδύσεις των ΔΕΚΟ υποτίθεται ότι αποφασίζονται με ιδιωτικοοικονομικά κριτήρια όπως οι ιδιωτικές επενδύσεις, ενώ εκείνες της κεντρικής διοίκησης (κρατικός προϋπολογισμός) με κοινωνικά και πολιτικά κριτήρια. Οι επενδύσεις, επίσης, διακρίνονται σε καθαρές και ακαθάριστες επενδύσεις. Οι τελευταίες περιλαμβάνουν και τις αποσβέσεις, ενώ οι καθαρές επενδύσεις την καθαρή προσθήκη στο κεφάλαιο και τα αποθέματα προϊόντων στην οικονομία (Αλεξάκης, 2003).

Εικόνα Νο.1 – Διάκριση Επενδύσεων

2.2.2 Η Ψυχολογία των Επενδύσεων

Κάθε επενδυτική κίνηση είναι αποτέλεσμα μιας διαδικασίας λήψης αποφάσεων η οποία εμπεριέχει πλήθος στοιχείων τα οποία σχετίζονται με την ψυχολογία μας. Κάποια από αυτά, είναι κοινά σε όλους μας και άλλα έχουν άμεση

σχέση με την προσωπικότητα και τον χαρακτήρα του καθενός μας ξεχωριστά. Οι περισσότεροι από εμάς, αγνοούν την ψυχολογική και συναισθηματική αυτή διάσταση των επενδυτικών μας αποφάσεων, με αποτέλεσμα να αδυνατούν πολλές φορές να εξηγήσουν και να δικαιολογήσουν αυτές τις αποφάσεις, αλλά και δυστυχώς, συχνά να παρασύρονται και να οδηγούνται σε μη ορθολογικές κινήσεις, δηλαδή κινήσεις ενάντια στο οικονομικό τους συμφέρον (Αλεξάκης, 2003).

Ένας μη-επαγγελματίας επενδυτής, πέρα από τις γνώσεις και την πληροφόρηση που πρέπει να έχει για την αγορά, θα πρέπει να κατανοήσει σε βάθος όλες τις ψυχολογικές και πνευματικές δυνάμεις και αδυναμίες οι οποίες είναι δυνατόν να επηρεάσουν τις αποφάσεις του. Η λάθος εκτίμηση των επιθυμιών του, η μη αντικειμενική θεώρηση των δυνατοτήτων και γνώσεων του, τα όρια της αντίληψής του και οι προκαταλήψεις της λογικής του, είναι όλα παράγοντες που μπορεί να μην λαμβάνονται σοβαρά υπόψη, αλλά παίζουν πολύ σημαντικό ρόλο στη διαδικασία λήψης επενδυτικών αποφάσεων.

Πολλές φορές, τα πράγματα δεν είναι έτσι όπως τα βλέπουμε. Πολύ συχνά, η λογική και η αντίληψή μας επηρεάζονται από αυταπάτες και ψευδαισθήσεις, αντίστοιχες με τις οπτικές, οι οποίες αλλοιώνουν την ικανότητα μας να λαμβάνουμε αποφάσεις. Ο σκοπός είναι να επισημανθούν οι περιπτώσεις κατά τις οποίες υπάρχει πιθανότητα να παρουσιαστούν τέτοιου είδους λάθη, έτσι ώστε οι επενδυτικές μας αποφάσεις να είναι όσο το δυνατό πιο ορθολογικές και αντικειμενικές.

Οι ακαδημαϊκοί που ασχολούνται με τη θεωρία της λήψης αποφάσεων, υποστηρίζουν ότι κάθε σημαντική απόφαση μπορεί να περιγραφεί σαν ένα στοίχημα, γιατί το αποτέλεσμα της απόφασης δεν είναι γνωστό εκ των προτέρων. Ένα στοίχημα χαρακτηρίζεται από το φάσμα των πιθανών αποτελεσμάτων του και την πιθανότητα του κάθε αποτελέσματος. Οι άνθρωποι κρίνουν τις πιθανότητες, αποδίδουν κάποια αξία ή ωφέλεια στα αποτελέσματα και έτσι λαμβάνουν τις αποφάσεις τους.

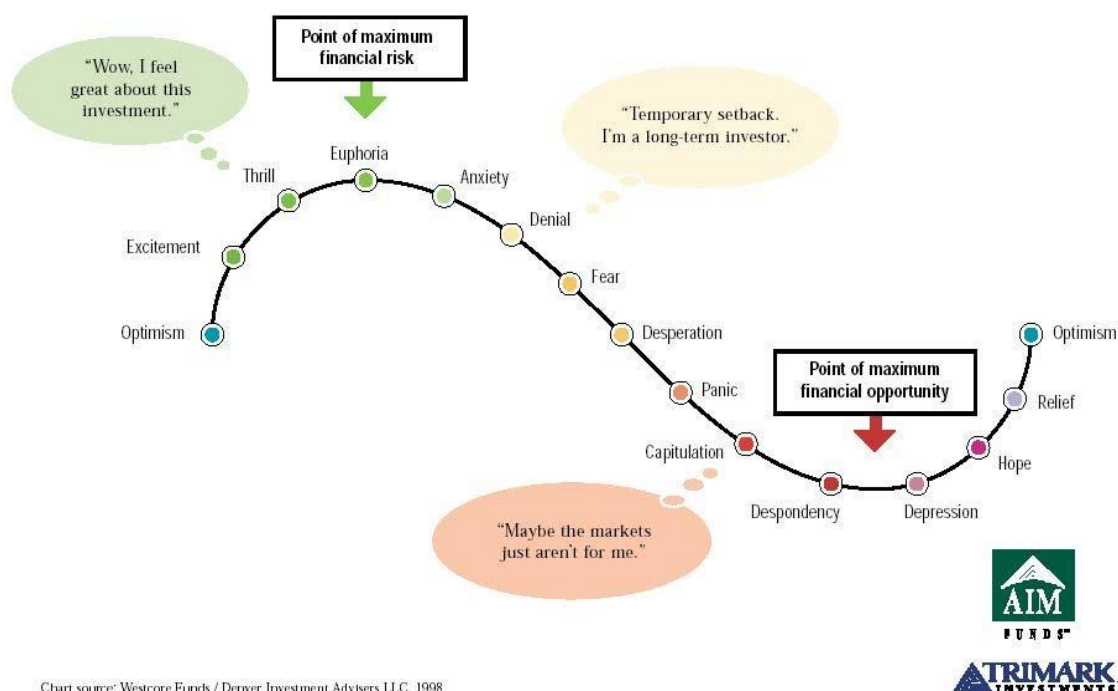
Τέλος, σημειώνεται πως η κρίση όμως αυτή μπορεί να είναι συστηματικά λάθος με διάφορους τρόπους. Αυτά τα συστηματικά λάθη της κρίσης μας λέγονται προκαταλήψεις. Το πρώτο μέρος αναφέρεται σε προκαταλήψεις της κρίσης και το δεύτερο σε λάθη προτίμησης, τα οποία προέρχονται είτε από λάθη κατά την απόδοση της αξίας στα πιθανά αποτελέσματα των αποφάσεων μας, είτε από ακατάλληλους συνδυασμούς πιθανοτήτων και αξιών. Κάθε περίπτωση παρουσιάζεται με μια ερώτηση-παράδειγμα και καταλήγει με προτάσεις για την αντιμετώπιση της συγκεκριμένης προκατάληψης η λάθους.

Αναφερόμενοι σχετικά στην ψυχολογία του επενδυτή, θα λέγαμε πως στην πραγματικότητα η τιμή μιας μετοχής δεν περικλείει μόνο την πραγματική της αξία ή τις μελλοντικές της προσδοκίες. Περιέχει ακόμη επιρροές που οφείλονται στην ψυχολογία των επενδυτών. Η ψυχολογία των επενδυτών είναι διαφορετική όταν ερμηνεύεται ατομικά από ότι εάν περιλαμβάνόταν σε μια ομάδα. Ο επενδυτής πολλές φορές μπορεί να διαφοροποιήσει την ατομική του ψυχολογία προκειμένου να ακολουθήσει την ομάδα ανεξάρτητα από το αν συμφωνεί ή όχι με την απόφαση αυτής. Σαν αποτέλεσμα η ψυχολογία μιας ομάδας διαφέρει από το άθροισμα της ψυχολογίας των ατόμων χωριστά .

Είναι πάντως γεγονός ότι οι περιπτώσεις όπου συναντάμε συνθήκες για δημιουργία φούσκας ή αντίθετες συνθήκες που θα οδηγήσουν πιθανά σε χρηματιστηριακή κατάρρευση κρύβουν πολλές φορές αγέλες επενδυτών οι οποίες παρασύρονται από την ψυχολογία της μάζας. Στο παρακάτω διάγραμμα (εικόνα Νο.2), αποτυπώνεται γραφικά ο τρόπος με τον οποίο η ψυχολογία επιδρά στον απλό επενδυτή αλλά ακόμη και σε επαγγελματίες διαχειριστές όπως θα αναλύσουμε παρακάτω. Έτσι στην αρχή και πριν το ξεκίνημα της ανοδικής τάσης των αγορών ο επενδυτής φοβάται να συμμετάσχει σε αυτήν. Εξακολουθεί όμως να φοβάται για αρκετό διάστημα μετά την ανοδική κίνηση, ενώ πείθεται να συμμετάσχει όταν πια οι πιθανότητες για περαιτέρω άνοδο είναι εις βάρος του.

Παρ' όλ' αυτά, τολμά και επειδή καταγράφει κέρδη παραμένει τοποθετημένος από την απληστία που τον διακατέχει για ακόμη περισσότερα. Ο ενθουσιασμός που τον πλημμυρίζει δεν τον αφήνει να δει καθαρά. Η αγορά

ενδεχομένως κάπου εκεί να ξεκινάει την πτωτική της πορεία. Αυτός όμως παρασυρμένος από την ελπίδα για μεγαλύτερα κέρδη αναμένει την διόρθωση. Η διόρθωση αργεί και πλέον είναι η απογοήτευση που κυριαρχεί στην ψυχολογία του, η απογοήτευση που τελικά θα τον οδηγήσει στην ρευστοποίηση της επένδυσης την χειρότερη στιγμή, καταγράφοντας μια πραγματικά σημαντική ζημιά, η οποία αμέσως πριν εμφανιζόταν ως απλά λογιστική. Το παρακάτω σχήμα είναι από τα πλέον διαδεδομένα, το έχουν συναντήσει κάπου σχεδόν όλοι οι επενδυτές, όμως στην πράξη δυστυχώς για αυτούς το ξεχνούν.

Εικόνα Νο.2 – Τρόπος Σκέψης για την Αποτύπωση της Ψυχολογίας των Επενδυτών

2.2.3 Υποθέσεις για την Ψυχολογία των Επενδύσεων

Υπάρχουν κάποιες υποθέσεις των οποίων η σημασία μέσα στον οικονομικό κόσμο είναι πάρα πολύ μεγάλη. Αφορούν θεωρητικά το σύνολο των επενδυτών, με αποτέλεσμα η βαρύτητά τους να αυξάνει σημαντικά όταν κάποιος προσπαθούν να προβλέψουν τις επενδυτικές αποφάσεις που λαμβάνονται μέσα στις αγορές. Ας

κάνουμε μια προσπάθεια να δούμε πόσο σωστές και πραγματικές είναι αυτές .

- ΥΠΟΘΕΣΗ 1η: Όλοι οι επενδυτές είναι ίδιοι, εμφανίζοντας παρόμοιες αντιδράσεις, διακρίνονται από κοινά χαρακτηριστικά ενώ θέτουν τους ίδιους στόχους. Σε αυτή την υπόθεση θεωρείται πως οι επενδυτές αντιδρούν εξίσου υπό την προϋπόθεση ότι έχουν τις ίδιες πληροφορίες, ενώ κατ' επέκταση θα λάβουν και κοινές αποφάσεις. Ακόμη υποθέτει πολλά κοινά στοιχεία στον χαρακτήρα τους όπως η επιθυμία να μην γίνονται γνωστές στους άλλους οι πράξεις τους. Τέλος οι προσδοκίες από τις επενδυτικές επιλογές τους οριοθετούνται εξίσου τόσο σε όρους απόδοσης όσο και στον χρονικό ορίζοντα των επενδύσεών τους. Στην πραγματικότητα βέβαια τα πράγματα είναι τελείως διαφορετικά. Πιο συγκεκριμένα το κάθε άτομο έχει τον δικό του τρόπο σκέψης και λήψης αποφάσεων. Ο κάθε επενδυτής διαφοροποιεί τα κριτήριά του ανάλογα με τους προσωπικούς του στόχους και προσδοκίες. Ερμηνεύει διαφορετικά τα σήματα που λαμβάνει από την αγορά, ενώ επηρεάζεται διαφορετικά από τις πληροφορίες που δέχεται.
- ΥΠΟΘΕΣΗ 2η: Όλοι οι επενδυτές είναι ορθολογικοί και αποσκοπούν στο κέρδος με απώτερο στόχο τους τον πλουτισμό. Προσπαθούν να μαζέψουν την πληροφόρηση από την αγορά ώστε να αξιολογήσουν τα επίπεδα τιμών. Ανάλογα με αυτά θα λάβουν τις αποφάσεις τους για τις επόμενες κινήσεις, των οποίων ο στόχος θα είναι η ορθολογικοποίηση των τιμών των μετοχών εφόσον αυτές δεν θα ανταποκρίνονται στα θεμελιώδη μεγέθη. Στην πραγματικότητα βέβαια τα άτομα προσπαθούν μεν να είναι ορθολογικά, δεν εφαρμόζουν παρόλα αυτά κάποια συγκεκριμένη τακτική που να τους οδηγεί πάντοτε στα ίδια συμπεράσματα. Σαν αποτέλεσμα αυτού είναι η διαφορετική αντίδραση των αγορών ακόμη και αν αυτές λειτουργούν κάτω από τις ίδιες συνθήκες και τις ίδιες προϋποθέσεις. Από τα παραπάνω προκύπτει άλλη μια εξήγηση για την μη ορθολογική λειτουργία των αγορών.

2.3 Το Στοιχείο της Καινοτομίας και τα Χαρακτηριστικά του στις Επιχειρήσεις στο Οποίο Μπορεί να Οδηγήσει η Καλή Ψυχολογία των Επενδύσεων

Αποτελεί γεγονός στις μέρες μας πως η έννοια της καινοτομίας θεωρείται ένας πολυπόθητος στόχος από μέρους των επιχειρήσεων και ο οποίος θα τους εξασφαλίσει την επίτευξη ανταγωνιστικού πλεονεκτήματος, εντός της αγοράς και στην οποία λειτουργούν. Αυτό όμως που είναι αποδεκτό στις μέρες μας, αναφέρεται στο γεγονός πως η έννοια της καινοτομίας δεν χαρακτηρίζεται από ένα και μόνο ορισμό. Μια βασική όμως ιδέα καινοτομίας και αντίστοιχου μοντέλου που έχει εφαρμοσθεί σε πολλές εκ των επιχειρήσεων στις μέρες μας, είναι εκείνο του “Tomatzky -1983”, το οποίο υιοθετεί και υποστηρίζει τις παρακάτω βασικές αρχές (Drucker, 1985):

- Την αρχική αναγνώριση μιας ιδέας
- Το στάδιο της ομαδοποίησης
- Την επιλογή και τον καθορισμό μιας νέας ιδέας
- Την υιοθέτηση της νέας ιδέας
- Την εφαρμογή της καινοτομίας και τον καθορισμό της νέας ιδέας σαν ένα στοιχείο ανάπτυξης της εταιρείας

Ένας από τους λόγους για τον οποίο επιλέγεται το συγκεκριμένο μοντέλο καινοτομίας από τις επιχειρήσεις, είναι και εκείνος όπου κάθε επιχείρηση ιδρύεται από κάποιους μετόχους για να λειτουργεί μέσα σε μια επιτυχημένη αγορά, με σκοπό την ενασχόληση τους με την εκμετάλλευση των διαφόρων πηγών που βρίσκουν γύρω τους αλλά και σε διάφορες άλλες δραστηριότητες όπου οι ιδιοκτήτες έχουν ως πρωταρχικό σκοπό την βιωσιμότητα της επιχείρησης αυτής αρχικά, και μετέπειτα την ενεργή παρουσία της επιχείρησης μέσα στην αγορά όπου λειτουργεί σε ποικίλους τομείς αυτής. Με το πέρασμα όμως των χρόνων αλλά και τον όγκο των εργασιών τον οποίο αρχίζει και επεξεργάζεται η κάθε επιχείρηση, ανάλογα αρχίζει να χαράζεται μια λαμπρή ή μέτρια πορεία και η οποία εξαρτάται από την αποτελεσματικότητα της καινοτομίας που εφαρμόζει η επιχείρηση.

Συνεπώς, ως προς την έννοια της καινοτομίας, θα πρέπει να αναφέρουμε πως αυτή ορίζεται όχι ως απλώς η γέννηση μιας νέας ιδέας ή εφαρμογής για ένα νέο προϊόν ή διαδικασία αλλά η έννοια της καινοτομίας περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στάδια από την σχεδίαση και τον έλεγχο αποδοτικότητας μιας ιδέας έως την εφαρμογή και την εμπορευματοποίηση της (Tidd & Bessant, 2009). Η έννοια της καινοτομίας όμως που εφαρμόζεται σε μια κατηγορία προϊόντων ή υπηρεσιών συνδέεται άμεσα με την έννοια της διαφοροποίησης των προϊόντων ή υπηρεσιών από μέρους της επιχείρησης αυτή και αποτελεί μια από τις πλέον στρατηγικής σημασίας περιοχές του Μάρκετινγκ.

Δύο από τις πλέον σημαντικότερες περιοχές των αποφάσεων στη στρατηγική Μάρκετινγκ μιας επιχείρησης ή ενός οργανισμού, θεωρείται η διαφοροποίηση προϊόντων - product differentiation και η τοποθέτηση τους - product positioning σε σχέση με τα προϊόντα των ανταγωνιστών και των άλλων οργανισμών ή επιχειρήσεων που δραστηριοποιούνται στην ίδια αγορά. Οι δύο αυτές περιοχές αφορούν όχι μόνο το Μάρκετινγκ αλλά και τη γενικότερη στρατηγική μιας επιχείρησης, η οποία θα την βοηθήσει να αποκτήσει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα (Drucker, 1985).

Σχετικά με την εφαρμογή της επιστήμης του Μάρκετινγκ στην εφαρμογή της καινοτομίας και διαφοροποίησης του προϊόντος ή των υπηρεσιών, ο σκοπός της είναι να δημιουργήσει στην αντίληψη ενός πιθανού αγοραστή τις διαφορές που εντοπίζονται στα προϊόντα των ανταγωνιστών στην αγορά. Τονίζεται ιδιαιτέρως η φράση «στην αντίληψη του αγοραστή» γιατί μόνο αυτή ουσιαστικά μετράει στο Μάρκετινγκ. Αν ο κάθε αγοραστής δεν αντιλαμβάνεται κάποια διαφορά μεταξύ προϊόντων, τότε η διαφορά αυτή δεν θα υπάρχει ακόμα και αν τα προϊόντα είναι όντως διαφορετικά.

Τέλος θα πρέπει να αναφερθεί πως η έννοια της διαφοροποίησης και καινοτομίας είναι τεράστιας σημασίας για μια επιχείρηση για το λόγο ότι η απουσία της συνεπάγεται πως μια επιχείρηση δεν έχει κάποια συγκεκριμένη ταυτότητα σε μια αγορά και έτσι δεν προσφέρει συγκεκριμένους λόγους στους αγοραστές για να την προτιμήσουν ανάμεσα σε άλλους ανταγωνιστές στην ίδια αγορά.

3. Κεφάλαιο Τρίτο : Ο Τρόπος Λειτουργίας της Αγοράς και των Επενδύσεων στις ΗΠΑ

3.1 Τρόπος Επενδύσεων και Λειτουργίας Αγοράς των ΗΠΑ

Τα τελευταία χρόνια οι ΗΠΑ έχουν βιώσει μια περίοδο υψηλής και σταθερής ανάπτυξης. Πριν από λίγα χρόνια αρκετοί αναλυτές εκτιμούσαν πως η αμερικανική οικονομία είναι στο χείλος της ύφεσης- πρόβλεψη που τελικώς δεν επαληθεύτηκε. Όπως και να έχει οι συγκεκριμένες εκτιμήσεις δεν επηρεάζουν μόνο τους αμερικάνους επενδυτές, αλλά τους επενδυτές ανά τον κόσμο, δεδομένης της διεισδυτικότητας της επιρροής της αμερικανικής οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι επενδυτικές κινήσεις σε αγορές ανά τον κόσμο εμπεριέχουν ορισμένες δυσκολίες.

Οι πρώτες που εντοπίζει κάποιος σχετίζονται με το κόστος, τους συναλλαγματικούς κινδύνους, αλλά και τη δυσκολία που υπάρχει σε επίπεδο ενημέρωσης όσον αφορά σε ξένες επιχειρήσεις. Η συγκεκριμένη ενότητα αφενός παρέχει συνοπτικές οδηγίες στην κατανόηση των ρίσκων και των αποδόσεων που παρέχουν οι επενδύσεις στις ΗΠΑ και αφετέρου εξηγεί πως οι ιδιώτες επενδυτές μπορούν να γίνουν μέρος της επενδυτικής κοινότητας στην Αμερική είτε επενδύοντας άμεσα, είτε επενδύοντας σε αμερικανικά επενδυτικά κεφάλαια. Επίσης, προσφέρει πληροφορίες για τον εντοπισμό του καλύτερου χρηματιστή, ή του καλύτερου κεφαλαίου, αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο ένας επενδυτής μπορεί να πραγματοποιήσει δική του έρευνα. Έχοντας μελετήσει και τις προηγούμενες ενότητες, ο κάθε επενδυτής έχει αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να κατανοεί σε γενικές γραμμές τις αγορές .

Ουσιαστικά, υπάρχουν οκτώ βασικές χρηματιστηριακές αγορές στην άλλη άκρη του Ατλαντικού, παρά το γεγονός ότι οι βρετανοί επενδυτές, όπως και οι περισσότεροι επενδυτές εκτός Αμερικής ασχολούνται με δυο: το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης και το Nasdaq. Σε οποιαδήποτε περίπτωση πάντως, αυτό που μετράει δεν είναι σε ποιο χρηματιστήριο διαπραγματεύεται η μετοχή μιας εταιρίας, αλλά εάν αυτή αποτελεί καλή επένδυση.

Το πιο γνωστό χρηματιστήριο είναι αυτό της Νέας Υόρκης (www.nyse.com) το οποίο ξεκίνησε τη λειτουργία του το 1792 και αποτελεί τη μεγαλύτερη χρηματιστηριακή αγορά σε παγκόσμιο επίπεδο. Συμπεριλαμβάνει περισσότερες από 3.000 αμερικανικές επιχειρήσεις, μικρού, μεσαία και μεγάλου μεγέθους. Τον Ιούλιο του 1999, περίπου 400 επιχειρήσεις που συμπεριλαμβάνονταν στον NYSE προέρχονταν από άλλες χώρες του κόσμου. Εκτιμάται πάντως πως ο συγκεκριμένος αριθμός διπλασιάζεται με την πάροδο του χρόνου, καθιστώντας το χρηματιστήριο της Νέας Υόρκης μια πραγματική παγκόσμια αγορά. Ορισμένοι ευρωπαϊκοί μετοχικοί τίτλοι που διαπραγματεύονται σήμερα στο NYSE είναι των Vodaphone, Nokia, SmithKline Beecham, ARM και της Royal Bank of Scotland, αλλά και των δικών μας ΟΤΕ, Εθνικής και Coca Cola 3Ε.

Οι μετοχές των συγκεκριμένων εταιριών διαπραγματεύονται μέσω American Depository Receipts (ADRs). Πρόκειται για πιστοποιητικά που εκδίδονται από αμερικανικές τράπεζες και τα οποία αντιπροσωπεύουν ένα συγκεκριμένο αριθμό ξένων μετοχών που διαπραγματεύονται στο αμερικανικό χρηματιστήριο. Τα συγκεκριμένα πιστοποιητικά αναφέρονται σε δολάρια Αμερικής και η διαπραγμάτευσή τους γίνεται με τον ίδιο τρόπο που διαπραγματεύονται οι αμερικανικές μετοχές. Τα ADRs καθιστούν ευκολότερη την επένδυση σε ξένους μετοχικούς τίτλους.

Δεδομένου ότι η επένδυση στο αμερικανικό χρηματιστήριο δεν εμπεριέχει τέλος χαρτοσήμου σε συνδυασμό με τη δυνατότητα για αγορά online αποφεύγοντας ως εκ τούτου το κόστος του χρηματιστή, οι επενδυτές ορισμένες φορές αγοράζουν αμερικανικές μετοχές με μικρότερο κόστος απ' όταν επενδύουν στην τοπική του αγοράς. Για να εισαχθούν οι μετοχές μιας εταιρείας στον NYSE, η επιχείρηση θα πρέπει να πληροί ορισμένα κριτήρια. Μεταξύ άλλων οι εν λόγω εταιρείες θα πρέπει να έχουν αναπτύξει μια σταθερή και εδραιωμένη θέση στον τομέα δραστηριότητάς τους.

Επίσης, θα πρέπει να είναι επιχειρήσεις εθνικής σπουδαιότητας με δραστηριότητα σε έναν αναπτυσσόμενο βιομηχανικό τομέα. Αυτός είναι άλλωστε και ο λόγος που οι βασικοί δείκτες όπως ο NYSE αποτελούν «μονοπώλιο» των

εταιρειών της υψηλής κεφαλαιοποίησης και οι νεότερες επιχειρήσεις που επιθυμούν να εισάγουν τις μετοχές τους προς διαπραγμάτευση, κατευθύνονται πρώτα στον Nasdaq. Ο βασικός δείκτης του NYSE δείχνει τι ακριβώς συμβαίνει στη συγκεκριμένη αγορά, υπολογίζοντας τη μέση τιμή όλων των κοινών μετοχών που είναι εισηγμένες και διαπραγματεύονται, ενώ ενημερώνεται ηλεκτρονικά μετά από κάθε συναλλαγή .

Ο Nasdaq αποτελεί την πρώτη παγκόσμια ηλεκτρονική χρηματιστηριακή αγορά και περιλαμβάνει τις μετοχές περισσότερων των 5.000 εταιρειών. Άρχισε τις λειτουργίες του το 1971, ενώ οι διαδικασίες για προϋποθέσεις εισαγωγής ξεκίνησαν δυο χρόνια αργότερα. Το 1998 συγχωνεύθηκε με το μεγαλύτερο και ξεχασμένο από πολλούς American Exchange (AMEX). Το «δυναμικό» χρηματιστήριο του Nasdaq χωρίζεται σε δυο διαφορετικούς τομείς: την Εθνική Αγορά Nasdaq (Nasdaq National Market) και την αγορά χαμηλής κεφαλαιοποίησης (Nasdaq SmallCap Market).

Ο πρώτος τομέας συμπεριλαμβάνει μεγάλες και ενεργές μετοχές εταιρειών, ενώ ο δεύτερος περιλαμβάνει τους μετοχικούς τίτλους αναδυόμενων επιχειρήσεων και εμπεριέχει λιγότερο αυστηρά κριτήρια εισόδου. Ο τρόπος με τον οποίον διαπραγματεύονται οι μετοχές στο Nasdaq δίνουν τη δυνατότητα σε μεγάλο αριθμό μετοχών να διαπραγματεύονται σε διαφορετικές χρηματιστηριακές αγορές σε παγκόσμιο επίπεδο καθώς η αγορά εδρεύει στη μνήμη ενός Η/Υ και δεν έχει φυσική τοποθεσία. Ως εκ τούτου, οι μετέχοντες μπορούν να είναι απεριόριστοι καθώς πραγματοποιούν τις συναλλαγές τους μέσω του δικτύου των ηλεκτρονικών υπολογιστών, γεγονός που προσδίδει στον Nasdaq αφενός ρευστότητα και αφετέρου ανταγωνιστικό πλεονέκτημα έναντι των άλλων αγορών (Goldberg, Von Nitzsch, 2001).

Στον Nasdaq διαπραγματεύονται περισσότερες μη-αμερικανικές μετοχές απ' ότι στον NYSE. Περίπου το 30% των μετοχών ξένων εταιρειών που διαπραγματεύονται στον Nasdaq είναι ευρωπαϊκές. Ορισμένα γνωστά ονόματα που συναντάμε είναι των Ericsson, Orange PLC, Reuters και Nissan. Το 1999 το περίπου 90% των νέων εισαγωγών σε αμερικανικά χρηματιστήρια ήταν στον Nasdaq, με το ένα τρίτο των επιχειρήσεων να προέρχονται από τον τομέα του λογισμικού

Η/Υ. Ο Nasdaq επικεντρώνεται ιδιαίτερα στην τεχνολογία και προσπαθεί να βελτιώσει την αποδοτικότητα της παγκόσμιας αγοράς, τη ρευστότητα και το ανταγωνιστικό του πλεονέκτημα μέσω τεχνολογικών καινοτομιών. Σχεδιάζει να αναπτύξει το Nasdaq-Europe, μια πανευρωπαϊκή χρηματιστηριακή αγορά η οποία θα είναι προσβάσιμη μέσω του διαδικτύου, προσφέροντας στους ευρωπαίους επενδυτές πρόσβαση στις αμερικανικές, ευρωπαϊκές και ασιατικές αγορές. Παράλληλα εξετάζεται και η δημιουργία του Nasdaq-Japan.

Ορισμένοι εσωτερικοί επενδυτές ενδέχεται να έχουν στην κατοχή τους μετοχές που διαπραγματεύονται στο χρηματιστήριο του Σικάγο. Πρόκειται για την τρίτη περισσότερο ενεργή, από εμπορικής πλευράς, χρηματιστηριακή αγορά των ΗΠΑ, η οποία υπερηφανεύεται πως είναι η περισσότερο προηγμένη από τεχνολογικής πλευράς. Στα αμερικανικά χρηματιστήρια συμπεριλαμβάνεται επίσης της Βοστώνης, το οποίο λειτουργεί λίγο-πολύ σαν της Νέας Υόρκης. Παράλληλα, οι επενδυτές ενδέχεται να συναντήσουν και τα χρηματιστήρια του Σινσινάτι, αλλά και της Φιλαδέλφειας .

Έχοντας αποκτήσει μια πρώτη εικόνα για τις χρηματιστηριακές αγορές της Βορείου Αμερικής, το επόμενο βήμα της συγκεκριμένης ενότητας παρουσιάζει με ποιόν τρόπο οι επενδυτές μπορούν να μετέχουν σε αυτές. Παράλληλα, θα παρουσιάσουμε τα υπέρ και τα κατά που περιλαμβάνει η τοποθέτηση σε αμοιβαία κεφάλαια τα οποία επενδύουν σε αμερικανικές εταιρείες, αλλά και πως τοποθετείται κάποιος στις αγορές των ΗΠΑ, μέσω χρηματιστή άλλης χώρας.

Η αγορά μετοχών αμερικανικών εταιρειών, απευθείας από τα χρηματιστήρια των ΗΠΑ, ενδέχεται να αποβεί ο πλέον επικίνδυνος τρόπος για να γίνουν οι επενδυτές μέρος της συγκεκριμένης κοινότητας, ιδιαίτερα σε ό,τι αφορά τους μικρο-μετόχους. Ο ενδιαφερόμενος θα πρέπει να πραγματοποιήσει τη δική του έρευνα, να λάβει τις αποφάσεις του όσον αφορά στο πότε να αγοράσει και πότε να πουλήσει, αλλά να αντιμετωπίσει τις συναλλαγματικές διαφορές, αλλά και τα φορολογικά θέματα. Στα θετικά συμπεριλαμβάνεται το γεγονός ότι η απόκτηση αμερικανικών μετοχών, δεν εμπεριέχει τέλη χαρτοσήμων. Παράλληλα, αρκετοί ιδιώτες βρετανοί επενδυτές εκλαμβάνουν ως θετική τη διαφορά ώρας που υπάρχει

μεταξύ της λειτουργίας των αγορών της Ευρώπης και των ΗΠΑ, καθώς λόγω αυτού οι επενδυτές από τη Γηραιά Ήπειρο μπορούν να συνδεθούν στο δίκτυο και να αρχίσουν τη διαπραγμάτευση των μετοχών μετά τη δουλειά τους.

Ο όρος της συμβατικής επένδυσης και η απαιτούμενη προνοητικότητα προτείνουν ότι κάποιος δεν πρέπει να προχωρήσει σε επενδύσεις σε διεθνείς αγορές εκτός εάν έχει ήδη αποκτήσει μια πολύ καλή γνώση της δικής του αγοράς. Επίσης, είναι επικίνδυνο για τους μικρούς επενδυτές να αναμιχθούν απευθείας με ένα στενού εύρους χαρτοφυλάκιο μετοχών. Οι αμερικανικές εταιρείες εκδίδουν μικρότερο αριθμό μετοχών απ' ό,τι άλλες αγορές. Δεν είναι ασυνήθιστο για την τιμή της μετοχής μιας αμερικανικής εταιρείας να φτάνει στα 65 ή στα 75 δολάρια. Τα υψηλά αυτά ποσά δυσχεραίνουν τη δυνατότητα των μικρών επενδυτών να δημιουργήσουν ένα διαφοροποιημένο χαρτοφυλάκιο.

Σε ό,τι αφορά τη σύνθεση του χαρτοφυλακίου το οποίο περιλαμβάνει τίτλους από διάφορες αγορές, μερίδα αναλυτών προτείνει τοποθέτηση μέχρι 10% απευθείας σε αμερικανικές μετοχές. Τα έξοδα διαπραγμάτευσης ενδέχεται να είναι υψηλότερα, ιδιαίτερα εάν κάποιος προχωρήσει σε τοποθέτηση σε αμερικανικούς τίτλους μέσω Ελλήνων χρηματιστών. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι η χρηματιστηριακή εταιρεία πρέπει να βρει έναν συνεργάτη στις ΗΠΑ από τον οποίο θα αγοράσει τις μετοχές. Εκτός αυτού, υπάρχουν και αμοιβές επίβλεψης για τις μετοχές οι οποίες φυλάσσονται σε παγκόσμια τράπεζα, αλλά και για τα μερίσματα που πρέπει να συλλέγονται.

Όταν κάποιος επιλέγει μια εταιρία, θα πρέπει να κοιτάξει προσεκτικά τη βιομηχανία στην οποία δραστηριοποιείται η επιχείρηση, τις αποδόσεις της και το outlook της, ενώ θα πρέπει και να την συγκρίνει έναντι των ανταγωνιστών της. Θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη βαρύτητα στα θεμελιώδη στοιχεία. Βασικά στοιχεία όπως τα: Κέρδη ανά μετοχή μπορεί να είναι παλαιότερα ή να μην έχουν υπολογισθεί σωστά. Επίσης, θα πρέπει να εξετάζει το αν η εταιρεία εμφάνισε έκτακτα αποτελέσματα. Επιπλέον, θα πρέπει να δώσει ιδιαίτερη προσοχή στις σημειώσεις της SEC, καθώς πολλές φορές εμπεριέχουν σημαντική πληροφόρηση.

Παράλληλα, ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δίνεται στις αναλύσεις για το P/E, καθώς αφορά συνήθως σε προβλέψεις για τα κέρδη και δεν αναφέρεται στα τρέχοντα. Το μεγαλύτερο πρόβλημα που αντιμετωπίζουν οι επενδυτές σήμερα είναι ότι οι αποτιμήσεις των μετοχών εταιρειών του internet και της νέας οικονομίας καταρρίπτουν όλες τις παραδοσιακές μετρήσεις. Μέχρι το 1995, κανένας δεν μπορούσε να διανοηθεί ότι μια εταιρεία που κατέγραφε ζημίες θα διαπραγματευόταν στο χρηματιστήριο. Κατάσταση που σήμερα συμβαίνει κατά κόρον.

Τέλος, με τις μετοχές «αμφίβολων» εταιριών να έχουν κεφαλαιοποίηση πολύ υψηλότερη από μεγάλες εταιρίες, η πτώση της αγοράς από το τελευταίο τρίμηνο του 2000 δημιούργησε τεράστιες τρύπες στην οικονομική κατάσταση πολλών επενδυτών. Πως γίνεται η αξιολόγηση των αμοιβαίων κεφαλαίων. Όταν κάποιος ενδιαφέρεται για αμοιβαία κεφάλαια δεν είναι απαραίτητο να εξετάσει τα «ψιλά γράμματα», καθώς ο διαχειριστής – κατά πάσα πιθανότητα – θα το κάνει. Βέβαια, θα πρέπει να τονίσουμε ότι πολλές φορές η ικανότητα του διαχειριστή δημιουργεί ερωτηματικά. Εάν κάποιος διαχειριστής με μακριά θητεία και με εξαιρετικές επιδόσεις στο ενεργητικό του αποφασίσει να φύγει από την επενδυτική εταιρεία, ενδέχεται να παρουσιαστούν προβλήματα στο αμοιβαίο που διαχειρίζονταν (Hamp-Lyons, Condon, 2009).

4. Κεφάλαιο Τέταρτο : Μεγέθη Ανεργίας στις Μέρες μας και η Επίδραση των Απολύσεων Εργαζομένων στην Διεθνή Οικονομία

4.1 Το Φαινόμενο της Ανεργίας στις Μέρες μας Λόγω Οικονομικής Κρίσης και των Συνεχιζόμενων Απολύσεων από Μέρους των Επιχειρήσεων

Αποτελεί γεγονός πως ένα από τα ολοένα και αυξανόμενα προβλήματα με ουσιαστικές μακροπρόθεσμες συνέπειες για τους κατοίκους της Ευρώπης και των διεθνών υπολοίπων χωρών, για τους νέους ανθρώπους, είναι αυτό της ανεργίας. Δεν είναι τυχαίο το γεγονός, ότι τα τελευταία δέκα χρόνια δεν θεωρείται καθόλου εύκολη η μετάβαση των νέων από το σχολείο στην εργασία με σκοπό η μετάβαση αυτή, να έχει εξελιχθεί σε μια ταραχώδη και περίπλοκη διαδικασία (GHK, 2012).

Ως εκ τούτου, στοιχεία από τις διάφορες εθνικές έρευνες των χωρών για τα στοιχεία του Εργατικού Δυναμικού τους, έχουν αναφέρει ότι υπάρχει μια σημαντική αύξηση του φαινομένου της ανεργίας σε άτομα κάτω των 25 ετών στην Ε.Ε. των 27 και συγκεκριμένα από το 2008 με την απαρχή της οικονομικής κρίσης έως και το 2014. Τα χαμηλότερα ποσοστά της ανεργίας, κυμαίνονται στο 7% σε Αυστρία και 8% στις Κάτω Χώρες ως μέσο όρο για την συγκεκριμένη εξαετία. Χαρακτηριστικό είναι πως η Ελλάδα στην ανεργία στους νέους, παρουσιάζει ένα ποσοστό που αγγίζει το 50% όπως το ίδιο συμβαίνει και στην χώρα της Ισπανίας (OECD, 2012).

Βέβαια πολλοί είναι εκείνοι στο χώρο της οικονομίας, οι οποίοι αναφέρουν πως η αντιμετώπιση της ανεργίας των ατόμων και όλων των συνεπειών της σε αυτούς, θα είναι εφικτή μέσα από την εφαρμογή ορισμένων νέων μέτρων πολιτικής ανάπτυξης νέων θέσεων εργασίας και επίτευξης επιχειρηματικών καινοτομιών (GHK, 2012). Το πρόβλημα όμως εντοπίζεται στο γεγονός πως το φαινόμενο της ανεργίας, αρχίζει να είναι εμφανές από τα τη πρώιμη επαγγελματική ζωή των νέων. Στοιχεία από τις έρευνες των GHK – 2012, Mann – 2012, ILO – 2012α, Eurofound (Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας) – 2011, ΟΟΣΑ – 2010α, ΟΟΣΑ– 2010β), συμφωνούν με τα παραπάνω στοιχεία.

Σημειώνεται λοιπόν πως οι συνέπειες που προκαλούνται από την ανεργία των ατόμων, θεωρούνται σοβαρές και σημαντικές στη ζωή τους, προσβάλλοντας ποικίλους τομείς της καθημερινής τους ζωής και καθιστώντας αυτούς παράλληλα υποψηφίους για

- ❖ Υπο-αξιοποίηση των γνώσεων και των δεξιοτήτων τους στον επαγγελματικό χώρο
- ❖ Αναφορά πιθανοτήτων για χαμηλότερες αποδοχές στον εργασιακό χώρο
- ❖ Μείωση του επιπέδου της υγείας του
- ❖ Απειλή για κοινωνικό αποκλεισμό στο χώρο που ζουν

Θα πρέπει επίσης να σημειωθεί πως μέσα από τη διαδικασία της παρακολούθησης και της αξιολόγησης των αποτελεσμάτων ερευνών στο φαινόμενο της ανεργίας ατόμων, είναι εμφανές ότι οι άνθρωποι αναφέρονται ως μια ομάδα ετερογενής μέσα στην οποία υπάρχουν υπό-ομάδες με στοχευμένες παρεμβάσεις. Το γεγονός αυτό αναφέρεται ως επι των πλείστων στις αιτίες δημιουργίας μεγάλων ποσοστών ανεργίας στους νέους στις χώρες της Ε.Ε. Χαρακτηριστικά αναφέρεται το πόσο σημαντική επίδραση μπορεί να έχει η σχολική εμπειρία σε σχέση με το φύλο αλλά και οι πολλαπλές συνέπειες των πολιτικών καταπολέμησης της ανεργίας σε άνδρες και σε γυναίκες. Οι συνέπειες είναι σημαντικές σε ότι αφορά τις πολιτισμικές προσδοκίες, τα κοινωνικά πρότυπα, την αδράνεια και την ανεργία σε μια κοινωνία και ως προς τους κατοίκους αυτής (GHK, 2012).

Αναφερόμενοι συγκεκριμένα στα ποσοστά ανεργίας των χωρών της Ευρώπης, σημειώνεται ότι το ποσοστό αυτό δύναται να υπερβαίνει το 20% στα δυο τρίτα των χωρών της Ε.Ε. των 27 και περίπου το 50% στη περιοχή της Μεσογείου και τις χώρες της περιοχής αυτής. Αναφέρεται ότι οι χώρες που έχουν επιδείξει χαμηλά ποσοστά ανεργίας είναι η Αυστρία, Γερμανία και οι Κάτω Χώρες των οποίων τα ποσοστά βρίσκονται μεταξύ 7 έως 9%. Το γεγονός ότι ακόμα και στην Γερμανία η οποία διαθέτει την καλύτερη οικονομία απ' ότι οι υπόλοιπες χώρες της Ευρώπης

των 27, δεν είναι τυχαίο ότι η κυβέρνηση σχεδιάζει να μειώσει το έλλειμμα του προϋπολογισμού (Eurostat, 2013).

Το σημαντικότερο επομένως συμπέρασμα που προέκυψε μέσα από τα διάφορα σενάρια της Ευρώπης που αναπτύχθηκαν με σκοπό την καταπολέμηση της ανεργίας των ατόμων από τις απολύσεις και τις περικοπές θέσεων εργασίας, είναι ότι όλες οι πολιτικές τείνουν να αντιμετωπίσουν και να εφαρμόσουν μια νέα οικονομική διακυβέρνηση στην ΕΕ για να καταπολεμηθούν οι ατίες δημιουργίας ανεργίας στους νέους. Ωστόσο πολλοί είναι εκείνοι που πιστεύουν πως πολύτιμος χρόνος χάθηκε για την Ευρώπη και για μια καλύτερη διακυβέρνηση στην αντιμετώπιση ανεργίας των νέων και πλέον είναι δύσκολο η Κοινότητα ν' αντιδράσει στα νέα στοιχεία των στατιστικών αριθμών και ποσοστών με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα τελευταία χρόνια την Ελλάδα όπου το ποσοστό ανεργίας των νέων έχει αγγίξει τον 60% από το 2011 έως το τέλος του 2013.

Έτσι λοιπόν θα λέγαμε πως τα υψηλότερα επίπεδα ανεργίας για τους νέους στην Ε.Ε. 27 όμως, καταγράφονται στην Ελλάδα (59,1% τον Ιανουάριο του 2013), στην Ισπανία (55,9%), στην Ιταλία (38,4%) και στην Πορτογαλία (38,3%). Τα χαμηλότερα ποσοστά καταγράφονται στη Γερμανία και στην Αυστρία (7,6%) και στην Ολλανδία (10,5%) για το 2013. Τέλος, αξίζει να σημειωθεί ότι το γενικότερο ποσοστό ανεργίας στην Ελλάδα αυξήθηκε από 25,7% το Δεκέμβριο του 2012 σε 27,2% τον Ιανουάριο του 2013. Το ποσοστό ανεργίας στους άνδρες διαμορφώθηκε στο 23,9% και στις γυναίκες στο 31,4%, τον Ιανουάριο του 2012 (Eurostat, 2013).

Στοιχεία της Eurostat έδειξαν επίσης, ότι υπήρξε μια σημαντική αύξηση της ανεργίας των Νέων το Μάρτιο του 2013 σε σχέση με το Φεβρουάριο του 2012. Συγκεκριμένα σημειώνονται ποσοστά της τάξης του 12% το Φεβρουαρίου του 2012 και 21,1% τον Φεβρουάριο του 2013. Για τον Μάρτιο του 2013, σημειώνεται πως η ανεργία αυξήθηκε κατά 69.000 άτομα στην Ε.Ε. των 27 και κατά 62.000 άτομα στην Ευρωζώνη (Eurostat, 2013). Συνολικά λοιπόν καταγράφεται ένα αριθμός 26,521 ανέργων κατά Μ.Ο. στην Ε.Ε. των 27 και 19,211 κατά Μ.Ο. στην Ευρωζώνη (Eurostat, 2013). Ως εκ τούτου, τα πλέον σημαντικά ποσοστά ανεργίας ατόμων που

εντοπίζονται στην Ε.Ε. των 27 για το έτος 2012, έχουν ως εξής (Eurostat, 2013)

- Ελλάδα - 27,2%
- Ισπανία - 26,7%
- Πορτογαλία - 17,5%

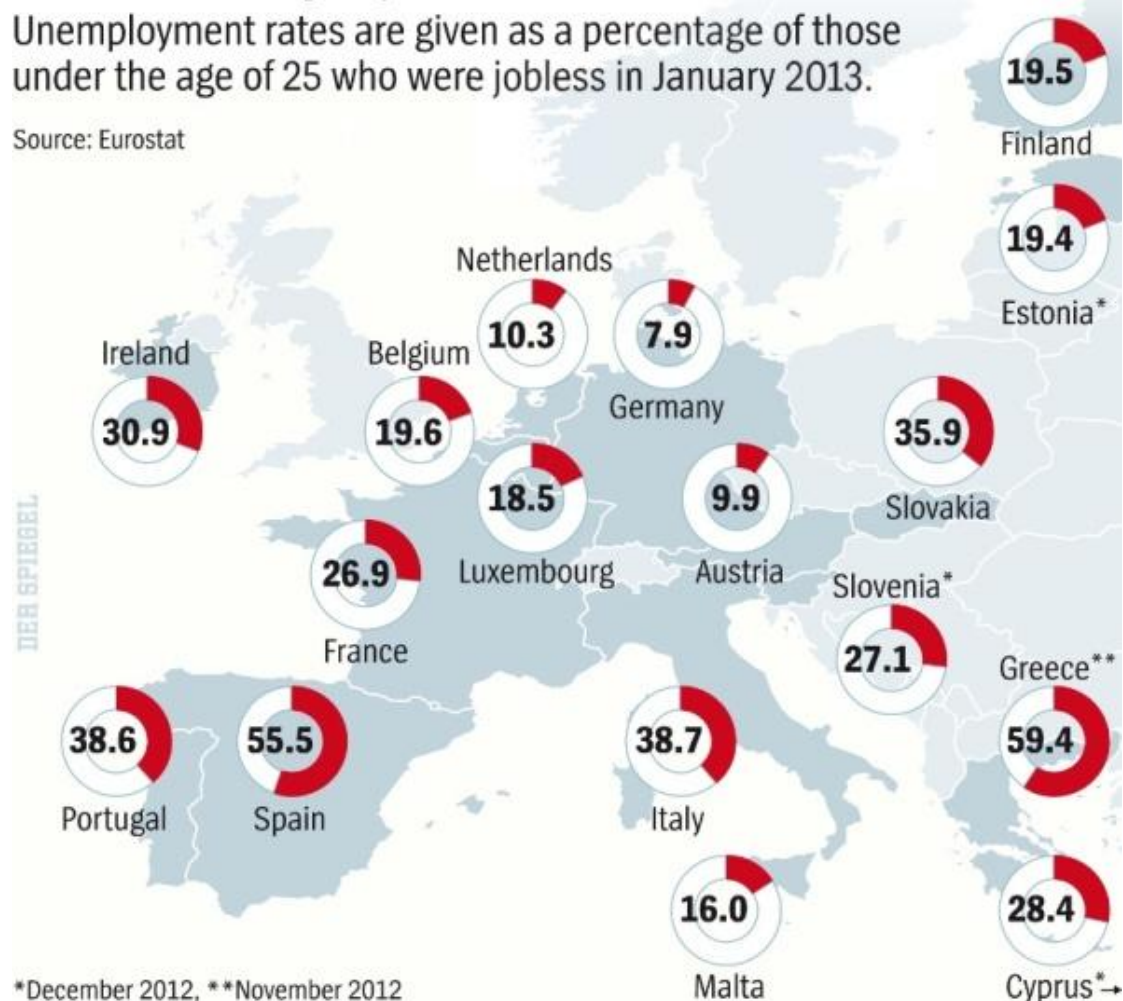
Τα χαμηλότερα ποσοστά ανεργίας για το έτος 2012, σημειώθηκαν στην

- Αυστρία - 4,7%
- Γερμανία - 5,4%
- Λουξεμβούργο - 5,7%
- Ολλανδία - 6,4%

Youth Unemployment in Euro-Zone Countries

Unemployment rates are given as a percentage of those under the age of 25 who were jobless in January 2013.

Source: Eurostat

*December 2012, **November 2012

*Σχεδιάγραμμα Νο.1 – Σημαντικότερα Ποσοστά Ανεργίας Νέων των Χωρών Στην
Ευρώπη για το Νοέμβριο -Δεκέμβριο του 2012*

Καταλήγοντας, θα λέγαμε πως μετά την Ελλάδα, τα μεγαλύτερα ποσοστά ανεργίας για το 2012 -2013, αναφέρονται στη Κύπρο, στην Ισπανία και την Πορτογαλία. Ωστόσο σημειώνεται πως στην Ε.Ε.27, ρεκόρ ανεργίας έχει σημειωθεί σε νέους ηλικίας κάτω από 25 ετών. Τα ποσοστά αυτά παραμένουν σταθερά σε ποσοστό 23,5% στην Ευρώπη για το 2012 -2013 και στο σύνολό τους αναφέρεται στην Ε.Ε. 27 κατά μέσο όρο να υπάρχουν 5.690 εκατομμύρια άνεργοι νέοι κάτω των 25 ετών και σε αντιστοιχία στην Ευρωζώνη 3.599 εκατομμύρια νέοι άνεργοι κάτω των 25 ετών για το 2012 (Eurostat, 2013).

Βάσει των ανωτέρω λοιπόν θα λέγαμε πως παρά την ανοικτή πρόσβαση στις αγορές εργασίας εντός της Ε.Ε., η οποία έχει τεθεί σε ισχύ για πάνω από 40 χρόνια, η ενδοκινητικότητα της Ε.Ε. των εργαζομένων παραμένει χαμηλό σε σχέση με τις ΗΠΑ, την Αυστραλία και τον Καναδά, και είναι ακόμη χαμηλή σε περιφερειακό επίπεδο εντός της ΕΕ - 15 χώρες. Το 2010, διαπεριφερειακή κινητικότητα εντός των κρατών της ΕΕ -15, ανήλθε μόλις 1%, με τη διασυνοριακή κινητικότητα των μόλις 0,35%. Αυτό συγκρίνεται με τα ποσοστά διακρατικής κινητικότητας στις ΗΠΑ, την Αυστραλία και τον Καναδά 2,4, 1,5 και 1%, αντίστοιχα (GHK, 2012).

Σημειώνεται λοιπόν πως ο πρωταρχικός στόχος είναι να προσδιοριστεί εάν η ελεύθερη κινητικότητα του νέου εργατικού δυναμικού εντός της Ε.Ε. πράγματι λειτούργησε ως σταθεροποιητικός μηχανισμός για την μερική αντιστάθμιση των οικονομικών ασυμμετριών μεταξύ των χωρών από το 2008. Από τις 10 χώρες που επιλέχθηκαν σε σχετική μελέτη, μόνο η Ιρλανδία και η Πορτογαλία, υποδεικνύουν μια σχετικά ισχυρή ιστορική τάση για κινητικότητα εντός της Ε.Ε. αφού περισσότερο από το 50% των εθνικών κατοίκων τους διαμένουν σε άλλη χώρα της Ε.Ε., με χαμηλότερο ποσοστό ακολουθεί η Ιταλία ενώ στις άλλες 7 χώρες λιγότερο από το 4% των υπηκόων τους διαμένουν σε άλλη χώρα της Ε.Ε., γεγονός που υποδηλώνει ότι ιστορικά δεν υπάρχει έντονη πρόσληψη των ευκαιριών που προσφέρει η ενιαία αγορά της ΕΕ για να εργαστούν και να ζήσουν αλλού. Αυτό υποδηλώνει ότι η

πορτογαλική, η ιρλανδική και η ιταλική κινητικότητα υπήρξε ιστορικά κυρίως από ανάγκη (π.χ. για την απασχόληση) και όχι λόγω πολιτιστικής προτίμησης για το 2012 (ILO, 2012).

4.2 Η Επίδραση των Απολύσεων στις Επιχειρήσεις και στην Διεθνή Οικονομία

Τα ζητήματα της ανεργίας αποτελούν αντικείμενο μεγάλης συζήτησης. Το κύριο επιχείρημα της τρόικας (αλλά και όλων όσοι τις υποστηρίζουν) είναι ότι η προστασία της απασχόλησης και η αδυναμία των επιχειρήσεων να απολύουν, όσο και όποτε θέλουν, λειτουργούν καταστροφικά για τις επιχειρήσεις. Και τούτο, γιατί αυξάνουν το μισθολογικό κόστος και το κόστος προσαρμογής (κόστος προσλήψεων - απολύσεων) εμποδίζοντας τις επιχειρήσεις να προσαρμοσθούν στις διακυμάνσεις της ζήτησης και στις γενικότερες οικονομικές συνθήκες.

Σε όρους αμιγώς οικονομικούς, η αδυναμία των επιχειρήσεων να απολύουν ομαδικά τις υποχρεώνει να διατηρούν «αντιπαραγωγικούς εργαζομένους» (εργαζομένους δηλαδή που το οριακό προϊόν της εργασίας τους είναι χαμηλότερο από τον μισθό τους). Σύμφωνα με τις απόψεις αυτές, οι επιχειρήσεις θα έπρεπε να μπορούν να προσλαμβάνουν και να απολύουν χωρίς κανένα εμπόδιο, καθώς κάτι τέτοιο θα οδηγούσε τελικά σε αύξηση της απασχόλησης και σε μείωση της ανεργίας.

Συμβαίνει όμως στην πραγματικότητα κάτι τέτοιο; Και αν ναι, κάτω από ποιες προϋποθέσεις; Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν δύο διαφορετικές σχολές σκέψης γύρω από το ζήτημα της ευελιξίας στην αγορά εργασίας και της αποτελεσματικότητάς της. Το ερώτημα είναι κατά πόσο οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης (οι ομαδικές απολύσεις συνιστούν στοιχείο τους) και οι νομοθετικές ρυθμίσεις που τις επιβάλλουν επιδρούν θετικά πάνω στα αποτελέσματα των επιχειρήσεων και των οικονομιών γενικότερα. Η πρώτη σχολή θεωρεί πως οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης, μέσα από τη μείωση του μισθολογικού κόστους αλλά και του κόστους προστασίας της απασχόλησης, επιδρούν θετικά στη δημιουργία θέσεων εργασίας και στην παραγωγικότητα.

Ωστόσο, μεγάλο μέρος των υποστηρικτών των απόψεων αυτών θεωρεί ότι η απόλυτη ελευθερία των επιχειρήσεων στις προσλήψεις - απολύσεις πρέπει να συνοδεύεται και από ένα πλέγμα προστασίας των εργαζομένων, ώστε οι συνέπειες από τις απολύσεις να αναλαμβάνονται (εν μέρει τουλάχιστον) από μηχανισμούς προστασίας, τόσο στο πεδίο αναπλήρωσης του εισοδήματος όσο όμως και στο πεδίο της αναπαραγωγής των δεξιοτήτων και της διατήρησης των προϋποθέσεων επανένταξης των ανέργων στην απασχόληση.

Η δεύτερη σχολή αμφισβητεί, σε μεγάλο βαθμό, τους ισχυρισμούς αυτούς και υποστηρίζει ότι οι ευελιξίες στην αγορά εργασίας συνδέονται αρνητικά με τη διατήρηση της απασχόλησης και με την παραγωγικότητα των επιχειρήσεων και των οικονομιών εν γένει. Ειδικότερα μάλιστα για το ζήτημα της παραγωγικότητας, επισημαίνουν ότι η εμμονή των υποστηρικτών της ευελιξίας στη μείωση του κόστους εργασίας, ως βασικού παράγοντα για την αύξηση της παραγωγικότητας, συνιστά περισσότερο ένα ιδεολόγημα παρά μια κατάσταση εμπειρικά επιβεβαιωμένη. Και τούτο γιατί, όπως είναι ευρέως αποδεκτό, η παραγωγικότητα εξαρτάται από μεγάλο αριθμό παραγόντων, με το κόστος εργασίας να είναι ένας μόνο εξ αυτών.

Σε πολλές περιπτώσεις, και οι υποστηρικτές της ευελιξίας και της περιορισμένης προστασίας της απασχόλησης διαπιστώνουν ότι τα ευρήματα των εμπειρικών ερευνών είναι αντιφατικά και γίνονται αποδεκτά με επιφυλάξεις. Αυτό συμβαίνει διότι το όφελος για τις επιχειρήσεις από τις απολύσεις (και την πλήρη ελευθερία τους) είναι βραχυπρόθεσμο και δεν διασφαλίζει όρους επιβίωσης των επιχειρήσεων. Εχει διαπιστωθεί από πληθώρα εμπειρικών ερευνών (η σχετική βιβλιογραφία στη διάθεση των αναγνωστών και της κ. Λυμπεράκη ασφαλώς) ότι η απουσία προστασίας της απασχόλησης μπορεί βραχυπρόθεσμα να συμβάλλει στην ανακύκλωση της εργασίας (labour turnover) και στην προσωρινή αύξηση της απασχόλησης, αλλά μειώνει την παραγωγικότητα και δυσχεραίνει τη λειτουργία της επιχείρησης μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, και κατά συνέπεια και τη διατήρηση της (προσωρινά) αυξημένης απασχόλησης.

Στον αντίποδα, η δεύτερη σχολή υποστηρίζει ότι η προστασία της απασχόλησης και η παραμονή των εργαζομένων στις ίδιες επιχειρήσεις, για μακρό χρονικό διάστημα, συμβάλλει στην αύξηση της παραγωγικότητας. Οι εργαζόμενοι που παραμένουν για μεγάλο χρονικό διάστημα στην ίδια επιχείρηση (ή στον ίδιο εργοδότη) εμφανίζουν αυξημένη αφοσίωση στην επιχείρηση, αυξημένες δεξιότητες και εμπειρία, αυξημένες γνώσεις και δεξιότητες του ιδιαίτερου εργασιακού περιβάλλοντος, σε συνθήκες εφαρμογής ενδοεπιχειρησιακής κατάρτισης.

Οι παράγοντες αυτοί συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας. Όταν μάλιστα η επιχείρηση διαμορφώνει όρους λειτουργικής ευελιξίας, η εναλλαγή των εργαζομένων σε ρόλους και καθήκοντα έχει απόλυτα θετικές επιδράσεις στην παραγωγικότητα. Πέραν όμως των όποιων θετικών επιδράσεων συνδέονται με την παραμονή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις, σε όρους οικονομικούς, η δυνατότητα των επιχειρήσεων να απολύουν και προσλαμβάνουν ελεύθερα και η διατήρηση του χαμηλού κόστους εργασίας, εκτός των άλλων, καθιστούν τον παραγωγικό συντελεστή εργασίας φθινό και τους άλλους παραγωγικούς συντελεστές σχετικά ακριβότερους.

Αυτό οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων κεφαλαίου και τεχνολογίας, γεγονός που, με τη σειρά του, οδηγεί σε μείωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων. Με τα παραπάνω, που παρατέθηκαν ιδιαίτερα συνοπτικά, θα ήθελα να επισημάνω κυρίως την πολυπλοκότητα των σχετικών ζητημάτων και τις δυσκολίες στην αναζήτηση λύσεων για σύνθετα προβλήματα. Στο σημερινό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της χώρας, οι ομαδικές απολύσεις δεν θα διασφάλιζαν προϋποθέσεις δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, γιατί το κύριο χαρακτηριστικό της οικονομίας είναι η περιορισμένη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών και η αδυναμία διεύρυνσης των σχετικών αγορών.

Οι ομαδικές απολύσεις αυτόματα δεν θα συνέβαλλαν στη βελτίωση αυτού του περιβάλλοντος. Απλώς, θα προσέθεταν ακόμη ένα πρόβλημα, αυξάνοντας τον όγκο των ανέργων σε μια χώρα όπου η προστασία από την ανεργία είναι ανύπαρκτη, η ανεργία ισοδυναμεί με τη φτώχεια και προϋποθέσεις για την επάνοδο των ανέργων στην απασχόληση δεν υπάρχουν.

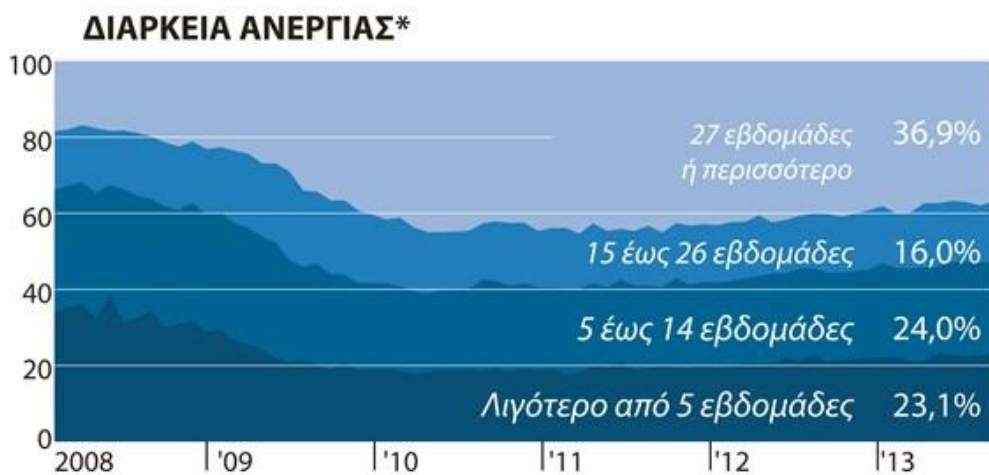
4.3 Το Φαινόμενο της Ανεργίας στην Αμερική

Αναφερόμενοι σχετικά στο φαινόμενο της Ανεργίας στην Αμερική, θα λέγαμε πως κατά 148.000 αυξήθηκαν οι μισθοδοτούμενοι εργαζόμενοι το Σεπτέμβριο του 2014 στις ΗΠΑ όπου και το ποσοστό ανεργίας μειώθηκε στο 7,2%, σύμφωνα με τα επίσημα στοιχεία που δόθηκαν στη δημοσιότητα από το υπουργείο Εργασίας και ήταν κατώτερα των εκτιμήσεων των αναλυτών. Η πτώση κατά 0,1% της ανεργίας (από 7,3% τον Αύγουστο 2014 σε 7,2 τον Σεπτέμβριο 2014), αποτελεί και το χαμηλότερο επίπεδο από τον Νοέμβριο του 2008 (Υπουργείο Εργασίας ΗΠΑ, 2014).

Σύμφωνα με το Reuters, οι αναλυτές ανέμεναν την δημιουργία 180.000 νέων θέσεων εργασίας και το ποσοστό ανεργίας αμετάβλητο στο 7,3%. Τα στοιχεία του Αυγούστου 2014, αναθεωρήθηκαν στις 193.000 νέες θέσεις εργασίας, περισσότερες από ότι αρχικά προβλεπόταν. Η εκτίμηση της Barclays ήταν ότι τα στοιχεία θα ήταν ισχυρά, με την δημιουργία 200.000 νέων θέσεων εργασίας τον Σεπτέμβριο και πτώση 0,1% της ανεργίας. Σύμφωνα με την Scotia Bank δε, μόνο η αύξηση κατά 200.000 θέσεις και πάνω, θα μπορούσε να στηρίξει το δολάριο στο επόμενο διάστημα (Υπουργείο Εργασίας ΗΠΑ, 2014).

Ανεργία στις ΗΠΑ

Το ποσοστό της ανεργίας μειώθηκε στο 7,2% το Σεπτέμβριο, και το ποσοστό των ανέργων που έχουν μείνει εκτός εργασίας για 27 εβδομάδες ή περισσότερο μειώθηκε στο 36,9%. Η μέση διάρκεια της ανεργίας έπεσε στις 36,9 εβδομάδες.

* Το άθροισμα των συνολικών ποσών είναι στρογγυλοποιημένο

Πηγή: Υπουργείο Εργασίας ΗΠΑ

REUTERS

Σχεδιάγραμμα Νο.2 – Ποσοστά Ανεργίας στην Αμερική από το 2008 έως το 2014

5. Κεφάλαιο Πέμπτο : Μεθοδολογία Έρευνας

5.1 Τρόπος Συλλογής Δεδομένων

Αναφερόμενοι στην μεθοδολογία για την συγγραφή της παρούσης πτυχειακής εργασίας καθώς και στο τρόπο συλλογής δεδομένων, θα πρέπει να σημειωθούν τα εξής. Στην περίπτωση που μελετάται, καθίσταται αναγκαία η χρήση μικτής έρευνας δηλαδή ποσοτική και ποιοτική. Η ποιοτική έχει απώτερο σκοπό να γίνει κατανοητή η αθέατη πλευρά της λειτουργίας της αγοράς εν μέσω οικονομικής κρίσης, ποια η ψυχολογία των επενδύσεων και επενδυτών στις μέρες μας αλλά και ποια τα πλεονεκτήματα που μπορούν προσφερθούν από μια καλή ψυχολογία επενδύσεων. Επίσης, να γίνει ορατός και κατανοητός ο μετασχηματισμός στον οποίο υπόκειται η αγορά και οι ιδιαιτερότητες επενδύσεων στις ΗΠΑ, η εξελικτική της πορεία τα τελευταία χρόνια και η διαμόρφωση της στο άμεσο μέλλον.

Επίσης η συλλογή των βιβλιογραφικών στοιχείων εκτελείται από μέρους των ερευνητριών μέσω της μελέτης τους σε σχετικά άρθρα, στατιστικές μελέτες σχετικά με την λειτουργία των επιχειρήσεων την εποχή της οικονομικής κρίσης, αντίστοιχων βιβλιογραφικών μελετών αλλά και στοιχείων σχετικά με την λειτουργία της αγοράς των ΗΠΑ.

5.1.1 Πρωτογενή και Δευτερογενή Δεδομένα

Όπως σημειώθηκε και παραπάνω, εκτός της χρήσης δευτερογενών δεδομένων με συλλογή βιβλιογραφικών δεδομένων, διενεργείται και χρήση πρωτογενών δεδομένων τα οποία αναφέρονται στην συλλογή τιμών μετοχών των επιχειρήσεων Coca Cola, Nec Electronics, Toshiba και Volkswagen για την περίοδο από αρχές του 2008 έως 29/6/2012 και παρατηρούνται – σημειώνονται οι ακριβής ημερομηνίες απολύσεων εργαζομένων. Για κάθε επιχείρηση δηλαδή, σημειώνεται ο αριθμός και οι ακριβής ημερομηνίες απολύσεων των εργαζομένων, με σκοπό να αποτυπωθεί ο βαθμός στον οποίο οι απολύσεις αυτές επηρεάζουν την πορεία της τιμής της κάθε μετοχής στις επιχειρήσεις αυτές.

Ουσιαστικά για να καταλήξουμε στο παραπάνω σχολιασμό και συμπέρασμα, αναλύονται όλα τα σχετικά πρωτογενή δεδομένα με Χρήση στατιστικού προγράμματος E-Views και όπου απεικονίζεται η σχέση τιμής μετοχής και ημερομηνία απόλυσης και η πορεία που ακολουθεί η τιμή της μετοχής της κάθε επιχείρησης μετά την περίοδο απολύσεων και μέχρι την διενέργεια της επόμενης απόλυσης.

5.1.2 Περιορισμοί Έρευνας

Ο γενικοί περιορισμοί αφορούν τον περιορισμένο αριθμό επιχειρήσεων που έχουμε στην διαθεσή μας προς ανάλυση και με σκοπό ν' αποτυπωθεί ο βαθμός στον οποίο οι απολύσεις αυτές επηρεάζουν την πορεία της τιμής της κάθε μετοχής στις επιχειρήσεις αυτές. Οι διαθέσιμες επιχειρήσεις που έχουμε στην κατοχή μας σε συνάρτηση με τις τιμές των μετοχών τους για την περίοδο 2,5 χρόνων, είναι μόνο τέσσερις (4), οπότε και τα αποτελέσματα που προκύπτουν, βρίσκονται σε περιορισμένο βαθμό. Καλό θα ήταν λοιπόν στην περίπτωση αυτή, να έχουμε ένα μεγαλύτερο εύρος επιχειρήσεων και με σκοπό τα αποτελέσματα που θα προκύπτουν, να ανταποκρίνονται σε ένα μεγαλύτερο δείγμα επιχειρήσεων που έχουν διεξάγει απολύσεις εργαζομένων και είναι εισηγμένες σε κάποιο χρηματιστήριο.

6. Κεφάλαιο Έκτο : Ημερομηνίες και Ανακοινώσεις Απολύσεων Εργαζομένων από Μέρους των Επιχειρήσεων Coca Cola, Toshiba, Nec Electronics, Volkswagen Καθώς και Παρουσίαση Αποτελεσμάτων Έρευνας

6.1 Ημερομηνίες Απολύσεων Εργαζομένων από Μέρους των Επιχειρήσεων

Αναφερόμενοι σχετικά στις ακριβής ημερομηνίες απολύσεων των εργαζομένων στις επιχειρήσεις Coca Cola, Toshiba, Nec Electronics, Volkswagen τα προηγούμενα χρόνια από την 01/01/2009 και έως τις 31/12/2012, θα λέγαμε πως αυτές παρουσιάζονται στον ακόλουθο πίνακα σχετικά ως εξής

	1^η Ημερομηνία Απολύσεων	2^η Ημερομηνία Απολύσεων	3^η Ημερομηνία Απολύσεων	4^η Ημερομηνία Απολύσεων
Coca Cola	05/01/2009	30/06/2009	07/01/2010	29/06/2012
Nec Electronics	29/04/2011	30/12/2011	30/05/2012	-
Toshiba	31/12/2010	10/05/2011	-	-
Volskwagen	31/03/2010	30/04/2010	31/05/2012	-

Πίνακας No.1 – Παράθεση Ημερομηνιών Απολύσεων Εργαζομένων

6.2 Παράθεση Αποτελεσμάτων Έρευνας

Με την βοήθεια του στατιστικού προγράμματος Eviews εξετάσαμε το υπόδειγμα της γραμμικής παλινδρόμησης που μας δείχνει κατά πόσο μια μεταβλητή D στην δική μας περίπτωση ψευδομεταβλητή που παίρνει τις τιμές 1 για τις ημέρες ανακοινώσεων των απολύσεων και 0 για τις υπόλοιπες μέρες ερμηνεύει την μεταβλητή R , που είναι οι ημερήσιες αποδόσεις των τιμών των μετοχών και δίνεται ως εξής:

$$R = \alpha + \beta * D$$

Όπου α είναι η σταθερά της εξίσωσης και β η παράμετρος κλίση. Με βάση τα στοιχεία για τις μεταβλητές R και D , χρησιμοποιείται η μέθοδος ελαχίστων τετραγώνων (LS) για να λάβουμε εκτιμήσεις των α και β . Μια χρηματοοικονομική εφαρμογή του υποδείγματος αυτού είναι στο υπόδειγμα της αγοράς. Αν υποθέσουμε ότι R_t είναι η απόδοση μιας μετοχής, R_{mt} είναι η απόδοση της αγοράς. Η μέθοδος LS λαμβάνει εκτιμήσεις των παραμέτρων α και β ελαχιστοποιώντας το άθροισμα των τετραγώνων των καταλοίπων ως προς α και β . Παρόλο που η χρήση της μεθόδου είναι απλή όπως θα δούμε εντούτοις στηρίζεται σε αρκετές υποθέσεις, οι οποίες όταν παραβιάζεται η μέθοδος μπορεί να δώσει παραπλανητικά αποτελέσματα. Αυτές οι υποθέσεις έχουν ως εξής.

- Το υπόδειγμα είναι ορθά εξειδικευμένο και δεν έχουν παραλειφθεί σημαντικές ερμηνευτικές μεταβλητές.
- Η διακύμανση των καταλοίπων είναι σταθερή (δεν μεταβάλλεται με το t)
- Η κατανομή των καταλοίπων είναι περίπου κανονική.
- Οι παράμετροι δεν μεταβάλλονται διαχρονικά.
- Οι ανεξάρτητες μεταβλητές δεν μετρώνται με σφάλματα.

Για την εφαρμογή της μεθόδου, θα χρησιμοποιήσουμε μηνιαία στοιχεία αμοιβαίων κεφαλαίων.

Η Μέθοδος των Ελαχίστων Τετραγώνων (MET) χρησιμοποιείται για την κατασκευή της γραφικής παράστασης που περιγράφει ένα φαινόμενο, όταν γνωρίζουμε μόνον μια σειρά από πειραματικές τιμές των μεγεθών που το περιγράφουν και όχι την ακριβή σχέση τους. Στην πραγματικότητα, κατά τη μελέτη ενός φαινομένου,

προσπαθούμε να προσδιορίσουμε τη μορφή της άγνωστης σχέσης, στην οποία ταιριάζουν καλύτερα τα πειραματικά μας δεδομένα, ελέγχοντας μια σειρά γνωστών σχέσεων. Σκοπός μας είναι να εκτιμήσουμε τις παραμέτρους του υποδείγματος τις παλινδρόμησης, δηλαδή τους συντελεστές β_0 και β_1 κατά τέτοιο τρόπο, ώστε η ευθεία γραμμή που θα προκύψει να περιγράφει κατά τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη σχέση μεταξύ των μεταβλητών R και D . Η γραμμή της παλινδρόμησης πρέπει να περνάει κοντά από τα σημεία που αντιστοιχούν στα ζεύγη των παρατηρήσεων (R, D) έτσι ώστε να ελαχιστοποιούνται τα σφάλματα της πρόβλεψης.

Η στατιστική F συγκρίνεται με τη θεωρητική κατανομή $F_{n-(k+1)}$.

Η F μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον έλεγχο της στατιστικής σημαντικότητας ολόκληρης της παλινδρόμησης, δηλαδή για τον έλεγχο της υπόθεσης:

$H_0: b^* = 0$ έναντι $H_1: b^* \neq 0$ όπου $b^* = b_1, b_2, \dots, b_k$

Κατά τα γνωστά, αν $F > F_{n-(k+1)}$ απορρίπτουμε την υπόθεση H_0 και δεχόμαστε ότι η ερμηνευτική ικανότητα της παλινδρόμησης είναι στατιστικά σημαντική, δηλαδή δεχόμαστε ότι υπάρχει στατιστικά σημαντική γραμμική σχέση μεταξύ της Y και των X_1, X_2, \dots, X_k , ενώ αν $F < F_{n-(k+1)}$ δεχόμαστε ότι η γραμμική σχέση μεταξύ της Y και των X_1, X_2, \dots, X_k δεν είναι στατιστικά σημαντική.

Τα οικονομετρικά αποτελέσματα δείχνουν ότι σε 2 περιπτώσεις έχουμε θετική ψευδομεταβλητή (θετική επίδραση στη μετοχή), ενώ στις άλλες 2 έχουμε αρνητική. Παρολαυτά, δεν υπάρχει ισχυρή ένδειξη στατιστικής σημαντικότητας της μεταβλητής αυτής σε καμία περίπτωση. Συνεπώς, μπορούμε να πούμε ότι τα εμπειρικά αποτελέσματα δεν παρουσιάζουν ισχυρή επίδραση των απολύσεων στις μετοχές των εταιρειών αυτών κατά την ημέρα της ανακοίνωσής τους.

Coco Cola

Η Coca Cola δεν θέλει ιδιαίτερες συστάσεις. Είναι μια εταιρεία που δραστηριοποιείται στην παραγωγή και εμπορία μη αλκοολούχων ποτών κυρίως ανθρακούχων αναψυκτικών σε όλο τον κόσμο. Η Coca Cola εφευρέθηκε στις 8 Μαΐου 1886 από τον Τζον Στιθ Πεμπerton και αρχικά προοριζόταν για φάρμακο. Ο λογιστής του Πεμπτον Φρανκ Ρομπινσον έδωσε στο μείγμα το όνομα Coca Cola και το έγραψε με τον χαρακτηριστικό γραφικό του χαρακτήρα, 3 χρόνια αργότερα και μην γνωρίζοντας ότι έχει ανακαλύψει ένα από τα σπουδαιότερα προϊόντα στον κόσμο το πούλησε στον Asa Griggs Candler. Το προϊόν αυτό πήρε μια ανοδική πορεία, παρά τις πάρα πολλές απομιμήσεις που ωφέλησαν και αυτές στο να γίνει το προϊόν αυτό γνωστό σχεδόν 98% του παγκόσμιου πληθυσμού αλλά και με άλλες τεχνικές marketing όπως το διαφορετικό μπουκάλι κατάφερε να έχει μέχρι και σήμερα μια ηγετική μορφή στο χώρο που δραστηριοποιείτε. Από το 2000 με έδρα την Ατλάντα των ΗΠΑ η μητρική επιχείρηση Coca Cola παράγει την συμπύκνωση για την Coca Cola η οποία στη συνέχεια πωλείται στους διάφορους εξουσιοδοτημένους εμφιαλωτές της Coca Cola ανά τον κόσμο. Η εταιρεία περιστασιακά έχει εισάγει και άλλα αναψυκτικά τύπου Cola αλλά και άλλα αλκοολούχα ποτά όπως sprite , fanta κλπ.

Η εταιρεία έχει μερισματική απόδοση 2,80% θεωρείται δε η αδιαφιλονίκητη ηγετική δύναμη στις διανομές μερισμάτων. Η εταιρεία κατέχει ένα άπιαστο ρεκόρ καταβάλει αδιάλειπτα μερίσματα στους μετόχους της από το 1893 και όχι μόνο αυτό τα αυξάνει συνεχώς επί 50 συναπτά έτη. Ενδεικτικό είναι πως η ετήσια καταβολή μερίσματος αυξάνεται κατά 10% ετησίως την τελευταία δεκαετία.

Dependent Variable: R
 Method: Least Squares
 Date: 11/13/14 Time: 13:11
 Sample (adjusted): 2 1174
 Included observations: 1173 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.001139	0.000649	-1.755394	0.0795
D01	0.020355	0.011114	1.831543	0.0673
R-squared	0.002857	Mean dependent var		-0.001070
Adjusted R-squared	0.002005	S.D. dependent var		0.022211
S.E. of regression	0.022189	Akaike info criterion		-4.776719
Sum squared resid	0.576554	Schwarz criterion		-4.768079
Log likelihood	2803.546	Hannan-Quinn criter.		-4.773461
F-statistic	3.354551	Durbin-Watson stat		1.879539
Prob(F-statistic)	0.067273			

Workfile Statistics

Date: 11/13/14 Time: 13:13
 Name: COCA
 COLA
 Number of pages: 1

Page: Untitled

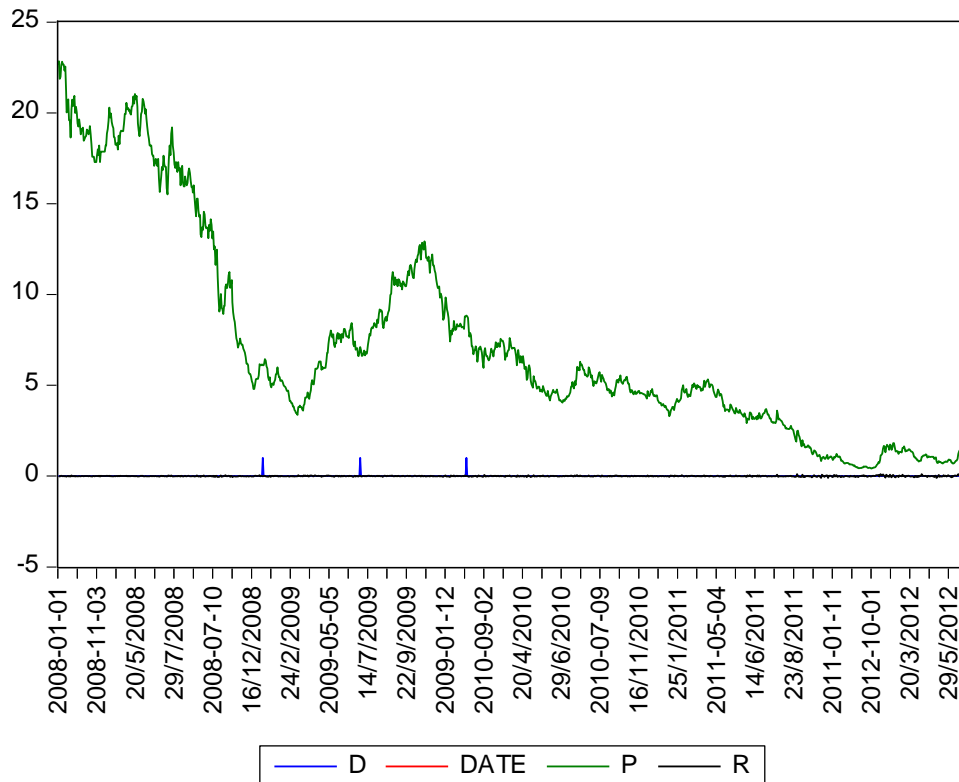
Workfile structure: Undated

Index: DATE

Panel dimension: 1174

Range: 1 1174 (indexed) -- 1174 obs

Object	Count	Data Points
series	4	4696
alpha	1	1174
coef	1	750
equation	1	
Total	7	6620

Toshiba

Η Toshiba είναι μια κορυφαία Ιαπωνική εταιρεία που ιδρύθηκε το 1875. Η εταιρεία έχει καταξιωθεί ως παγκόσμιος ηγέτης και καινοτόμος στην υψηλή τεχνολογία στα ηλεκτρικά και ηλεκτρονικά προϊόντα της πληροφορικής και επικοινωνίας, των ψηφιακών καταναλωτικών προϊόντων, των συστημάτων τροφοδοσίας και τέλος των συστημάτων βιομηχανικής και κοινωνικής υποδομής και των οικιακών συστημάτων. Σήμερα διαχειρίζεται ένα παγκόσμιο δίκτυο με περισσότερες από 740 εταιρείες με 204.000 υπαλλήλους σε όλο τον κόσμο και οι ετήσιες πωλήσεις της υπερβαίνουν τα 6,3 τρισεκατομμύρια Γιεν (68 δισεκατομμύρια δολάρια ΗΠΑ). Θα ήταν αδιανόητο μια τέτοια εταιρεία να μην είχε το αίσθημα της περιβαλλοντικής ευθύνης γ αυτό και ο όμιλος Toshiba ακολουθεί πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης που προάγουν τη διαβίωση σε αρμονία με τον πλανήτη συμβάλλοντας σε ένα καλύτερο τρόπο ζωής.

Dependent Variable: R
 Method: Least Squares
 Date: 11/13/14 Time: 14:28
 Sample (adjusted): 2 1174
 Included observations: 1173 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.000677	0.000310	-2.180185	0.0294
D01	-0.008587	0.007519	-1.142095	0.2536
R-squared	0.001113	Mean dependent var		-0.000691
Adjusted R-squared	0.000260	S.D. dependent var		0.010625
S.E. of regression	0.010624	Akaike info criterion		-6.249751
Sum squared resid	0.132163	Schwarz criterion		-6.241111
Log likelihood	3667.479	Hannan-Quinn criter.		-6.246492
F-statistic	1.304381	Durbin-Watson stat		1.811049
Prob(F-statistic)	0.253648			

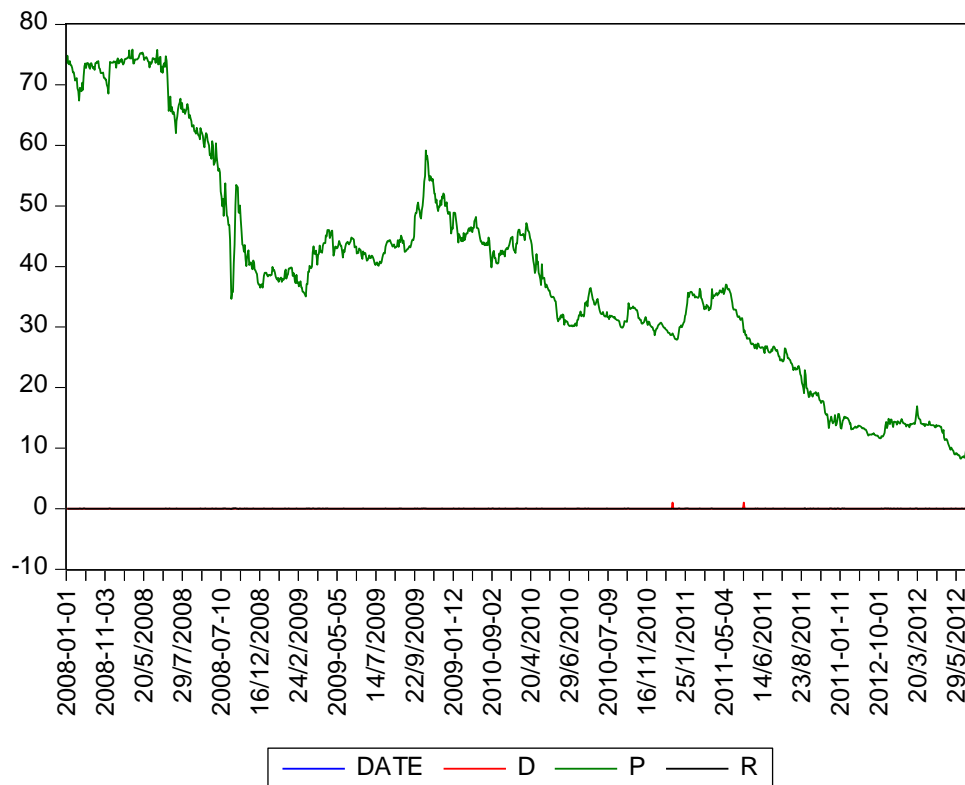
Workfile Statistics

Date: 11/13/14 Time: 14:33
 Name: TOSHIBA
 Number of pages: 1

Page: Toshiba

Workfile structure: Undated
 Index: DATE
 Panel dimension: 1174
 Range: 1 1174 (indexed) -- 1174 obs

Object	Count	Data Points
series	5	5870
alpha	1	1174
coef	1	750
equation	1	
Total	8	7794

Nec

Η NEC Corporation είναι από τις κορυφαίες στον κόσμο εταιρίες παροχής διαδικτυου, ευρυζωνικου δικτυου και επιχειρηματικων λυσεων και εφαρμογων, εστιαζοντας στην ικανοποιηση των εξειδικευμενων αναγκων της πολυμορφικης και παγκοσμιας βασης πελατων της. Η NEC παρεχει ειδικα προσαρμοσμενες λυσεις σε βασικους τομεις των υπολογιστων, της δικτυωσης και των ηλεκτρονικων συσκευων, ενσωματωνοντας τις τεχνικες δυναμεις της στην τεχνολογια των πληροφοριων και στα δικτια και παρεχοντας προηγμενες λυσεις ημιαγωγων μεσω της NEC Electronics Corporation. Ο ομιλος NEC Group απασχολει πανω από 140.000ατομα ανα την υψηλιο και οι πωλήσεις της ετησίως ανέρχονται σε περίπου \$45 δισεκατομμύρια. Η NEC αποφάσισε να αντισταθμίσει την ηγετική της θέση στο IT / Networking και να επεκτείνει την παγκόσμια παρουσία της στις Εταιρικές & Επιχειρησιακές Επικοινωνίες, διευρύνοντας την παρουσία και τις δραστηριότητές της στην περιοχή

EMEA (Europe, Middle East & Africa). Για την NEC, οι εταιρικές επικοινωνίες είναι “ο πυρήνας του πυρήνα”. Μέχρι το 2005, η NEC είχε ήδη καταλάβει ηγετική θέση στην περιοχή της Ασίας και του Ειρηνικού και ήταν το νούμερο τρία στις ΗΠΑ. Για να συνεχίσει όμως να αναπτύσσεται (και να επιτύχει τον στόχο της που είναι το 10% της παγκόσμιας αγοράς Εταιρικών & Επιχειρησιακών Επικοινωνιών), η NEC έπρεπε να διευρύνει σημαντικά την παρουσία και τις πωλήσεις της και στην Ευρώπη. Έτσι, το Νοέμβριο του 2005 ανακοινώθηκε μία κοινοπραξία μεταξύ NEC και PHILIPS η οποία τέθηκε σε ισχύ στις 3 Απριλίου του 2006, οπότε η NEC απέκτησε το 60% της Επιχειρησιακής Μονάδος PBC (Philips Business Communications) της PHILIPS. Η κοινοπραξία συνδύασε την ισχυρή τεχνολογική βάση της NEC και την παρουσία στην αγορά της PHILIPS. Έδωσε επίσης μία περίοδο μετάβασης τεσσάρων ετών, κατά την οποία νέες στρατηγικές μάρκετινγκ και προϊόντων, όπως η προσέγγιση Univerge360, θα μπορούσαν να ενσωματωθούν με ομαλό και αποτελεσματικό τρόπο. Στις 31 Μαρτίου, η μεταβατική περίοδος ολοκληρώθηκε, ιδρύθηκε η νέα εταιρεία NEC Unified Solutions, η οποία πλέον βρίσκεται υπό τον πλήρη έλεγχο (100%) της NEC Corporation.

Dependent Variable: R
 Method: Least Squares
 Date: 11/13/14 Time: 14:48
 Sample (adjusted): 2 1174
 Included observations: 1173 after adjustments

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.001335	0.000669	-1.996320	0.0461
D01	0.022708	0.013223	1.717234	0.0862
R-squared	0.002512	Mean dependent var		-0.001277
Adjusted R-squared	0.001660	S.D. dependent var		0.022893
S.E. of regression	0.022874	Akaike info criterion		-4.715895
Sum squared resid	0.612711	Schwarz criterion		-4.707255
Log likelihood	2767.873	Hannan-Quinn criter.		-4.712637
F-statistic	2.948893	Durbin-Watson stat		1.873045
Prob(F-statistic)	0.086201			

Workfile Statistics

Date: 11/13/14 Time: 14:51

Name: NEC

Number of pages: 1

Page: Nec

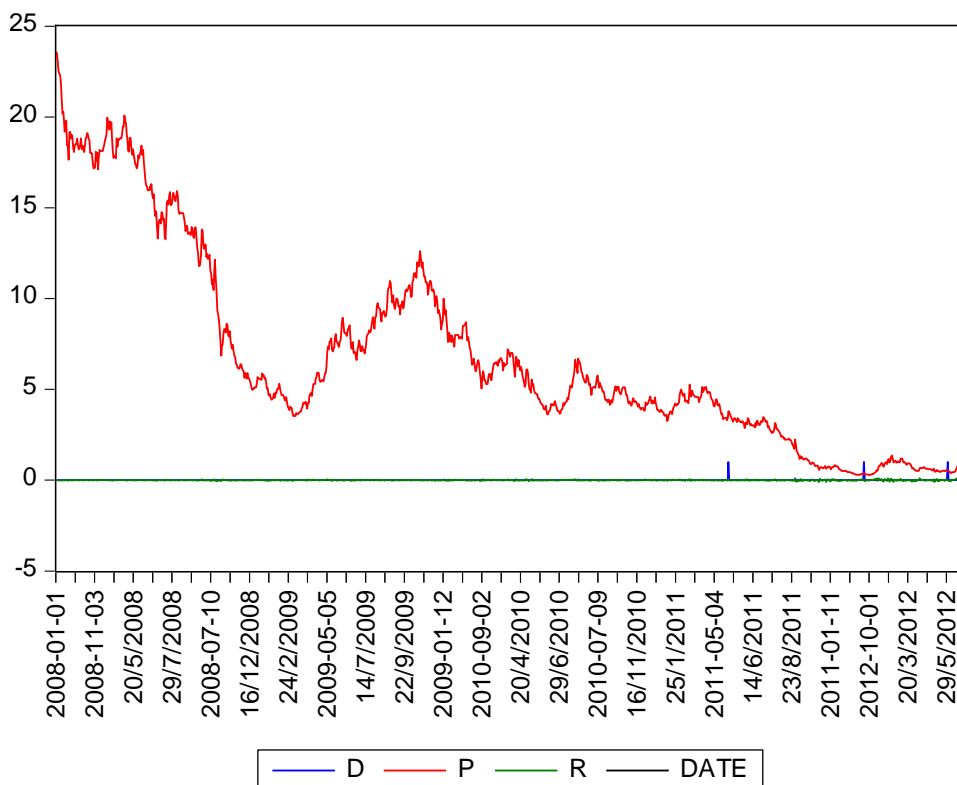
Workfile structure: Undated

Index: DATE

Panel dimension: 1174

Range: 1 1174 (indexed) -- 1174 obs

Object	Count	Data Points
series	5	5870
alpha	1	1174
coef	1	750
equation	1	
Total	8	7794

Volkswagen

Ο όμιλος Volkswagen είναι η μεγαλύτερη αυτοκινητοβιομηχανία στην Ευρώπη και η τρίτη μεγαλύτερη παγκοσμίως με εργατικό δυναμικό που αγγίζει το 389.000 υπαλλήλους και για πρώτη φορά το 2014 ξεπέρασε τα 10 ετατομμύρια σε πωλήσεις .

Η έδρα του ομίλου βρίσκεται στην πόλη βολφσμπουργκ στην κάτω Σαξονία στην Γερμανία. Ιδρύθηκε το 1937 ως δημόσια εταιρεία από την τότε κυβέρνηση των Ναζί και αρχικά σχεδίαζε αυτοκίνητα για στρατιωτική χρήση και κατασκευές και επισκευές αεροσκαφών.

Τον Οκτώβριο του 2005, η αυτοκινητοβιομηχανία Porsche εξαγόρασε το 18,53% των μετοχών του ομίλου και έγινε με αυτό τον τρόπο ο μεγαλύτερος μέτοχός της. Το 2008 η Porsche κατέχοντας πλέον πάνω από το 50% του ομίλου Volkswagen αποκάλυψε ότι ελέγχει το 75% των μετοχών του ομίλου και ότι θα προχωρούσε στην εξαγορά του. Κατά τη διάρκεια, όμως της επακόλουθης χρηματοπιστωτικής κρίσης που είχε ως αποτέλεσμα της την κρίση στον κλάδο της αυτοκινητοβιομηχανίας, η Porsche δε μπόρεσε να ολοκληρώσει την εξαγορά και μάλιστα κινδύνευσε να χρεοκοπήσει. Το καλοκαίρι του 2009 οι 2 εταιρίες αποφάσισαν από κοινού την ενσωμάτωση της Porsche στον όμιλο Volkswagen. Ο Όμιλος ήδη έχει εξαγοράσει το 49,9% της Porsche AG, ενώ πλήρης συγχώνευση των εταιριών αναμένεται μέχρι το 2014 σύμφωνα με τη Volkswagen.

Dependent Variable: R
 Method: Least Squares
 Date: 11/13/14 Time: 14:57
 Sample (adjusted): 2 1174
 Included observations: 1173 after adjustments

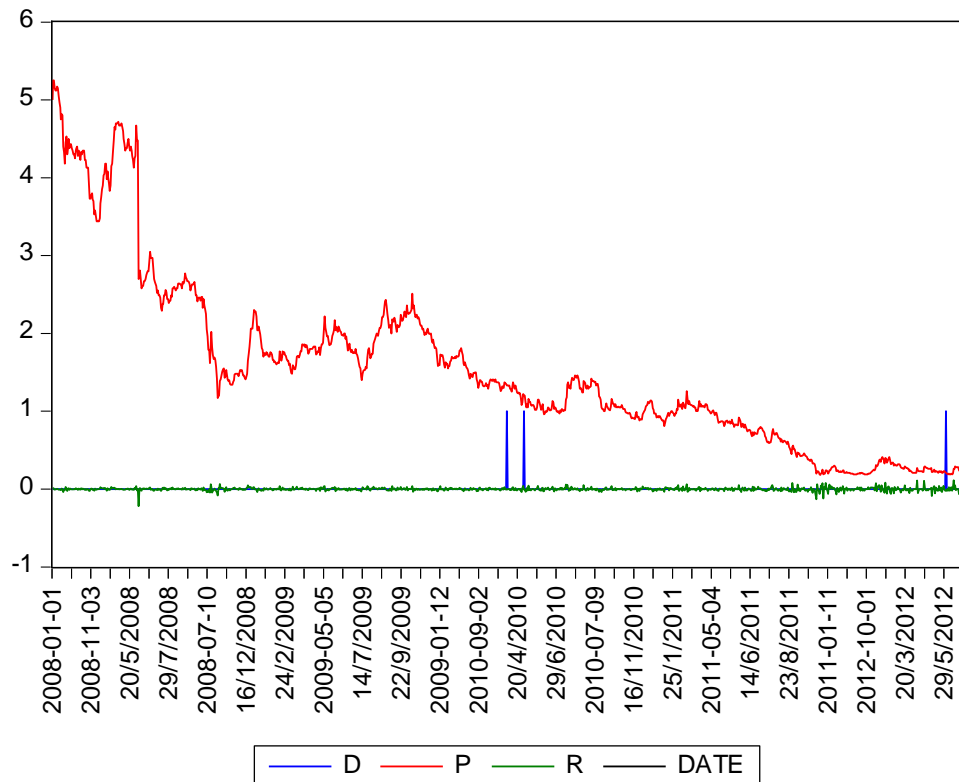
Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	-0.001054	0.000609	-1.732908	0.0834
D01	-0.010234	0.012032	-0.850501	0.3952
R-squared	0.000617	Mean dependent var		-0.001081
Adjusted R-squared	-0.000236	S.D. dependent var		0.020812
S.E. of regression	0.020814	Akaike info criterion		-4.904676
Sum squared resid	0.507305	Schwarz criterion		-4.896036
Log likelihood	2878.593	Hannan-Quinn criter.		-4.901418
F-statistic	0.723352	Durbin-Watson stat		1.981115
Prob(F-statistic)	0.395220			

Workfile Statistics
 Date: 11/13/14 Time: 15:17
 Name:
 VOLKSWAGEN
 Number of pages: 1

Page: Volkswagen

Workfile structure: Undated
 Index: DATE
 Panel dimension: 1174
 Range: 1 1174 (indexed) -- 1174 obs

Object	Count	Data Points
series	5	5870
alpha	1	1174
coef	1	750
equation	1	
group	1	
Total	9	7794

6.3 Συμπεράσματα Αποτελεσμάτων Έρευνας

Βάσει των στοιχείων που απορρέουν από την στατιστική ανάλυση παραπάνω για τις επιχειρήσεις της Coca Cola, Toshiba, Nec Electronics και Volkswagen και αν οι συγκεκριμένες απολύσεις επηρέασαν τις τιμές των μετοχών των συγκεκριμένων επιχειρήσεων, θα λέγαμε σχετικά τα εξής. Όπως σημειώνεται λοιπόν αρχικά για την επιχείρηση της Coca Cola, πραγματοποιούνται απολύσεις εργαζομένων στις 5/1/2009 ακριβώς λιγότερο μετά αφού έχει ξεσπάσει η κρίση, έξι μήνες μετά στις 30/09/2009, στις αρχές του 2010 στις 7/1 και τέλος δυόμισα χρόνια μετά στις 29/6/2010.

Όπως φαίνεται και από την ανάλυση των αποτελεσμάτων και όπως προκύπτει από τα διαγράμματα, οι τιμές των μετοχών της επιχείρησης από τις απολύσεις στις 5/1/2009 και 30/9/2009 έως και τις 7/1/2010 δεν παρουσιάζουν πτώση λόγω των απολύσεων αυτών, αντίθετα η μετοχή ενισχύεται σε πολύ μεγάλο

βαθμό και φθάνει στην μέγιστη της τιμή έως τις πρώτες απολύσεις του 2010. Αντίθετα όμως, παρουσιάζεται μια σημαντικότερη μείωση των τιμών των μετοχών από τις απολύσεις από του 2010 και έως εκείνες του 2012 (στα μισά του χρόνου), όπου η μείωση της τιμής της μετοχής της Coca Cola τη περίοδο εκείνη, φθάνει σε συντριπτικά νούμερα.

Αντίστοιχα, όπως σημειώνεται για την επιχείρηση της Nec Electronics, πραγματοποιούνται απολύσεις εργαζομένων σχεδόν δύο χρόνια μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης σε διεθνές επίπεδο, στις 29/04/2011, στις 30/12/2011 και στις 30/05/2011. Βάσει των αποτελεσμάτων έρευνας και ανάλυσης της περίπτωσης αυτής, παρατηρούμε μια κατακόρυφη και συνεχόμενη μείωση τιμής μετοχής της επιχείρησης μεταξύ της πρώτης και δεύτερης ημερομηνίας απολύσεων, με την επιχείρηση συνεχώς να χάνει από τα κέρδη του χρηματιστηρίου. Η ίδια ακριβώς πορεία δε, συνεχίζεται μεταξύ δεύτερης και τρίτης ημερομηνίας απολύσεων εργαζομένων, με τις τιμές να παραμένουν στα χαμηλότερά τους επίπεδα και σε καμία περίπτωση να μην πετυχαίνουν μια τιμή του επιπέδου του 2009 και 2010.

Επίσης και στη περίπτωση της επιχείρησης Toshiba, πραγματοποιούνται απολύσεις εργαζομένων σχεδόν επίσης δύο χρόνια μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης σε διεθνές επίπεδο, στις 31/12/2010 και στις 10/05/2011. Βάσει των αποτελεσμάτων έρευνας και ανάλυσης της περίπτωσης αυτής, παρατηρούμε πως οι τιμές των μετοχών της επιχείρησης και ενώ έχουν ξεκινήσει μια κατακόρυφη πρώτη από την αρχή της κρίσης έως την πρώτη ημερομηνία των απολύσεων, παραμένουν στα ίδια επίπεδα μεταξύ πρώτης και δεύτερης ημερομηνίας απολύσεων. Η μεγάλη όμως πτώση της τιμής των μετοχών της επιχείρησης συνεχίζεται από την δεύτερη ημερομηνία απόλυσης εργαζομένων και έως την ημερομηνία που έχουμε τα σχετικά στοιχεία, με εκείνη να αγγίζει τα κατώτερα σημεία τιμής και έως τις 29/6/2012.

Τέλος, σχετικά με την επιχείρηση της Volkswagen, η συγκεκριμένη διενεργεί απολύσεις εργαζομένων σε τρεις ημερομηνίες, στις 31/3/2010, στις 30/04/2010 και στις 31/05/12. Όπως παρατηρούμε και από τα στοιχεία των τιμών των μετοχών και

της αναλύσεώς τους, αναφέρεται μια σχετική μείωση η οποία συνεχίζεται από την πρώτη ημερομηνία απολύσεων έως την δεύτερη με τις τιμές όμως της μετοχής από την δεύτερη έως την τρίτη ημερομηνία απολύσεων, να «κατρακυλούν» σε συνεχόμενη βάση και να πιάνουν την χαμηλότερή τους τιμή και να δημιουργούν ουσιαστικά μεγάλο πρόβλημα στα κέρδη αλλά και στην γενικότερη λειτουργία της επιχείρησης.

Επίλογος – Συμπεράσματα

Σύμφωνα με όσα αναλύθηκαν παραπάνω, θα λέγαμε πως Αν και η επιδείνωση της κρίσης υπήρξε σταδιακή, αφού οι εποπτικές αρχές αντιδρούσαν με όλο και μεγαλύτερες παρεμβάσεις, ορόσημο του μεγέθους της αποτελούν τα γεγονότα του Σεπτεμβρίου 2008. Τότε η κρίση έλαβε πλέον δραματικές διαστάσεις, καθώς οι εξελίξεις απέδειξαν ότι τα συμβατικά μέσα πολιτικής αδυνατούσαν να αντιμετωπίσουν τα προβλήματα, ενώ εκ των υστέρων αποδείχτηκε λανθασμένη η πολιτική μη διάσωσης της Lehman Brothers .

Αναφερόμενοι στην προσαρμογή των επιχειρηματικών οργανισμών στην εποχή της Κρίσης, θα λέγαμε σχετικά πως αυτές οι κινήσεις αναφέρονται στην οριοθέτηση της Στρατηγικής της Νομισματικής πολιτικής που ακολουθεί συγκεκριμένες φάσεις η κάθε χώρα στην ήπειρο στην οποία ανήκει. Αρχικά, δίνεται ένας σαφής ορισμός της σταθερότητας των τιμών, και συγκεκριμένα, αφορά την αύξηση του Εναρμονισμένου Δείκτη Τιμών Καταναλωτή (ΕΔΤΚ) για τη ζώνη του κάθε νομίσματος σε ποσοστό μικρότερο του 2% σε ένα μεσοχρόνιο διάστημα (Σόρος, 2008).

Αποτελεί γεγονός στις μέρες μας, πως ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων λόγω της οικονομικής κρίσης συνεχώς εντείνεται, ενώ η παρουσία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μοιάζει να κατέχει όλο και μεγαλύτερη σημασία για την οικονομία μιας χώρας σε συνδυασμό με την καταπολέμηση της ανεργίας αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης (Παπαδάκης, 2006).

Ωστόσο αποτελεί επίσης γεγονός πως η διαρκώς εντεινόμενη παγκόσμια οικονομική κρίση την οποία διανύουμε, έχει σαν αποτέλεσμα την επιδείνωση των δεικτών της πλειονότητας των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Στην Ελλάδα, αυτοί επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό, δεδομένης της ύφεσης που λαμβάνει χώρα και της προσφυγής στον μηχανισμό στήριξης η οποία μέχρι στιγμής κάθε άλλο παρά την αποτρέπει.

Σημειώθηκε επίσης πως όπως στη ζωή έτσι και στις επενδύσεις κάποια λάθη μπορεί να αποδειχθούν καταστροφικά. Δε θα ήταν υπερβολή να ισχυριστεί κάποιος ότι η κρίση του 2007-08 αλλά και η σημερινή εγχώρια και διεθνής κατάσταση οφείλονται σε μεγάλο βαθμό σε σφάλματα αξιωματούχων των κυβερνήσεων και ανώτατων τραπεζικών στελεχών και άλλων χρηματοοικονομικών οργανισμών (Goldberg, Von Nitzsch, 2001). Η πολυπλοκότητα της λειτουργίας του χρηματοοικονομικού συστήματος και των παραγόντων που επηρεάζουν τις αγορές και η ασύμμετρη πληροφόρηση οδηγούν τους μικροεπενδυτές σε αλληπάλληλα σφάλματα και πολλές φορές σε συντριπτικές απώλειες. Ως εκ τούτου, ο εντοπισμός, η καταγραφή αλλά και η αντιμετώπιση αυτών των σφαλμάτων, σε συνδυασμό με μια πειθαρχημένη, ξεκάθαρη και μακροχρόνια στρατηγική, είναι δυνατόν να αποβεί ιδιαίτερα αποτελεσματική για την εκπλήρωση των επενδυτικών στόχων των επιχειρήσεων .

Κάθε επενδυτική κίνηση είναι αποτέλεσμα μιας διαδικασίας λήψης αποφάσεων η οποία εμπεριέχει πλήθος στοιχείων τα οποία σχετίζονται με την ψυχολογία μας. Κάποια από αυτά, είναι κοινά σε όλους μας και άλλα έχουν άμεση σχέση με την προσωπικότητα και τον χαρακτήρα του καθενός μας ξεχωριστά. Οι περισσότεροι από εμάς, αγνοούν την ψυχολογική και συναισθηματική αυτή διάσταση των επενδυτικών μας αποφάσεων, με αποτέλεσμα να αδυνατούν πολλές φορές να εξηγήσουν και να δικαιολογήσουν αυτές τις αποφάσεις, αλλά και δυστυχώς, συχνά να παρασύρονται και να οδηγούνται σε μη ορθολογικές κινήσεις, δηλαδή κινήσεις ενάντια στο οικονομικό τους συμφέρον (Αλεξάκης, 2003).

Τα τελευταία χρόνια οι ΗΠΑ έχουν βιώσει μια περίοδο υψηλής και σταθερής ανάπτυξης. Πριν από λίγα χρόνια αρκετοί αναλυτές εκτιμούσαν πως η αμερικανική

οικονομία είναι στο χείλος της ύφεσης- πρόβλεψη που τελικώς δεν επαληθεύτηκε. Όπως και να έχει οι συγκεκριμένες εκτιμήσεις δεν επηρεάζουν μόνο τους αμερικάνους επενδυτές, αλλά τους επενδυτές ανά τον κόσμο, δεδομένης της διεξοδικότητας της επιρροής της αμερικανικής οικονομίας σε παγκόσμιο επίπεδο. Οι επενδυτικές κινήσεις σε αγορές ανά τον κόσμο εμπεριέχουν ορισμένες δυσκολίες. Οι πρώτες που εντοπίζει κάποιος σχετίζονται με το κόστος, τους συναλλαγματικούς κινδύνους, αλλά και τη δυσκολία που υπάρχει σε επίπεδο ενημέρωσης όσον αφορά σε ξένες επιχειρήσεις. Η συγκεκριμένη ενότητα αφενός παρέχει συνοπτικές οδηγίες στην κατανόηση των ρίσκων και των αποδόσεων που παρέχουν οι επενδύσεις στις ΗΠΑ και αφετέρου εξηγεί πως οι ιδιώτες επενδυτές μπορούν να γίνουν μέρος της επενδυτικής κοινότητας στην Αμερική είτε επενδύοντας άμεσα, είτε επενδύοντας σε αμερικανικά επενδυτικά κεφάλαια. Επίσης, προσφέρει πληροφορίες για τον εντοπισμό του καλύτερου χρηματιστή, ή του καλύτερου κεφαλαίου, αλλά και για τον τρόπο με τον οποίο ένας επενδυτής μπορεί να πραγματοποιήσει δική του έρευνα. Έχοντας μελετήσει και τις προηγούμενες ενότητες, ο κάθε επενδυτής έχει αποκτήσει τις απαραίτητες γνώσεις ώστε να κατανοεί σε γενικές γραμμές τις αγορές.

Στα αποτελέσματα της έρευνας, όπως σημειώνεται αρχικά για την επιχείρηση της Coca Cola, πραγματοποιούνται απολύσεις εργαζομένων στις 5/1/2009 ακριβώς λιγό μετά αφού έχει ξεσπάσει η κρίση, έξι μήνες μετά στις 30/06/2009, στις αρχές του 2010 στις 7/1 και τέλος δυόμιση χρόνια μετά στις 29/6/2010. Όπως φαίνεται και από την ανάλυση των αποτελεσμάτων και όπως προκύπτει από τα διαγράμματα, οι τιμες των μετοχών της επιχείρησης από τις απολύσεις στις 5/1/2009 και 30/9/2009 έως και τις 7/1/2010 δεν παρουσιάζουν πτώση λόγω των απολύσεων αυτών, αντίθετα η μετοχή ενισχύεται σε πολύ μεγάλο βαθμό και φθάνει στην μέγιστη της τιμή έως τις πρώτες απολύσεις του 2010. Αντίθετα όμως, παρουσιάζεται μια σημαντικότερη μείωση των τιμών των μετοχών από τις απολύσεις από του 2010 και έως εκείνες του 2012 (στα μισά του χρόνου), όπου η μείωση της τιμής της μετοχής της Coca Cola τη περίοδο εκείνη, φθάνει σε συντριπτικά νούμερα.

Αντίστοιχα, όπως σημειώνεται για την επιχείρηση της Nec Electronics, πραγματοποιούνται απολύσεις εργαζομένων σχεδόν δύο χρόνια μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης σε διεθνές επίπεδο, στις 29/04/2011, στις 30/12/2011 και στις 30/05/2011. Επίσης και στη περίπτωση της επιχείρησης Toshiba, πραγματοποιούνται δύο (2) απολύσεις εργαζομένων σχεδόν επίσης δύο χρόνια μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης σε διεθνές επίπεδο, στις 31/12/2010 και στις 10/05/2011. Βάσει των αποτελεσμάτων έρευνας και ανάλυσης της περίπτωσης αυτής, παρατηρούμε πως οι τιμές των μετοχών της επιχείρησης και ενώ έχουν ξεκινήσει μια κατακόρυφη πρώτη από την αρχή της κρίσης έως την πρώτη ημερομηνία των απολύσεων, παραμένουν στα ίδια επίπεδα μεταξύ πρώτης και δεύτερης ημερομηνίας απολύσεων.

Επίσης και στη περίπτωση της επιχείρησης Toshiba, πραγματοποιούνται απολύσεις εργαζομένων σχεδόν επίσης δύο χρόνια μετά την εμφάνιση της οικονομικής κρίσης σε διεθνές επίπεδο, στις 31/12/2010 και στις 10/05/2011. Βάσει των αποτελεσμάτων έρευνας και ανάλυσης της περίπτωσης αυτής, παρατηρούμε πως οι τιμές των μετοχών της επιχείρησης και ενώ έχουν ξεκινήσει μια κατακόρυφη πρώτη από την αρχή της κρίσης έως την πρώτη ημερομηνία των απολύσεων, παραμένουν στα ίδια επίπεδα μεταξύ πρώτης και δεύτερης ημερομηνίας απολύσεων.

Σχετικά με την επιχείρηση της Volkswagen, η συγκεκριμένη διενεργεί απολύσεις εργαζομένων σε τρεις ημερομηνίες, στις 31/3/2010, στις 30/04/2010 και στις 31/05/12. Όπως παρατηρούμε και από τα στοιχεία των τιμών των μετοχών και της αναλύσής τους, αναφέρεται μια σχετική μείωση η οποία συνεχίζεται από την πρώτη ημερομηνία απολύσεων έως την δεύτερη με τις τιμές όμως της μετοχής από την δεύτερη έως την τρίτη ημερομηνία απολύσεων, να «κατρακυλούν» σε συνεχόμενη βάση.

Καταλήγοντας θα λέγαμε πως ο αντίκτυπος των απολύσεων για την οικονομία της Αμερικής, εμφανίζεται ιδιαίτερα σημαντικός στις μέρες μας, αφού τα ζητήματα της ανεργίας αποτελούν αντικείμενο μεγάλης συζήτησης. Στη σχέση απολύσεων, ανεργίας και δημιουργίας θέσεων εργασίας στην Αμερική, είναι αν οι

ομαδικές απολύσεις πρέπει να επιτρέπονται ή όχι. Το κύριο επιχείρημα είναι ότι η προστασία της απασχόλησης και η αδυναμία των επιχειρήσεων να απολύουν, όσο και όποτε θέλουν, λειτουργούν καταστροφικά για τις επιχειρήσεις. Και τούτο, γιατί αυξάνουν το μισθολογικό κόστος και το κόστος προσαρμογής (κόστος προσλήψεων - απολύσεων) εμποδίζοντας τις επιχειρήσεις να προσαρμοσθούν στις διακυμάνσεις της ζήτησης και στις γενικότερες οικονομικές συνθήκες.

Σε όρους αμιγώς οικονομικούς, η αδυναμία των επιχειρήσεων στην Αμερική να απολύουν ομαδικά, τις υποχρεώνει να διατηρούν «αντιπαραγωγικούς εργαζομένους» εργαζομένους δηλαδή που το οριακό προϊόν της εργασίας τους είναι χαμηλότερο από τον μισθό τους. Σύμφωνα με τις απόψεις αυτές, οι επιχειρήσεις στην Αμερική θα έπρεπε να μπορούν να προσλαμβάνουν και να απολύουν χωρίς κανένα εμπόδιο, καθώς κάτι τέτοιο θα οδηγούσε τελικά σε αύξηση της απασχόλησης και σε μείωση της ανεργίας.

Ωστόσο, μεγάλο μέρος των υποστηρικτών των απόψεων αυτών θεωρεί ότι η απόλυτη ελευθερία των επιχειρήσεων στην Αμερική στις προσλήψεις - απολύσεις πρέπει να συνοδεύεται και από ένα πλέγμα προστασίας των εργαζομένων, ώστε οι συνέπειες από τις απολύσεις να αναλαμβάνονται (εν μέρει τουλάχιστον) από μηχανισμούς προστασίας, τόσο στο πεδίο αναπλήρωσης του εισοδήματος όσο όμως και στο πεδίο της αναπαραγωγής των δεξιοτήτων και της διατήρησης των προϋποθέσεων επανένταξης των ανέργων στην απασχόληση.

Σε πολλές περιπτώσεις, και οι υποστηρικτές της ευελιξίας και της περιορισμένης προστασίας της απασχόλησης διαπιστώνουν ότι τα ευρήματα των εμπειρικών ερευνών είναι αντιφατικά και γίνονται αποδεκτά με επιφυλάξεις. Αυτό συμβαίνει διότι το όφελος για τις επιχειρήσεις από τις απολύσεις (και την πλήρη ελευθερία τους) είναι βραχυπρόθεσμο και δεν διασφαλίζει όρους επιβίωσης των επιχειρήσεων. Έχει διαπιστωθεί από πληθώρα εμπειρικών ερευνών ότι η απουσία προστασίας της απασχόλησης μπορεί βραχυπρόθεσμα να συμβάλλει στην ανακύκλωση της εργασίας (labour turnover) και στην προσωρινή αύξηση της απασχόλησης, αλλά μειώνει την παραγωγικότητα και δυσχεραίνει τη λειτουργία της

επιχείρησης μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα, και κατά συνέπεια και τη διατήρηση της (προσωρινά) αυξημένης απασχόλησης.

Οι παράγοντες αυτοί συμβάλλουν στην αύξηση της παραγωγικότητας. Όταν μάλιστα η επιχείρηση διαμορφώνει όρους λειτουργικής ευελιξίας, η εναλλαγή των εργαζομένων σε ρόλους και καθήκοντα έχει απόλυτα θετικές επιδράσεις στην παραγωγικότητα. Πέραν όμως των όποιων θετικών επιδράσεων συνδέονται με την παραμονή των εργαζομένων στις επιχειρήσεις, σε όρους οικονομικούς, η δυνατότητα των επιχειρήσεων να απολύουν και προσλαμβάνουν ελεύθερα και η διατήρηση του χαμηλού κόστους εργασίας, εκτός των άλλων, καθιστούν τον παραγωγικό συντελεστή εργασίας φθινό και τους άλλους παραγωγικούς συντελεστές σχετικά ακριβότερους.

Αυτό οδηγεί σε μείωση των επενδύσεων κεφαλαίου και τεχνολογίας, γεγονός που, με τη σειρά του, οδηγεί σε μείωση της παραγωγικότητας των επιχειρήσεων. Με τα παραπάνω, που παρατέθηκαν ιδιαίτερα συνοπτικά, θα ήθελα να επισημάνω κυρίως την πολυπλοκότητα των σχετικών ζητημάτων και τις δυσκολίες στην αναζήτηση λύσεων για σύνθετα προβλήματα. Στο σημερινό οικονομικό και κοινωνικό περιβάλλον της χώρας, οι ομαδικές απολύσεις δεν θα διασφάλιζαν προϋποθέσεις δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας, γιατί το κύριο χαρακτηριστικό της οικονομίας είναι η περιορισμένη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών και η αδυναμία διεύρυνσης των σχετικών αγορών.

Σύμφωνα με όσα αναλύθηκαν παραπάνω, θα λέγαμε πως αποτελεί γεγονός στις μέρες μας, πως ο ανταγωνισμός μεταξύ των επιχειρήσεων λόγω της οικονομικής κρίσης συνεχώς εντείνεται, ενώ η παρουσία των μικρομεσαίων επιχειρήσεων μοιάζει να κατέχει όλο και μεγαλύτερη σημασία για την οικονομία μιας χώρας σε συνδυασμό με την καταπολέμηση της ανεργίας αλλά και τις προοπτικές ανάπτυξης (Παπαδάκης, 2006).

Ωστόσο η διαρκώς εντεινόμενη παγκόσμια οικονομική κρίση την οποία διανύουμε, έχει σαν αποτέλεσμα την επιδείνωση των δεικτών της πλειονότητας των κλάδων οικονομικής δραστηριότητας. Στην Ελλάδα, αυτοί επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό, δεδομένης της ύφεσης που λαμβάνει χώρα και της προσφυγής στον μηχανισμό

στήριξης η οποία μέχρι στιγμής κάθε άλλο παρά την αποτρέπει.

Αναφερόμενοι σχετικά σε στοιχεία τα οποία προκύπτουν μέσα από έρευνες για τις αιτίες και τους παράγοντες που οριοθετούν την ανεργία στην Ευρώπη, θα λέγαμε πρώτιστα πως το στοιχείο εκείνο που συναντάται περισσότερο στις έρευνες προηγούμενων ετών, είναι αυτό της παραδοχής από μέρους των οικονομολόγων πως η ανεργία των νέων ατόμων είναι ικανή να δημιουργήσει ένα μεγάλο «κύμα» μετανάστευσης από τις χώρες του Νότου προς εκείνες του Βορρά και με σκοπό την άμεση εξεύρεση εργασίας.

Άλλες έρευνες αναφέρουν αντίστοιχα πως η κατανόηση αλλά και ο εντοπισμός του είδους της ανεργίας στους νέους, βοηθά στην αντιμετώπισή της. Οι λόγοι οι οποίοι δημιουργούν την ανεργία στους νέους ανθρώπους, είναι πολλοί και διάφοροι. Οι βασικότεροι είναι η εξέλιξη της τεχνολογίας, η αυτοματοποίηση, η παρουσία της μικρο-πληροφορικής καθώς η εισαγωγή των ρομπότ καθώς τα τελευταία χρόνια και η οικονομική κρίση (Negt, 2014).

Τέλος, σχετικές έρευνες αναφέρουν ως αιτία της ανεργίας στους ανθρώπους και την μείωση στον αγροτικό τομέα, κάτι που σημαίνει και τη μείωση των αγροτικών προϊόντων αλλά και μείωση στις θέσεις εργασίας. Ένα άλλο επίσης βασικό θέμα είναι και ο πληθωρισμός, ο οποίος μειώνει την αγοραστική δύναμη του νομίσματος με αποτέλεσμα το αγοραστικό κοινό να μην αγοράζει με την συχνότητα που αγόραζε στο παρελθόν (Matsaganis, 2013). Αντίστοιχα, είναι σημαντικό να αναφέρουμε πως η αύξηση της ανεργίας στους άνδρες τα τελευταία χρόνια οφείλεται στο γεγονός πως το γυναικείο φύλλο εισέβαλε στο εργατικό δυναμικό της χώρας.

Καταλήγοντας και ως προς τις συνέπειες της ανεργίας στους νέους, σημειώνεται πως οι βασικότερες συνέπειες οι οποίες είναι αρνητικές για την οικονομία μιας χώρας αλλά και για τον άνεργο εξίσου είναι οι οικονομικές και οι κοινωνικές. Από τις οικονομικές συνέπειες, τρεις είναι οι σπουδαιότερες. Μείωση εισοδήματος για τον άνεργο αλλά και για την οικογένειά του αντίστοιχα, επιβάρυνση του κρατικού προϋπολογισμού και απώλεια της εργασίας των ανέργων οι οποίοι θα μπορούσαν να πάρουν μέρος στην παραγωγική διαδικασία της χώρας.

Φαινόμενα επίσης όπως αυτό της κοινωνικής αδικίας ή των αντιθέσεων οι

οποίες φτάνουν ως την σύγκρουση μέσα σε κοινωνικά στρώματα, δημιουργούνται από την ανεργία στους νέους. Ένα από τα βασικά ανθρώπινα δικαιώματα είναι κάποιος να θέλει να εργασθεί και να μην βρίσκει εργασία. Η κοινωνική θέση του πρώην εργαζόμενου μειώνεται όπως και αυτής της οικογένειάς του.

Αποτελεί επίσης γεγονός πως τα εργατικά σωματεία μειώνονται, κάτι που συντελεί στο βαθμό μείωσης των εργαζομένων σε μια κοινωνία. Από την άλλη βέβαια τα εργατικά σωματεία πλέον δεν αποσκοπούν σε μεγαλύτερους μισθούς αλλά στην εξασφάλιση των θέσεων εργασίας στην εποχή της οικονομικής κρίσης (Matsaganis, 2013).

Όμως η επιτυχία των πολιτικών απασχόλησης εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από το πόσο καλά είναι σχεδιασμένες, από το πόσο καλά μπορούν να προσφέρουν λύσεις στα συγκεκριμένα προβλήματα. Ειδικά στο θέμα της ανεργίας στους νέους, τα προβλήματα είναι διαφορετικά από περιοχή σε περιοχή και από χώρα σε χώρα. Οι πολιτικές απασχόλησης είναι επιτυχείς στο βαθμό που προκύπτουν ή έρχονται να δώσουν λύσεις στα αίτια της ανεργίας στους νέους, Είναι αποτελεσματικές όταν είναι στοχοθετημένες, όταν σχεδιάζονται με βάση τις ανάγκες της κάθε ομάδας ανέργων. Εκτός του ότι οι πολιτικές απασχόλησης πρέπει να διαφοροποιούνται ανάλογα με τα αίτια της ανεργίας και τα χαρακτηριστικά των ανέργων στους νέους, πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους και τις ιδιομορφίες – αδυναμίες – δυνατότητες της εν λόγω περιοχής. Πολιτικές οι οποίες χαράσσονται κεντρικά, αγνοώντας τις τοπικές ιδιαιτερότητες, δεν μπορούν παρά να μην είναι αποτελεσματικές (Malkoutzis, 2011).

Βιβλιογραφία - References

Αγγλική Βιβλιογραφία

- ❖ Baker, J.M., 1991, *Marketing Strategy and Management*. London: Macmillan Press Ltd.
- ❖ Baker, M., 2003, *The Marketing Book*. Oxford: Butterworth Heinemann.
- ❖ Champy, J. And Hammer, M., 1996. *Ανασχεδιάζοντας τις λειτουργίες της επιχείρησης*. Μεταφρασμένο στα Ελληνικά από τον Πέτρο Πετρόπουλο. Αθήνα : Εκδόσεις Γαλαίου.
- ❖ Crainer, S., και Dearlove, D., 2005. *Η επιχείρηση στην νέα εποχή*. Μεταφρασμένο στα Ελληνικά από την Έφη Μαρκοζάνε. London : Suntop Media (Αρχική έκδοση το 2003).
- ❖ Clarke, T. & Clegg S., 1998, *Changing Paradigms: The Transformation of Management Knowledge for the 21st Century*. Profile Books Ltd., London
- ❖ Edwin, E. & Martin, G. 1995, *“Modern Portfolio Theory and Investment Analysis”* 5th edition, John Wiley & Sons.
- ❖ Erhard, F. 2002, *Stochastic Portfolio Theory (Applications of Mathematics, 48)*, 1st edition, Springer Verlag.
- ❖ Goldberg, J. & Von Nitzsch, R. 2001, *Behavioral Finance*, Wiley Finance.
- ❖ Hamp-Lyons, L. & Condon, W. 2009, *Assessing the Portfolio : Principles for Practice, Theory & Research (Written Language Series)*, Hampton Pr.
- ❖ Hutchinson, H, 1999, *Portfolio Indexing : Theory and Practice (Frontiers in Finance)*, John Wiley & Sons.
- ❖ Hutt M.D., Speh T.W. 2001, *Business Marketing Management: A Strategic View of Industrial and Organizational Markets*. Harcourt Publishing, Orlando, FL

- ❖ Jankowich 2004, *Research Methods for studies and projects*, London: Macmillan Press Ltd.
- ❖ Kregel, J., 1994, *Capital flows: Globalisation of Production and Financing Development*. London: Routledge
- ❖ Kotler, P., 2000, *Marketing Management*. New Jersey: Prentice Hall
- ❖ Kotler, P., 1988. *Marketing Management: Analysis, Planning, Implementation and Control*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

- ❖ Kotler P., Jain D. and Maesincee S., 2002, *Marketing Moves: A New Approach to Profits, Growth and Renewal*. Boston: Harvard Business School Press
- ❖ Montana, P. & Charnov B., 2005, *Management*, 3^η Αμερικάνικη Έκδοση, Αθήνα, Κλειδάριθμος
- ❖ Saunders, M., Lewis P. and Thornhill A., 2000, *Research Methods For Business Students*, London: Prentice Hall.
- ❖ Saunders, et al, 2005, *Specified ways for research and analysis of data*, Prentice Hall
- ❖ Senior, B. & Fleming J., 2005, *Organizational Change*, Prentice Hall, 3rd edition, London
- ❖ Thomson, J. & Martin F., 2005, *Strategic Management: Awareness and Change*, Thomson Learning, 5th edition, London
- ❖ Trott, P., 2005. *Innovation Management and New Product Development*. 3ded. New Jersey: Pearson Edition, Inc.
- ❖ Tidd, J., and Bessant, J., 2009. *Managing Innovation*. Indianapolis : John Wiley and sons.
- ❖ Sekaran, U., 1992, *Research Methods for Business, A Skill Building Approach*. New York: John Wiles and Sons Inc.
- ❖ Zikmund, W.G., 2000, *Business Research Methods*. London: Harcourt college publishers.
- ❖ William, S. 1999, *Portfolio Theory and Capital Markets*, 1st edition, McGraw Hill Text.

Ελληνική Βιβλιογραφία

- ❖ Αγιοσμυρνάκης, Βλ., 2006, *Διεθνείς οικονομικές σχέσεις*, Εκδόσεις Rosili
- ❖ Αλεξάκης Χ. - Ξανθάκης Ε., 2008, *Συμπεριφορική Χρηματοοικονομική - Εισαγωγικά Στοιχεία*, Εκδόσεις: Σταμούλη

- ❖ Αλεξάκης Χ., 2003, *Χρηματιστήριο - το παιχνίδι της λογικής και της παρόρμησης*, Εκδόσεις: Κριτική

- ❖ Βαμβούκας, Α., Γ., 2004, *Διεθνείς οικονομικές σχέσεις*, Εκδόσεις Μπένου
- ❖ Γεωργακόπουλος, Θ., Α., 1992, *Δημόσια οικονομική και δημοσιονομική νομοθεσία*, Εκδόσεις Το Οικονομικό
- ❖ Γεωργίου, Δ., 1995, *Διεθνές Εμπόριο*, Εκδόσεις Σύγχρονη Εκδοτική
- ❖ Καζάζης, Ν., 2000, *Αποτελεσματικό Μάρκετινγκ για κερδοφόρες πωλήσεις*, εκδόσεις Σταμούλης
- ❖ Κόγκας, Δ., 2007, *Στρατηγικό Επιχειρησιακό Περιβάλλον-Στρατηγική Διοίκηση*, έκδοση Γ. Μπένου, Αθήνα
- ❖ Μαρκίδης, Κ., 2011. *Όλοι οι σωστοί ελιγμοί*. Μεταφρασμένο στα Ελληνικά από τον Ανδρέα Σοκοδήμο. Αθήνα : Εκδόσεις Κριτική.
- ❖ Παπαδάκης, Β., 2002, *Στρατηγική των επιχειρήσεων*, εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα.
- ❖ Παπαδάκης, Β., 2006, *Στρατηγική των Επιχειρήσεων: Ελληνική και Διεθνής Εμπειρία*, 4^η Έκδοση, Αθήνα, Ε. Μπένου
- ❖ Πουρναράκης, Κ., 1996, *Διεθνή Οικονομική*, Εκδόσεις Κυριακίδη Αφοί
- ❖ Καραθανάσης Γ., 1996, *Αξιολόγηση επενδύσεων, χρηματοδοτήσεις και χρηματιστηριακές αγορές*, Εκδόσεις: Σμπίλιας

- ❖ Καραντώνης, Ηλ., 1995, *Διεθνείς Οικονομικές σχέσεις*, Εκδόσεις Κυριακίδη Αφοί
- ❖ Καραμούζης Ν., Χαρδούβελης Γ., 2011, *Από τη Διεθνή Κρίση στην Κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδος – Τι μας Επιφυλάσσει το Μέλλον*, Εκδόσεις Λιβάνης

- ❖ Λότσαρης Δ., 2007, *Ξένες Άμεσες Επενδύσεις και οι επιπτώσεις τους σε μια οικονομία*, Αθήνα
- ❖ Σπανός, Α., 1997. *Πως παράγονται και παρέχονται αποτελεσματικά υπηρεσίες ποιότητας*. Αθήνα : Εκδόσεις Γαλανός.
- ❖ Σόρος Τζ. 2008, *Η οικονομική κρίση του 2008 και η σημασία της*, Αθήνα, Εκδόσεις Λιβάνη
- ❖ Τζωρτζάκης, Κ. & Τζωρτζάκη Α., 1999, *Οργάνωση & Διοίκηση: Μάνατζμεντ Νέες Ιδέες & Τεχνικές στον 21^ο Αιώνα*, 2^η Έκδοση, Αθήνα, Rosili
- ❖ Φίλιππας Δ., 2010, *Αμοιβαία Κεφάλαια: Η ελληνική πραγματικότητα και οι σύγχρονες διεθνείς εξελίξεις*, Ιδιωτική έκδοση: Ελευθερουδάκης
- ❖ Φίλιππας Δ., 1999, *Αμοιβαία Κεφάλαια και Χρηματιστηριακό Περιβάλλον*, Εκδόσεις: Globus Invest
- ❖ Χολέβας, Γ., 1997, *Διεθνείς Εμπορικές σχέσεις – Διεθνές Εμπόριο*, Εκδόσεις Interbooks
- ❖ Χολέβας, Γ., 1995, *Οργάνωση και Διοίκηση*, εκδόσεις Interbooks, Αθήνα
- ❖ Υπουργείο Εργασίας ΗΠΑ, 2014

Αναφορές από Οικονομικά Περιοδικά

- ❖ Calomiris, C. W., (2011), «Αίτια της κρίσης στην αγορά ενυπόθηκων στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου», Άρθρο Α.1, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- ❖ Collignon, St., (2011), «Η έκδοση ιδιωτικών ομολόγων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως διέξοδος από το ελληνικό δράμα», Άρθρο Δ.2, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.

- ❖ Mayer, Th., (2011), «Διδάγματα από την κρίση χρέους στην Ελλάδα», Άρθρο Δ.1, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- ❖ O’Neill, J., (2011), «Κρίση και οικονομικός κύκλος: η άποψη της αγοράς», Άρθρο Α.2, Από τη διεθνή κρίση στην κρίση της Ευρωζώνης και της Ελλάδας: Τι μας επιφυλάσσει το μέλλον;, Επιμέλεια Νικόλαος Β. Καραμούζης και Γκίκας Α. Χαρδούβελης, Εκδόσεις Λιβάνη, Αθήνα.
- ❖ Stocklearning, 2014, Επενδύοντας στις ΗΠΑ, Διαδικτυακή Έκδοση, Trader’s & Euroday.gr
- ❖ Adnett N. (2012). European Labour Markets: analysis and policy. London: Addison Wesley Longman.
- ❖ Baldwin-Edwards M., (2001): Southern European Labour markets and Immigration: a structural and Functional Analysis, The Greek Labour Yearbook, 2001
- ❖ Baldwin-Edwards M., (2010): Albanian Emigration and the Greek Labour Market: economic symbiosis and social ambiguity, South East Europe Review
- ❖ Cholezas, I. (2013): Youth Guarantee in Times of Austerity: The Greek Case. International Policy Analysis. Friedrich- Ebert-Stiftung
- ❖ Cohen S. & Eckstein Z., (2004): Labor Mobility of Immigrants: Training, Experience, Language & Opportunities
- ❖ Cohen-Goldner S. & Paserman D.M., (2004) : “The dynamic impact of Immigration on “Natives” labor market outcomes : evidence from Israel”, IZA DP No 1315
- ❖ Dietrich, H. (2012): Youth Unemployment in Europe: Theoretical Considerations and Empirical Findings. International Policy Analysis. Friedrich-Ebert-Stiftung
- ❖ Eurostat, (2013), Unemployment Rates in Europe 27 – Unemployment in People Aged Under 25-years-old, Eurostat Survey
- ❖ Ferrieri G., (2001): Immigration & Unemployment in the European Union, XXIV General Population Conference, Salvador, Brazil, Session No 27
- ❖ Hellastat (2013), Unemployment Rates in Greece, Eurostat Survey in Greece,

2008-2013

- ❖ GHK (2012). Recent Policy Developments Related to Those Not in Employment, Education and Training (NEETs). Dublin: European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions.
- ❖ Hellastat, (2013). Unemployment Rates in Greece, 2004-2013, Hellastat Publications
- ❖ Hoffman, N. (2011). Schooling the in the Workplace – How Six of the World’s Best Vocational Education Systems Prepare Young People for Jobs and Life. Cambridge, MA: Harvard Education Press.
- ❖ ILO (2012b). The Youth Employment Crisis: Highlights of the 2012 ILC report, prepared by youth for the Youth Employment Forum (Geneva, 23–25 May 2012). Geneva: International Labour Organisation.
- ❖ Ioannidou, Al., Stavrou, S., (2013): Reformperspektiven der Berufsbil-dung in Griechenland. International Policy Analysis. Friedrich-Ebert-Stiftung
- ❖ Keep, E. (2012). Youth Transitions, the Labor Market and Entry into Employment: Some Reflections and Questions. SKOPE Research Paper No. 108. Cardiff: Cardiff University.
- ❖ Malkoutzis, N., (2011): Young Greeks and the Crisis: The Danger of Losing a Generation. International Policy Analysis. Friedrich-Ebert-Stiftung
- ❖ Mann, A. (2012). It’s Who You Meet: Why employer contacts at school make a difference to the employment prospects of young adults. London: Education and Employer Taskforce.
- ❖ Matsaganis, M. (2013): The Greek Crisis: Social Impact and Policy Responses. Studie. Friedrich-Ebert-Stiftung
- ❖ Negt, O. (2010): Der Politische Mensch – Demokratie als Lebensform, Göttingen Sotiropoulos, Dimitris (2014): The Social Situation of Greece under the Crisis. Basic Socio-Economic Data for Greece (2014)
- ❖ Organisation for Economic Co-operation and Development (2012). Economic Surveys of the Euro Area and the European Union. Paris: OECD.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- “Η Ψυχολογία του μη επαγγελματία επενδυτή” ιστοτοπος:
<https://sites.google.com/site/vkoron/%CE%B5%CF%80%CE%B5%CE%BD%CE%B4%CF%85%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE%CF%88%CF%85%CF%87%CE%BF%CE%BB%CE%BF%CE%B3%CE%B9%CE%B1>
- “Υποθέσεις για την Ψυχολογία των Επενδύσεων” πληροφορίες από την Πτυχιακή Μαρίνης ΠΑ.ΠΕΙ
- “Τρόπος Επενδύσεων και Λειτουργίας Αγοράς των ΗΠΑ” ιστοτοπος :
www.stocklearning.gr
- “Η Επίδραση των Απολύσεων στις Επιχειρήσεις και στην Διεθνή Οικονομία” ιστοτοπος: www.kathimerini.gr
- “Επιλογος ” από τον ιστοτοπο: www.euro2day.gr